

Rozvoj města Valašské Meziříčí v oblasti životního prostředí

Bc. Zuzana Červená

Diplomová práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Zuzana Červená**
Osobní číslo: **M22309**
Studijní program: **N0413A050031 Management a marketing**
Specializace: **Management veřejné správy a regionálního rozvoje**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Rozvoj města Valašské Meziříčí v oblasti životního prostředí**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Na základě literární rešerše charakterizujte základní pojmy týkající se oblasti životního prostředí.

II. Praktická část

- Analyzujte současný stav vybraných aspektů z oblasti životního prostředí ve městě Valašské Meziříčí.
- Navrhněte opatření pro zlepšení oblasti životního prostředí ve Valašském Meziříčí.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- GODISH, Thad; DAVIS, Wayne T. a FU, Joshua S. *Air quality*. 5th edition. Boca Raton: CRC Press, 2014. ISBN 978-1466-584-44-0.
- LANGLET, David a MAHMOUDI, Said. *EU Environmental Law and Policy*. Oxford: Oxford University Press, 2016. ISBN 978-0-19-875392-6.
- MAREK, Michal V. *Klimatická změna: příčiny, dopady a adaptace*. Praha: Academia, 2022. ISBN 978-80-200-3362-8.
- MÜLLEROVÁ, Hana. *Klimatické právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-580-1.
- TUHÁČEK, Miloš a JELÍNKOVÁ, Jitka. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jiří Zicha, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: **5. února 2024**
Termín odevzdání diplomové práce: **19. dubna 2024**

L.S.

---

prof. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

---

doc. Ing. Michal Pilík, Ph.D.
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 5. února 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen na elektronickém nosiči v příručce knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byla jsem seznámena s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s příjím-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení: Zuzana Červená

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá rozvojem města Valašské Meziříčí v oblasti životního prostředí. Skládá se ze dvou částí – část teoretická a část praktická. V teoretické části jsou na základě literární rešerše charakterizovány základní pojmy týkající se rozvoje území a oblasti životního prostředí. Praktická část začíná představením města, na které navazuje hlavní část práce, a to analýza oblasti životního prostředí ve Valašském Meziříčí. Analýza tvoří nejrozsáhlejší kapitolu této práce a byla vypracována za využití metody polostrukturovaných rozhovorů, dotazníkového šetření s uzavřenými otázkami a průzkumu zájmu o participaci v podobě dotazníku s otevřenými otázkami. Diplomová práce se zabývá odpadovým hospodářstvím, ovzduším, vodou, zelení, environmentální výchovou, adaptací na změnu klimatu, trvale udržitelným rozvojem a participací občanů. Závěrem práce dochází k představení návrhů projektů, jejichž realizace by vedla k rozvoji oblasti životního prostředí.

Klíčová slova: životní prostředí, rozvoj, analýza, město, Valašské Meziříčí, participace, environmentální výchova, odpadové hospodářství

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the development of the city of Valašské Meziříčí at the environment. It consists of two parts – a theoretical part and a practical part. The theoretical part, based on the literary research, the basic terms related to the development of the territory and the environment are characterized. The practical part begins with the presentation of the city, which is followed by the main part of the work, namely the analysis of the environment in Valašské Meziříčí. The analysis is the most extensive chapter of this work and was developed by using the method of semi-structured interviews, a questionnaire survey with closed questions and a survey of interest in participation in the form of a questionnaire with open questions. The diploma thesis deals with waste management, air, water, greening, environmental education, adaptation to climate change, sustainable development and citizen participation. At the end of the work are presented project proposals which would be lead to the development of the environment.

Keywords: environment, development, analysis, city, Valašské Meziříčí, participation, environmental education, waste management

Především bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, panu JUDr. Jiřímu Zichovi, Ph.D., za odbornou pomoc, cenné rady, ochotu a trpělivost při zpracování této práce.

Rovněž chci poděkovat zaměstnancům Městského úřadu Valašské Meziříčí za čas, jenž mi věnovali k poskytnutí rozhovorů.

Za spolupráci děkuji také ředitelům základních škol ve Valašském Meziříčí.

Velké díky patří mému příteli, celé rodině a přátelům, kteří mě v průběhu studia podporovali.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	13
I TEORETICKÁ ČÁST	16
1 ROZVOJ ÚZEMÍ	17
1.1 VEŘEJNÁ SPRÁVA	17
1.1.1 Struktura a výkon veřejné správy	17
1.2 OBCE.....	19
1.3 PARTICIPACE OBČANŮ	21
1.3.1 Výhody a nevýhody občanské participace	22
1.3.2 Metody participace.....	23
1.3.3 Participativní rozpočet	25
1.4 REGION A KLASIFIKACE NUTS	27
1.4.1 Regionální rozvoj, politika a disparity	29
1.5 TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ	30
2 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	32
2.1 OCHRANA SLOŽEK.....	32
2.1.1 Ovzduší	32
2.1.2 Voda	33
2.2 OCHRANA PŘED ZDROJI OHROŽENÍ	34
2.2.1 Odpady	34
2.3 HORIZONTÁLNÍ NÁSTROJE	37
2.3.1 Územní plánování	37
2.3.2 Posuzování vlivů	38
2.4 ADAPTACE NA ZMĚNU KLIMATU.....	39
2.5 ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	40
II PRAKTICKÁ ČÁST	42
3 MĚSTO VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ	43
3.1 CHARAKTERISTIKA MĚSTA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ.....	43
3.2 OBYVATELSTVO MĚSTA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ.....	44
3.2.1 Počet obyvatel	44
3.2.2 Věková struktura	45
3.2.3 Průměrný věk	46
3.2.4 Přirozený vývoj počtu obyvatel	47
3.2.5 Migrace obyvatelstva	48
3.2.6 Shrnutí demografických údajů	49
3.3 HOSPODAŘENÍ MĚSTA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ	50

3.3.1	Peněžní toky	50
3.3.2	Hospodaření dle účetnictví.....	51
3.3.3	Vybrané položky rozvahy	53
3.3.4	Shrnutí hospodaření	54
3.4	PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET MĚSTA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ	55
3.4.1	Shrnutí informací k participativnímu rozpočtu	58
4	ANALÝZA OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	59
4.1	ANALÝZA ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ	59
4.1.1	Vybrané ukazatele z oblasti odpadového hospodářství.....	61
4.1.2	Rozhovor na téma odpadové hospodářství	63
4.1.3	Porovnání Valašského Meziříčí a Vsetína	64
4.1.4	Zjištění analýzy na úseku odpadového hospodářství	65
4.2	ANALÝZA OVZDUŠÍ	66
4.2.1	Vybrané ukazatele z oblasti ovzduší	68
4.2.2	Srovnání Valašského Meziříčí s dalšími městy	70
4.2.3	Rozhovor na téma ovzduší	72
4.2.4	Zjištění analýzy úseku ovzduší	73
4.3	ANALÝZA VODY	74
4.3.1	Rozhovor na téma vody	75
4.3.2	Zjištění analýzy úseku vody	76
4.4	ANALÝZA ZELENĚ A OCHRANY PŘÍRODY	76
4.4.1	Rozhovor na téma zeleň a ochrana přírody	79
4.4.2	Zjištění analýzy úseku zeleně a ochrany přírody	80
4.5	ANALÝZA ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	81
4.5.1	Průzkum zájmu o participaci žáků ZŠ	82
4.6	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ PRO OBČANY MĚSTA	84
4.6.1	Zjištění dotazníkového šetření	91
5	NÁVRHY PROJEKTŮ.....	93
5.1	VZNIK PARKU S HMYZÍMI HOTELY	93
5.1.1	Financování projektu.....	97
5.1.2	Rizika projektu	100
5.2	INSTALACE ODPADKOVÝCH KOŠŮ NA TRÍDĚNÝ ODPAD V CENTRU MĚSTA	100
5.2.1	Financování projektu.....	103
5.2.2	Rizika projektu	104
5.3	PARTICIPACE ŽÁKŮ ZÁKLADNÍCH ŠKOL	105
5.3.1	Financování projektu.....	107
5.3.2	Rizika projektu	107
	ZÁVĚR	109
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	111

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	120
SEZNAM OBRÁZKŮ	122
SEZNAM TABULEK.....	123
SEZNAM GRAFŮ	125
SEZNAM PŘÍLOH.....	127

ÚVOD

Oblast životního prostředí je v současné době často diskutované téma. Dnes se více než kdykoli dříve klade důraz na ochranu životního prostředí, snahy o zachování fauny i flóry, kvalitu ovzduší či efektivní nakládání s odpady. Média burcují zprávami o klimatických změnách, globálním oteplování a nutnosti usilovat o trvale udržitelný rozvoj. Ekologické myšlenky se promítají také v nově přijímané legislativě (jako příklad lze uvést zákaz skládkování, či redukce jednorázového plastového nádobí). Tlak na přechod k environmentálnímu smýšlení je vyvíjen nejen na jednotlivce, ale také na firmy a orgány veřejné správy. Právě orgány veřejné správy cílí na rozvoj svěřeného území s ohledem na životní prostředí a usilují o jeho ochranu.

Tato diplomová práce se zabývá oblastí životního prostředí ve Valašském Meziříčí, a to jak analýzou současného stavu, tak návrhy projektů, které by vedly k rozvoji města v rámci životního prostředí. Analýze a návrhům projektů předchází představení teoretických východisek a klíčových pojmů souvisejících s tématem této práce. Na základě literární rešerše jsou charakterizovány oblasti rozvoje území a životního prostředí. Každá z těchto oblastí tvoří samostatnou kapitolu teoretické části.

V rámci první kapitoly o rozvoji území dochází k uvedení do problematiky veřejné správy, je zde popsána její struktura a výkon. Další podkapitola pojednává o obcích v prostředí České republiky, představeno je jejich hospodaření i současný trend smart city. Poměrně podrobně je rozebrána problematika občanské participace a participativního rozpočtování, jež tvoří další podkapitolu. Následuje objasnění pojmu region a klasifikace regionů na jednotky NUTS, s čímž se nám pojí také regionální rozvoj, regionální politika a regionální disparity. Závěr první kapitoly je věnován představení základních teoretických východisek k tématu trvale udržitelného rozvoje.

Druhá kapitola se zabývá úvodem do teoretického rámce vybraných úseků životního prostředí. Z hlediska ochrany složek je stručně objasněna problematika ovzduší a vody. V rámci ochrany před zdroji znečištění byla pro účely práce vybrána oblast odpadového hospodářství. Další podkapitola je poté zaměřena na vybrané horizontální nástroje, a to územní plánování a posuzování vlivů na životní prostředí. Poslední úsek teoretické části tvoří dvě podkapitoly zaměřené na adaptaci na změnu klimatu a environmentální vzdělávání.

Po části teoretické následuje část praktická, kdy je nejprve představeno město Valašské Meziříčí, následně provedena jeho demografická a ekonomická analýza a uvedeny základní

informace k participativnímu rozpočtu města. Navazující analýza oblasti životního prostředí ve Valašském Meziříčí je provedena samostatně pro úsek odpadového hospodářství, ovzduší, vody, zeleně a ochrany přírody a také pro úsek environmentálního vzdělávání a osvěty. Provedené dotazníkové šetření podává informace o vnímání životního prostředí v analyzovaném městě ze strany veřejnosti. S ohledem na nápady na opatření, která by mohla být výstupem této práce bylo nutné provedení průzkumu zájmu o participaci žáků základních škol ve Valašském Meziříčí. Také tento průzkum je součástí analýzy. Výstup práce tvoří tři projekty, které byly navrhovány v návaznosti na zjištění provedené analýzy, také s ohledem na podporu environmentálního vzdělávání a pochopitelně tak, aby byla reálná a finančně zvládnutelná jejich realizace.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Diplomová práce se zaměřuje na oblast životního prostředí ve Valašském Meziříčí, a to jak analýzou současného stavu, tak následného představení návrhů projektů, jejichž realizace by měla pozitivní přínosy pro oblast životního prostředí ve městě.

Hlavním cílem této diplomové práce je navrhnout opatření pro rozvoj oblasti životního prostředí ve městě Valašském Meziříčí. Navrhované opatření má mít podobu návrhu projektu (jednoho či více), přičemž není žádoucí navrhnout rozsáhlého a finančně náročného projektu, nýbrž menšího a ekonomicky přívětivějšího projektu s vyšším předpokladem realizace.

Vedlejším cílem práce je analýza současného stavu vybraných úseků z oblasti životního prostředí ve městě Valašské Meziříčí. Dalším cílem práce je stručné představení města Valašské Meziříčí, a to prostřednictvím předložení základních informací o městě, jeho obyvatelstvu a hospodaření. Dílčí cíl představuje také uvedení základních teoretických východisek k tématu práce.

V rámci teoretické části práce budou na základě literární rešerše charakterizovány klíčové pojmy k oblasti životního prostředí a rozvoje území.

Praktická část bude začínat představením města Valašské Meziříčí. Uvedeny budou (mimo základní informace) důležité údaje k obyvatelstvu města na základě krátké demografické analýzy, dále údaje k hospodaření na základě krátké finanční analýzy a participativnímu rozpočtu na základě analýzy jednotlivých ročníků. Následovat bude analýza vybraných úseků z oblasti životního prostředí ve Valašském Meziříčí. Analýze každému z vybraných úseků přísluší samostatná podkapitola, jež vždy začíná analýzou veřejně přístupných dokumentů a veřejně dostupných informačních zdrojů (internetových stránek).

Součástí analýzy jednotlivých aspektů životního prostředí jsou také krátké SWOT analýzy, vypracované na základě informací ze souhrnné SWOT analýzy životního prostředí ve Strategickém plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027. Tyto slouží pro vyčlenění silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb.

Dále bude při zpracování práce využita metoda polostrukturovaných rozhovorů se dvěma vybranými vedoucími příslušných odborů Městského úřadu Valašské Meziříčí. Výběr respondentů provede tazatel, který bude pokládat předem připravené otázky a dotazování na ně budou odpovídat s možností odchýlení od tématu. Pro zajištění zpětné

vazby k oblasti životního prostředí ze strany veřejnosti bude provedeno dotazníkové šetření. Ještě před uvedením návrhů projektů bude posouzeno, zda jsou tyto návrhy odrazem údajů získaných předchozí analýzou a bude-li nutné doplnit analýzu, nabízí se možnost průzkumu zájmu v podobě e-mailového dotazování (s otevřenými otázkami).

Z výše uvedeného vyplývá, že využíván bude jak kvantitativní, tak kvalitativní výzkum. Pro zpracování této práce budou využívána jak primární, tak sekundární data. Výstupy výzkumu mají mít nejen podobu textovou, nýbrž i grafickou s využitím grafů, tabulek a obrázků.

Časové období provedených analýz lze shrnout v těchto bodech:

- Demografická analýza za období 2013-2022 (10 let)
- Finanční analýza za období 2014-2023 (10 let)
- Analýza jednotlivých ročníků participativního rozpočtu za období 2021-2023 (první tři ročníky)
- Analýza oblasti odpadového hospodářství proběhla v období listopad-prosinec 2023
- Analýza vybraných ukazatelů z oblasti odpadového hospodářství za období 2018-2022 (5 let)
- Polostrukturovaný rozhovor s kompetentním vedoucím příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí na téma odpadové hospodářství proběhl v prosinci 2023
- Porovnání vybraných ukazatelů odpadového hospodářství Valašského Meziříčí a Vsetína za rok 2022
- Analýza oblasti ovzduší proběhla v březnu 2024
- Analýza vybraných ukazatelů z oblasti ovzduší za období 2016-2022 (7 let)
- Srovnání vybraných ukazatelů z oblasti ovzduší s dalšími městy za rok 2022
- Polostrukturovaný rozhovor s kompetentním vedoucím příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí na téma životní prostředí (okruh otázek zaměřených na ovzduší) proběhl v březnu 2024
- Analýza úseku vody proběhla v období březen–duben 2024

- Polostrukturovaný rozhovor s kompetentním vedoucím příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí na téma životní prostředí (okruh otázek zaměřených na vodu) proběhl v březnu 2024
- Analýza úseku zeleně a ochrany přírody proběhla v období březen-duben 2024
- Polostrukturovaný rozhovor s kompetentním vedoucím příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí na téma životní prostředí (okruh otázek zaměřených na zeleň a ochranu přírody) proběhl v březnu 2024
- Analýza environmentálního vzdělávání a osvěty proběhla v dubnu 2024
- Průzkum zájmu o participaci probíhal od 30. 3. 2024 do 18. 4. 2024
- Dotazníkové šetření pro občany města probíhalo od 31. 3. 2024 do 14. 4. 2024

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ROZVOJ ÚZEMÍ

První kapitola této práce je věnována rozvoji území. Kapitola začíná úvodem do problematiky veřejné správy, kdy dochází k objasnění nejprve pojmu VES, následně je popsána její struktura, dělení výkonu veřejné správy a také současný trend digitalizace. Další podkapitola je věnována obcím v prostředí České republiky, zmíněn je také koncept Smart city, který je hojně implementován. Následující text se zabývá oblastí participace občanů (popisovány jsou výhody a nevýhody, metody participace a participativní rozpočtování). Vzhledem k tomu, že kapitola pojednává o rozvoji území, nachází se zde také podkapitola vysvětlující pojem region, jeho vymezení, klasifikaci NUTS a související pojmy, kterými je regionální rozvoj, regionální politika a regionální disparity. Závěr kapitoly patří problematice trvale udržitelného rozvoje.

1.1 Veřejná správa

Pod pojmem veřejná správa jsou zahrnuty jak správní činnosti, tak úřady implementující veřejnou politiku. Typické je jednání ve veřejném zájmu. (Lochmannová, 2020, s. 14)

Veřejný sektor, jenž je financován z veřejných rozpočtů za účelem zprostředkovávání veřejných statků na neziskovém principu, tvoří významnou část národního hospodářství. (Peková, 2012, s. 24)

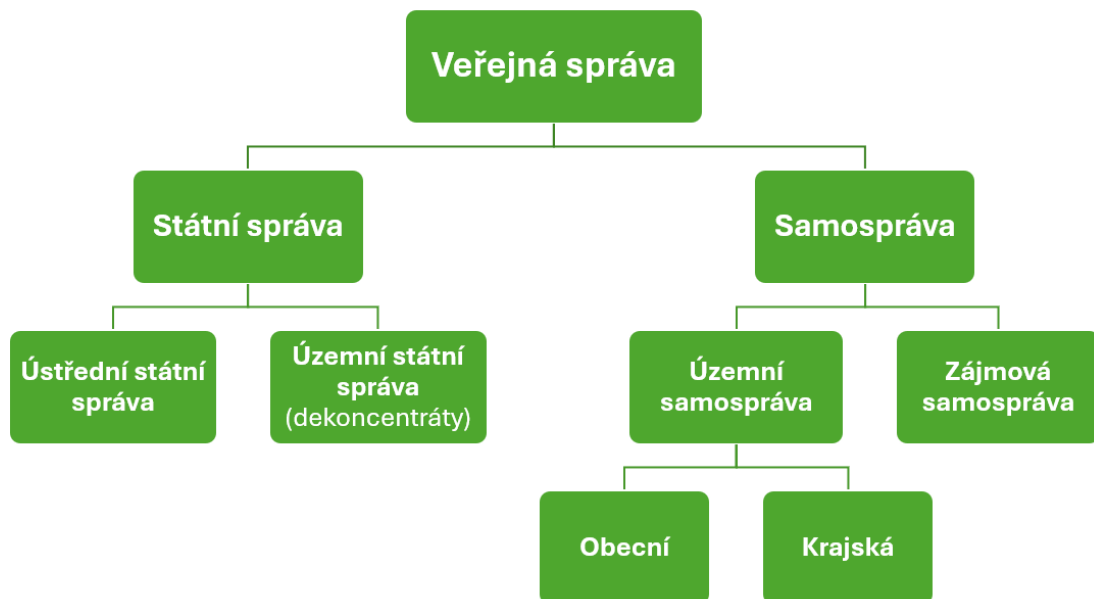
Jak vyplývá také z výše uvedeného, veřejná správa je opakem správy soukromé, která sleduje soukromé cíle. Navíc je veřejná správa více vázána právem než správa soukromá. (Hendrych et al., 2016, s. 2)

1.1.1 Struktura a výkon veřejné správy

Výkon veřejné správy provádí státní správa (tzn. stát) a samospráva (jiné instituce nezávislé na státu). V rámci samosprávy rozlišujeme samosprávu územní a zájmovou. Územní samosprávu představují regiony soudržnosti, kraje a obce, zatímco subjekty zájmové samosprávy spojuje profese nebo společný zájem. (Lochmannová, 2020, s. 37)

Státní správa, která zaujímá dominantnější postavení, je vykonávána buď prostřednictvím ústředních orgánů státní správy, nebo územními orgány státní správy (tyto bývají též nazývány jako dekoncentráty). V odborné literatuře bývá také užíván pojem „místní správa“, pod kterým si lze představit společně územní samosprávu a územní orgány státní správy (dekoncentráty). (Peková, 2012, s. 111)

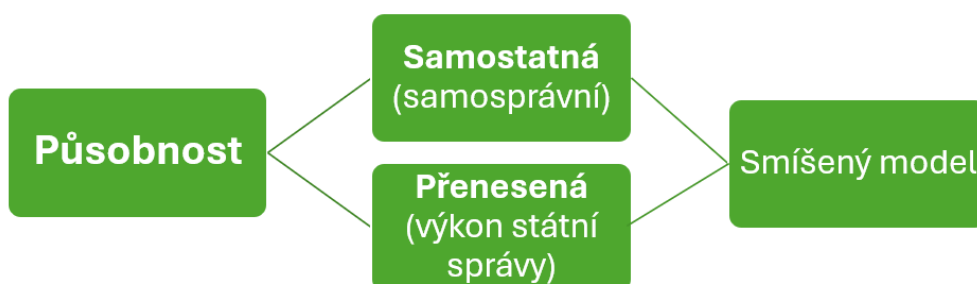
Výše popisované členění veřejné správy je pro větší přehlednost znázorněno následujícím schématem.

Obrázek 1 Struktura veřejné správy (vlastní zpracování dle Pekové, 2012, s. 112)

Právní předpisy stanovují jednotlivým orgánům veřejné správy, jaké činnosti budou vykonávat, což je označováno jako působnost orgánu. Rozlišována je pak působnost dvojího typu, a to samostatná a přenesená. Obce a kraje si však na straně jedné spravují vlastní záležitosti (vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost) a na straně druhé přeneseně vykonávají činnosti státu. (Kopecký, 2021, s. 71 a 109-114)

Popisovaný model působnosti (viz výše) je znám jako model smíšený a v prostředí České republiky je typický pro územní samosprávné celky (obce a kraje) vykonávající jak přenesenou, tak samostatnou působnost. (Peková, 2012, s. 111-112)

Obrázek 2 Rozdělení působnosti územních samosprávných celků (vlastní zpracování dle Pekové, 2012, s. 112)

1.2 Obce

Právo na samosprávu je natolik klíčové, že je dokonce garantováno i Ústavou České republiky, konkrétně v hlavě sedmé. Obce jsou označovány jako základní územní samosprávné celky, zatímco kraje jako vyšší územní samosprávné celky. (Man, 2013, s. 232)

Jak již bylo uvedeno, obce vykonávají samostatnou i přenesenou působnost. V rozsahu samostatné působnosti řeší obec lokální záležitosti. Významným projevem práva na samosprávu je oprávnění k vydávání obecně závazných vyhlášek. Prostřednictvím tohoto prostředku totiž mohou obce tvořit právní předpisy, jejichž účinnost je však pochopitelně pouze na území dané obce. Pravomoc k vydávání obecně závazných vyhlášek je svěřena zastupitelstvu obce. Přenesená působnost je z hlediska obce správa „cizích“ záležitostí, které na ni přenesl stát. Z právního hlediska není přenesená působnost svěřena územním samosprávným celkům, pouze jejich orgánům. (Kopecký, 2021, s. 110-114)

Podle toho, v jakém rozsahu byla působnost přenesena na orgány obce, je odlišován výkon přenesené působnosti v základním rozsahu, v rozsahu pověřeného obecního úřadu a v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Zákon také rozlišuje čtyři tzv. obecní typy, a to obec, obec s matričním úřadem, obec s pověřeným obecním úřadem a obec s rozšířenou působností. (Kadeřábková, 2012, s. 19-20)

Všechny obce mají společné charakteristické znaky, a to území, občany, samostatnou správu vlastních záležitostí, právo vystupovat v právních vztazích jménem obce a na její zodpovědnost, péči o všestranný rozvoj obce a hospodaření podle svého rozpočtu. (Kadeřábková, 2012, s. 19)

Orgány obce stanovuje zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Jsou to: zastupitelstvo, rada, starosta, obecní úřad, zvláštní orgány a komise. (Kopecký, 2021, s. 115)

Hospodaření obcí

Ústava České republiky v hlavě sedmé čl. 101 garantuje obcím právo vlastnit majetek a hospodařit dle svého rozpočtu. (Man, 2013, s. 232)

Obce v České republice si tvoří rozpočet na jeden kalendářní rok. Rozpočtový proces obce obsahuje několik fází, a to analýza údajů z let minulých, určení cílů a priorit pro nadcházející rozpočtové období a sestavení návrhu rozpočtu. Připravený návrh rozpočtu je předložen k projednání finančnímu výboru a radě obce, jakožto výkonným orgánům obce. Následné schválení rozpočtu přísluší zastupitelstvu obce. Schválený rozpočet může být vyrovnaný,

přebytkový anebo schodkový. V průběhu roku probíhá kontrola plnění rozpočtu. Vrcholem rozpočtového procesu je závěrečný účet zachycující skutečné plnění rozpočtu obce. (Provazníková, 2015, s. 63)

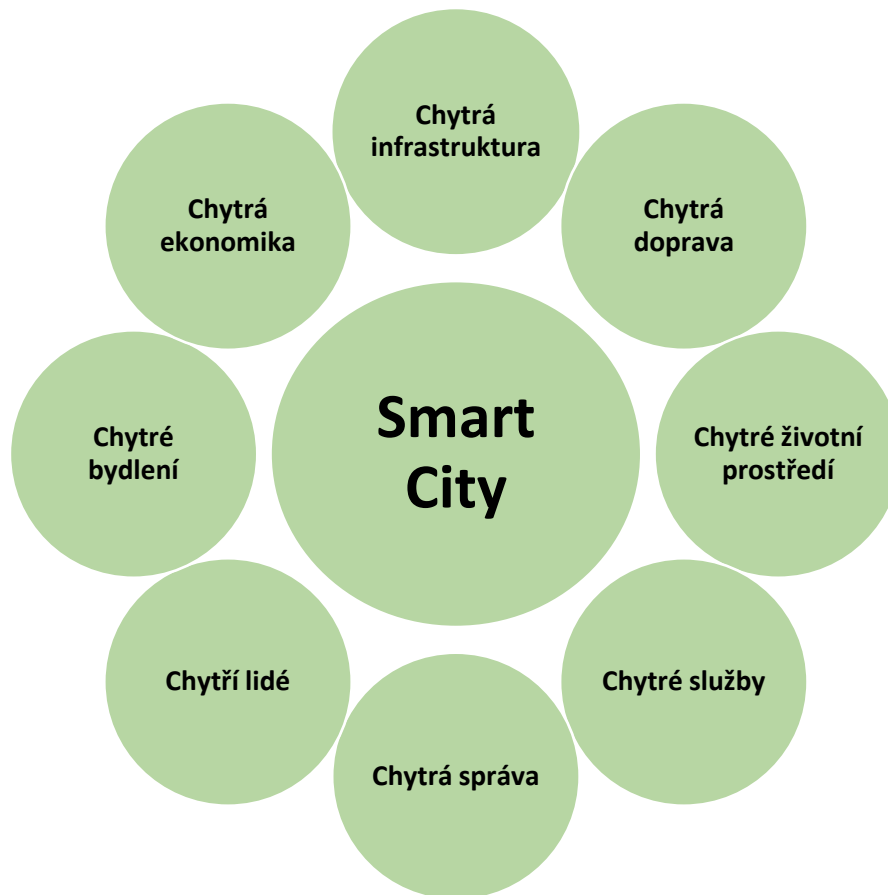
Současný trend rozvoje měst – Koncept smart city

Koncept smart city neboli chytré město zahrnuje 3 prvky, a to respekt k životnímu prostředí, použití ICT jako nástroje k řízení a konečný cíl udržitelného rozvoje. Podstatné je, že technologie slouží občanům právě proto, aby jim usnadnily život. Celá myšlenka chytrého města není o chytrých zařízeních, ale o chytrém pojetí. (Peris-Ortiz et al., 2017, s. 33)

V další literatuře je uvedeno, že model chytrého města se skládá celkem z 8 komponentů. Pro bližší vysvětlení je lze podrobněji charakterizovat (Anthopoulos, 2017, s. 8):

- 1) chytrá infrastruktura – zařízení města (např. budovy, ulice, energetické a vodovodní sítě) s inteligentní vestavěnou technologií (např. senzory);
- 2) chytrá doprava – dopravní sítě, které jsou vylepšené za pomoci monitorovacích a řídicích systémů;
- 3) chytré životní prostředí – inovace i začlenění ICT k ochraně přírodních zdrojů (nakládání s odpady, recyklace, senzory sloužící k monitorování znečištění);
- 4) chytré služby – využití technologií pro vzdělání, zdravotnictví, cestovní ruch, či bezpečnost;
- 5) chytrá správa – technologie pro poskytování služeb, účasti a zapojení;
- 6) chytrí lidé – opatření zajišťující kreativitu lidí;
- 7) chytré bydlení – inovace, které zlepšují kvalitu života obyvatel;
- 8) chytrá ekonomika – inovace určené pro posílení rozvoje zaměstnanosti, podnikání a růstu měst.

Grafické znázornění tohoto konceptu je zachyceno následujícím obrázkem.

Obrázek 3 Komponenty konceptu Smart City
(vlastní zpracování dle Anthopoulose, 2017, s. 13)

1.3 Participace občanů

V současné době jsou kladeny vysoké nároky také na úřady, které se mají modernizovat, digitalizovat a rovněž participovat. Participaci lze chápat jako zapojení veřejnosti do aktuálního dění v prostředí lokální politiky. Toto zapojení může spočívat ku příkladu v podílení se na navrhování projektů či jejich realizaci nebo na tvorbě rozpočtu (přesněji na jeho části). Participace občanů, jak již dnes víme, nepochybně utvrzuje loajalitu veřejnosti vůči své obci a jejímu vedení. Zjednodušeně je možné označit participaci jako taková lokální minireferenda, jenž budují důvěru občanů a při tom napomáhají k naplnění cílů e-Governmentu a s-Governance v oblasti účasti veřejnosti na politice obce. (Pávek, 2018, s. 128)

Legislativní zakotvení participace občanů nalzáme i v samotném ústavním pořádku České republiky, kdy Hlava první, čl. 2, říká, že zdrojem veškeré státní moci je lid a čl. 8 garantuje právo na samosprávu územních samosprávných celků. Také Listina základních práv a svobod v hlavě II čl. 21 zaručuje občanům právo podílet se na správě veřejných věcí.

Na úrovni lokální politiky můžeme najít participativní myšlenky v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, jenž uvádí, že základní územní samosprávné společenství občanů je právě obec. (Čermák et al., 2011, s. 28)

Účastníkem participace může být pochopitelně občan města či obce, dále pak zastupitel či politik nebo dokonce nezisková organizace. Důležitými účastníky jsou také úředníci, protože právě oni odvádí nejvíce práce související s participačními projekty, a to (mimo jiné) při rozšiřování potřebných informací, shromažďování a tvorbě podkladů pro jednání s občany, řešení organizačních záležitostí atp. Dále můžeme mezi účastníky participace zařadit také nezávislé posuzovatele, experty na danou problematiku a koordinátory. (Chmelařová et al., 2020, s. 39)

1.3.1 Výhody a nevýhody občanské participace

Občanská participace přináší celou řadu výhod. Patří mezi ně například sbírání nových zkušeností a vzájemné učení. Pochopitelně dochází k vyšší angažovanosti obyvatel, zakládání různých občanských iniciativ a upevňování pocitu spoluzodpovědnosti jednotlivých aktérů participace. Samozřejmě je také to, že při zapojení většího okruhu lidí dochází k nalézání většího množství různých řešení. Výhodou je rovněž větší znalost místního prostředí ze strany občanů, kteří tak mohou upozornit na některé (externím odborníkům neznámé) skutečnosti. Participace pomáhá utvářet otevřené a transparentní prostředí a provedená rozhodnutí mají výraznější podporu veřejnosti (tato rozhodnutí bývají obyvateli lépe přijata, neboť měli možnost podílet se na nich či je připomínkovat). V neposlední řadě dochází k utvrzování veřejnosti, a to jak v důvěře v demokratický systém, tak v důvěře vůči představitelům veřejné správy. (Mička et al., 2016, s. 14-15)

Přínosy občanské participace lze také uvést z pohledu jednotlivých aktérů, tedy občana, politika a úředníka. Občan má jednodušší přístup k relevantním informacím a větší přehled o fungování rozpočtu (navíc má možnost ovlivnit nakládání s částí tohoto rozpočtu). Pokud jako občan přináším návrhy, odpovědnost za ně nesou politici a úředníci, což je bezpochyby dalším benefitem. V rámci participace se občané vzájemně více poznávají a mohou před ostatními prosazovat své zájmy a vyslechnout argumenty ze sousedství. (Černý, 2016, s. 7)

Co se týká politiků, ti to skrze participaci efektivně začleňují aktivní občany do rozvoje města, naopak v pasivních občanech vzbuzují zájem o veřejné záležitosti. Politici si na základě předkládaných projektů a diskusí mohou udělat obrázek o tom, co obyvatelé

jejich města skutečně tíží, popř. jaké navrhuji řešení. Nakládání s veřejnými financemi je prováděno transparentně a dle potřeb občanů, čímž je posilována jejich důvěra ve vedení města. I z pohledu úředníka může být občanská participace zdrojem několika benefitů. Ku příkladu si lidé cení práce úředníků, se kterými spolupracují a považují je za odborné konzultanty. Projekty či jejich části často zabezpečují úředníci z různých odborů a oddělení, čímž se rozvíjí spolupráce úřadu jako celku. (Černý, 2016, s. 7)

Na straně druhé je třeba neopomenout limity a nevýhody participace občanů. Jedním z nich je narušení (či dokonce nahrazení) zastupitelské demokracie, jejímž základem je volba reprezentantů lidu, kterým je po určenou dobu svěřeno rozhodovací právo, a proto lze na občanskou participaci nahlížet jako na omezení funkce volených představitelů. Problémem participace je také skutečnost, že všichni občané se nechtějí zapojovat do tohoto procesu, nebo se jej dokonce účastnit nemohou (například osoby hendikepované, s nižším vzděláním či z nízkopříjmových rodin), a tak nelze považovat reprezentované zájmy ze strany (některých) občanů za „hlas lidu“. (Mička et al., 2016, s. 13)

Negativním výsledkem procesu participace může být situace, kdy zkrátka nedojde k žádné dohodě a účastníci budou z neúspěchu zklamáni kvůli vloženému úsilí, času a financím. Bariéru občanské participace představuje také nedostatečná znalost souvisejících předpisů, technické proveditelnosti a důležitých informací na straně veřejnosti. Posledním limitem participace občanů uvedeným v této práci je neuniverzálnost, tzn. nelze ve spolupráci s občany řešit všechna témata. Jsou dokonce takové oblasti, jejíž řešení s veřejností je zakázáno zákonem – ku příkladu obrana státu či odvrácení živelních katastrof. (Mička et al., 2016, s. 13-14)

1.3.2 Metody participace

V rámci participace se využívá celá řada technik, jako například (Glumbíková et al., 2021, s. 9-12):

- Případová studie – představuje podrobné studium jednoho konkrétního případu;
- Desk research – tzv. výzkum od stolu, kdy jsou identifikovány, analyzovány a zpracovávány sekundární zdroje dat;
- Sebeevaluace – může mít podobu sebe-evaluačních dotazníků pro granty projektu, získávány jsou odpovědi na otázky k doposud využívaným technikám, jejich cílům, cílové skupině, časové náročnosti i výsledku použití dané techniky;

- Fokusní skupina – moderátor vede diskusi se skupinou účastníků participace za účelem zajištění podrobných informací od účastníků ke klíčovému tématu;
- Dotazníkové šetření – zprostředkovává získání velkého množství dat (odpovědí);
- Situační analýzy – jedná se o rozšíření analýzy rozhovorů s kompetentními komunikačními partnery, kdy jsou v úvodu polostrukturovaných rozhovorů pokládány otázky k významu daného místa a trávení času na tomto místě, k asociacím spojeným s tímto místem, pocitům a myšlenkám spojeným s tímto místem, co se dotazovanému na daném místě líbí či naopak nelíbí atd.;
- Panely zapojených expertů/stakeholderů – uživatelské panely si lze představit jako specializované skupiny lidí, kterým bude výsledek projektu přinášet užitek, přičemž každý z účastníků může sdělovat informace ostatním a zapojovat se do diskuse, avšak shodu zapojených účastníků přináší hlasování;
- World Café nad mapou – skupina (cca 20-60 účastníků) sdílí své zkušenosti, názory a hledá odpovědi na předem stanovené otázky, kdy probíhá nejprve jako diskuse menších skupin, na kterou navazuje vzájemné sdělování výsledků v prostředí velké skupiny;
- Reminiscenční scénáře budoucnosti – jedná se o metodu, jejímž základem je tvorba představ možné budoucnosti v oblasti dané problematiky;
- Photo voice – jedná se o vizuální metodu (jsou v ní užívány fotoaparáty a kamery), která přináší obrázek o dění v lokalitě;
- Charette – smyslem této metody je bližší poznání potřeb v dané lokalitě a formulování závěrů, na kterých se shodla skupina; klíčové jsou osoby, které mají k danému místu bližší vztah, disponují znalostmi tohoto místa a chtějí vyjádřit svůj názor;
- Urbánní hra – účastníci mají příležitost zaujmout jinou roli, a tak si vyzkoušet rozdílné vnímání daného místa a z pohledu této „jiné osoby“ mají formulovat její priority;
- Talking walls (mluvící zdi) – tento nástroj můžeme označit za takřka umělecký způsob sběru informací z řad široké veřejnosti, kdy je instalováno „čisté plátno“ s nadpisem řešené problematiky;

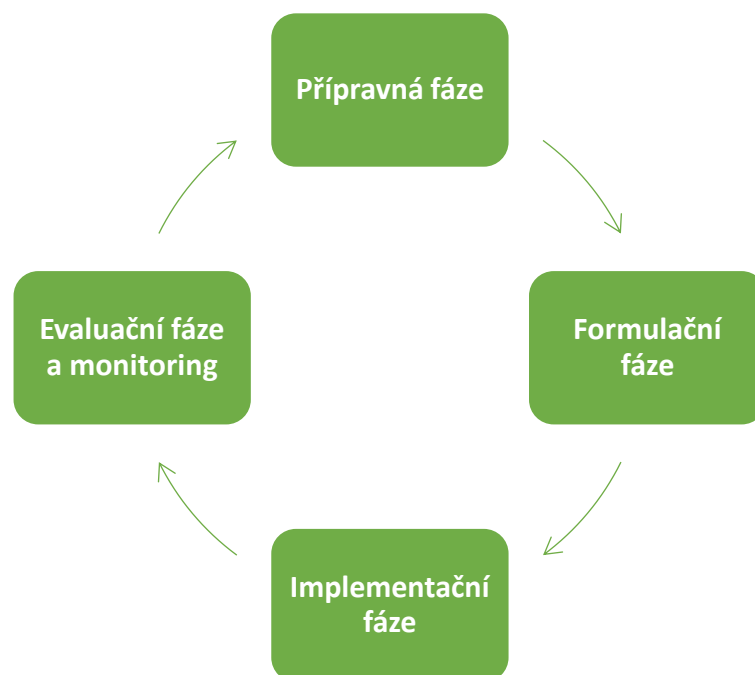

- Webové či facebookové stránky – jejich úlohou je poskytování informací a zajišťování zpětné vazby;
- Závěrečná konference – koná se na konci projektu (jen jednou) za účelem prezentování získaných informací;
- Reflexivní setkávání projektového týmu – odehrává se s pravidelností dle současné potřeby s ohledem na aktuální stav projektu s cílem prezentovat již realizované techniky, jejich zhodnocení výzkumným týmem a naplánování dalších aktivit.

1.3.3 Participativní rozpočet

Participativní rozpočet je výstupem specifického postupu, v rámci kterého se veřejnost podílí na rozhodování o tom, jakým způsobem budou využity finanční prostředky vyčleněné vedením města a mají tak možnost ovlivnit nakládání s veřejnými financemi. (Černý, 2016, s. 6)

Participativní rozpočtování je proces, který lze rozdělit na čtyři části (viz obrázek níže):

Obrázek 4 Fáze participativního rozpočtování (vlastní zpracování dle Klímkovského et al., 2022, s. 71)

Přípravná fáze zahrnuje analýzu současné situace, k níž je potřeba získat zejména údaje o samosprávném celku (př. obci, ve které máme v úmyslu participativní rozpočet aplikovat), o poskytovaných veřejných službách a celkové infrastruktuře, jež je zde vybudována, a především pak o obyvatelstvu tohoto území, místních skupinách a komunitách,

kteře zde působí. Cílem pak je odhalit vztahy jednotlivých aktérů a jejich zájmů a určit, jakým příležitostí a rizikům můžeme při participaci čelit. Důležitou součástí přípravné fáze by mělo být také vymezení finančních prostředků, které je možné vynaložit. (Klímkovský et al., 2022, s. 72)

V rámci **formulační fáze** dochází ke stanovování potřeb jednotlivých komunit. Časté jsou SWOT analýzy a polostrukturované rozhovory s aktivními občany a zástupci místních organizací. **Fáze implementační** nastává po schválení veřejného rozpočtu, z něhož jsou vyčleněny zdroje pro participaci. Doporučuje se zpracování akčního plánu zahrnujícího plánované aktivity a očekávané výsledky. (Klímkovský et al., 2022, s. 73)

Poslední fází je **evaluace a monitoring**, neboť je nutné proces participace sledovat a hodnotit. Je nutno však odlišovat hodnocení předběžné, které je součástí již formulační (druhé) fáze, kdy dochází k formulaci cílů, dále rozlišujeme sledování probíhajících aktivit, jež se řadí do fáze implementační (třetí) a až po ukončení implementační fáze dochází k vyhodnocení (evaluaci) celého procesu. Výsledky této poslední fáze mají tvořit podklady pro návrhy potenciálních změn. (Klímkovský et al., 2022, s. 74)

Jinou literaturou je navrhován postup tvorby participativního rozpočtu v následujících sedmi krocích (Černý, 2016, s. 6):

1. uvolnění části finančních zdrojů z rozpočtu města,
2. návrhy občanů na to, co by se dalo zlepšit,
3. diskuse o navrhovaných nápadech,
4. písemné podání návrhů,
5. dopracování návrhů občanů s pomocí úředníků,
6. hlasování o návrzích,
7. výsledek sloužící všem.

Úspěšnému procesu participativního rozpočtování stojí v cestě hned několik bariér, které mohou být rozděleny na dvě skupiny – interní a externí. Interní bariéry mají spojitost s jednotlivými fázemi procesu participativního rozpočtování či s jeho pravidly. Vzhledem k povaze těchto bariér je uváděna jednodušší realizace změny. Tím se od interních bariér odlišují bariéry externí, které nejsou přímo vázány na samotný průběh procesu participativního rozpočtování, a proto jsou ve velké míře neovlivnitelné orgány samosprávy.

S ohledem na charakter bariér lze rozlišovat tři typy, a to bariéry politické, ekonomické a sociální. (Alves a Allegretti, 2012 cit. podle Klimkovský et al., 2022, s. 89-90)

Z bariér politických je možno uvést nedostatečnou politickou vůli, nepoddajnost vůči inovacím či změnu vlády. Mezi ekonomické bariéry je zařazen nedostatek finančních zdrojů a jiné hospodářské faktory. Pod bariéry sociální spadá korupce, silné lokální skupiny, historie a kultura. (Klimkovský et al., 2022, s. 90)

1.4 Region a klasifikace NUTS

Má-li být rozvíjeno určité území, je potřeba jej nějakým způsobem vyčlenit. K členění regionů lze přistupovat různými způsoby, přičemž jsou rozlišovány regiony z hlediska (Maier, 2012, s. 170):

- fyzického, kdy je region tvořen územím se shodnými přírodními podmínkami či rozděleno přirozenými hranicemi jako je pohoří, mořské pobřeží, vodní toky a další;
- administrativně správního, jehož hranice jsou (uměle) vymezeny;
- funkčního, což představuje území fungující jako jeden celek.

Region je možné vyčlenit také na základě etnického původu jeho obyvatel. To lze vidět na příkladu Walesu, jehož obyvatelé jsou nazýváni Velšané, ačkoliv je Wales součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku (Říchová, 2020, s. 5). Rovněž se setkáváme s regiony, jejichž specifickým rysem je společný jazyk. Příklady takových regionů nalezneme třeba ve Španělsku, v němž, ačkoliv je oficiálním jazykem španělština, jsou regiony mluvící katalánštinou, baskičtinou či galicijštinou (Čechová, 2021, s. 18-20)

Ačkoliv lze jmenovat mnoho dalších způsobů členění území na jednotlivé regiony, je třeba neopomenout především členění regionů v rámci Evropské unie. S ohledem na různé rozlohy členských států EU byl Eurostatem (tj. Statistický úřad Evropské unie) vytvořen systém klasifikace na jednotky NUTS, jenž za účelem tvorby statistik v rámci EU, statistického pozorování jednotlivých států a zpracování analýz rozděluje území jednotlivých členských států na velikostně srovnatelné jednotky. Získané údaje poskytují mimo jiné informace o ekonomické a sociální situaci v jednotlivých regionech, díky čemuž lze poté určit regiony nadměru rozvinuté či naopak zaostávající, což je výchozí pro správné zvolení vhodné regionální politiky. (Sojková, 2010, s. 17)

Pro objasnění názvosloví je třeba uvést, že označení NUTS vychází z anglického Nomenclature of Units for Territorial Statistics, tedy v překladu Nomenklatura územních statistických jednotek. (NUTS, ©2024)

V prostředí České republiky představuje jednotka NUTS 1 území celého státu. Jednotky NUTS 2 jsou tvořeny tzv. regiony soudržnosti, těchto je na území ČR vyčleněno osm. Poslední jednotkou této klasifikace je NUTS 3, která představuje území jednotlivých čtrnácti krajů. (Sojková, 2010, s. 17)

Aplikace klasifikace jednotek NUTS v České republice je přehledně zpracována v následující tabulce.

Tabulka 1 Klasifikace CZ-NUTS (vlastní zpracování dle NUTS, ©2024)

Klasifikace CZ-NUTS		
NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
Česká republika	Praha	Hlavní město Praha
	Střední Čechy	Středočeský kraj
	Severovýchod	Pardubický kraj
		Královéhradecký kraj
		Liberecký kraj
	Severozápad	Ústecký kraj
		Karlovarský kraj
	Jihozápad	Plzeňský kraj
		Jihočeský kraj
	Jihovýchod	Kraj Vysočina
		Jihomoravský kraj
	Střední Morava	Olomoucký kraj
		Zlínský kraj
Moravskoslezsko	Moravskoslezský kraj	

V minulosti byly rozlišovány také jednotky NUTS 4, jež představovaly území okresů, a NUTS 5, které byly vymezené územím jednotlivých obcí. Tyto nižší územní jednotky jsou dnes součástí systému Místních samosprávných jednotek (Local Administrative Units), a to LAU 1 pro okresy a LAU 2 na území obcí. (NUTS, © 2024)

1.4.1 Regionální rozvoj, politika a disparity

Pod pojmem regionální rozvoj bývá označován jak samotný rozvoj vymezeného území, tak rovněž úkony vykonávané veřejnou správou, neziskovým či soukromým sektorem za účelem podpory rozvoje území. Rozvoj regionů obsahuje celou řadu rozdílných oblastí, a tak lze hovořit ku příkladu o hospodářském rozvoji regionu nebo o rozvoji sociálním. Je však možné zaměřeni na užší oblast rozvoje, například rozvoj dopravy v daném regionu či rozvoj podnikání. Jednou z důležitých oblastí regionálního rozvoje představuje také životní prostředí. Obecně je možno vysvětlit regionální rozvoj jako zlepšování podmínek v daném území, aby byl udržen, nebo ještě lépe rostl, blahobyt obyvatel tohoto regionu. (Maier, 2012, s. 171)

Při hlubším studiu této problematiky lze narazit na dvojí pojetí pojmu regionální rozvoj, a to pojetí praktické a akademické. Zatímco z praktického hlediska je regionální rozvoj vysvětlován jako větší využití potenciálu, kterým disponuje daný region (tedy systematicky vyčleněná část území), z akademického hlediska jde o aplikaci nauk (jako je ekonomie, geografie a sociologie) k vysvětlování různých jevů odehrávajících se v regionu – může jít například o rozbor rozmístování ekonomických aktivit či nerovnoměrného osídlování území, nebo také o nalézání způsobů, jak tyto procesy ovlivňovat. (Damborský et al., 2008, s. 11)

O regionální rozvoj usiluje regionální politika, jejímž cílem je ovlivňovat (převodším) hospodářské aktivity odehrávající se v regionu takovým způsobem, aby přinášely žádoucí rozvoj území. Bude-li na regionální politiku nahlíženo komplexně, například jako na nástroj pro rozvoj území celé České republiky, pak bude regionální politika implementována tak, aby docházelo k rozvoji regionů ČR rovnoměrně. Toho lze docílit třeba směřováním pomoci slabším regionům nebo naopak podporou rozvoje lépe se rozvíjejících regionů. (Maier, 2012, s. 172)

V prostředí ČR je regionální politika vykonávána na 3 úrovních, a to národní, jejímž hlavním aktérem je Ministerstvo pro místní rozvoj, dále na úrovni krajské, kde je klíčovou institucí Asociace krajů České republiky a na úrovni lokální, která je zajišťována Svazem měst a obcí České republiky a rozvojovými agenturami. Nejvýznamnější dokument regionální politiky schvaluje vláda ČR a nazývá se Strategie regionálního rozvoje. (Švihovský, 2010, s. 49-50)

Samotná regionální politika bývá charakterizována jako snaha společnosti o zmenšení regionálních rozdílů, přičemž je potřeba ji považovat za součást ekonomických, sociálních a ekologických politik. (Wokoun et al., 2008, s. 23)

Další literatura pak regionální politiku definuje jako „*soubor cílů, opatření a nástrojů, kterými stát snižuje velké rozdíly v sociálně ekonomické úrovni jednotlivých regionů.*“ (Peková, 2004, s. 61)

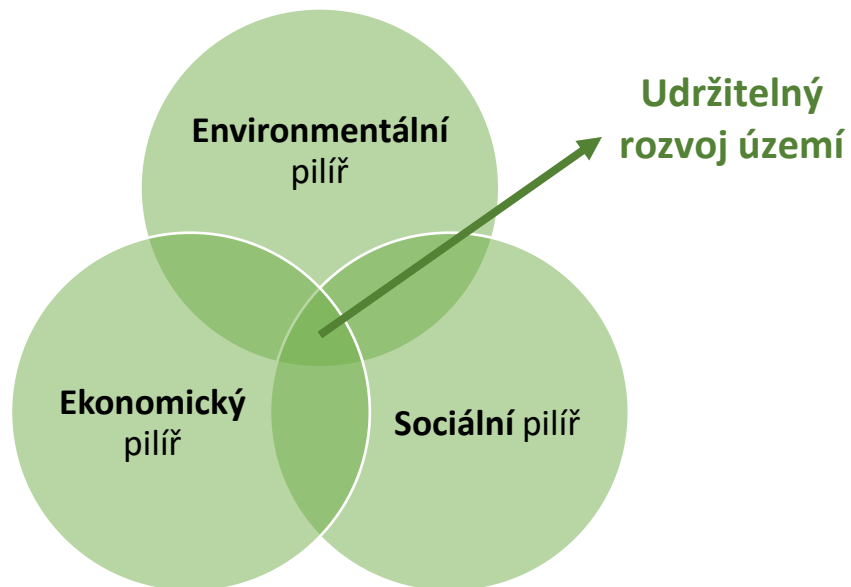
Výše uváděné regionální rozdíly bývají označovány jako regionální disparity. Regionální disparity vznikají při nerovnoměrném rozvoji jednotlivých regionů a nemusí mít vždy jasnou příčinu. Nejčastější jsou regionální disparity způsobeny geografickou polohou regionů a s tím spojeným rozdílným množstvím zásob přírodních zdrojů, vlivem přírodních a politických jevů a rovněž v důsledku lidské činnosti. Právě disparity, jež vznikly v důsledku lidské činnosti, jsou ty, kterými je potřeba se zabývat a usilovat o jejich eliminaci. (Sojková, 2010, s. 17-19)

1.5 Trvale udržitelný rozvoj

Má-li být rozvoj území udržitelný, musí současně zajišťovat potřeby současné generace a zároveň nesmí ohrozit zabezpečení potřeb generacím příštím. (Maier, 2012, s. 12)

Podstata udržitelného rozvoje území spočívá ve vytvoření vhodných podmínek pro rozvoj oblasti životního prostředí, hospodářského rozvoje a soudržnosti občanů a v nalezení rovnováhy mezi těmito sférami. (Kadeřábková, 2012, s. 106)

Výše zmiňované oblasti tvoří tzv. pilíře udržitelného rozvoje území, jedná se tedy o pilíř environmentální, ekonomický a sociální. Místo, v němž jsou všechny tři pilíře v rovnováze, je označováno jako udržitelný rozvoj území. (Maier, 2012, s. 14)

Obrázek 5 Pilíře udržitelného rozvoje (vlastní zpracování dle Jáče, 2010, s. 136)

V rámci environmentálního pilíře by měla být řešena ku příkladu problematika adaptace na změnu klimatu, znečištění a úspory vody, využití a znečištění půdy, spotřeby energií, znečištění vzduchu (dopravou a provozem budov) nebo třeba problematikou hluku a světelného znečištění. Ekonomický pilíř může usilovat o rozvoj sdílené ekonomiky, o efektivní management konceptu Smart City či vytvoření strategie nakládání s odpady. Pilíř sociální se pak věnuje tématům jako je dostupnost veřejných a relaxačních míst, bezpečnost, rozvoj alternativních způsobů dopravy, zapojení občanů do místní komunity a mnohým dalším. (Tencar, 2018, s. 41-42)

2 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Druhá kapitola této práce je věnována oblasti životního prostředí. Vezmeme-li si systém práva životního prostředí, rozlišujeme ochranu složek, ochranu před zdroji ohrožení a horizontální nástroje. V rámci této práce není možné detailní objasnění všech souvisejících pojmů, a proto byly vybrány alespoň klíčové pojmy systému práva ŽP. Tato kapitola obsahuje rovněž úvod do problematiky adaptace na změnu klimatu a environmentálního vzdělávání.

2.1 Ochrana složek

Ochrana složek se skládá z ochrany ovzduší, vody, půdy a přírody. V rámci této práce bude objasňována problematika ovzduší a vody, a to především z hlediska legislativní úpravy.

2.1.1 Ovzduší

Ještě, než bude uvedena právní úprava úseku ovzduší, je vhodné objasnění pojmu atmosféra a příčiny jejího znečištění. Atmosféru lze tedy zjednodušeně označit jako směs plyných látek, které vznikaly po celou dobu historie Země, a to různými biogenními, geogenními a atmosférickými procesy. S vývojem lidí začalo docházet k ovlivňování atmosféry lidskou činností, přičemž nejprve byly vlivy nepatrné, avšak s růstem populace, stále větším využíváním přírodních zdrojů a rozvojem technologií se stával vliv člověka na atmosféru významnějším a významnějším. Proto při rozlišování znečištění ovzduší rozlišujeme dvě hlavní kategorie, a to znečištění přirozené (př. vulkanická činnost) a znečištění antropogenní (tj. způsobené lidskou činností). (Godish et al., 2014, s. 25)

Pro lepší orientaci v zákonech o ovzduší je nutná znalost dvou klíčových pojmů (Polášková a Kraják, 2011, s. 175):

- imise – jedná se o znečištění „venkovního“ ovzduší (jinak řečeno, jde o koncentraci škodliviny, která se nachází v ovzduší zkoumaného místa);
- emise – jedná se o množství škodliviny, které je ze zdroje vnášeno do ovzduší.

Stěžejním právním pramenem k ochraně ovzduší je zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, jehož paragraf 1 charakterizuje pojem ochrana ovzduší jako (Tuháček, 2015, s. 205):

- předcházení znečištění a jeho snížení na takovou úroveň znečišťování, že následně dojde k omezení rizik na lidské zdraví;

- redukce zátěže životního prostředí o látky, které byly vzneseny do ovzduší a které zároveň narušují ekosystémy;
- utvoření předpokladů, které povedou k regeneraci složek, jež byly poškozeny právě v důsledku znečištění.

K ochraně ovzduší jsou využívány koncepční nástroje, které byly zavedeny již prostřednictvím zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší (tento byl nahrazen výše uvedeným zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší). Níže uvedené typy vychází z předpisů EU (Tuháček, 2015, s. 206):

- **Národní program snižování emisí** vznikl ke stanovení komplexních nástrojů redukujících emise a je schválen usnesením vlády ČR. Cílem tohoto programu je snížení úrovně znečištění a také znečišťování v České republice. Dalším cílem je dosažení a průběžné plnění emisních stropů. (Tuháček, 2015, s. 207)
- **Programy zlepšování kvality ovzduší** jsou na základě zákona povinně zpracovávány pro všechny aglomerace a zóny, jestliže dojde k překročení imisní hranice vztahující se k určité látce. Vydávají se jako opatření obecné povahy. Všechny obsahové náležitosti tohoto programu je možno nalézt v 5. příloze zákona. (Tuháček, 2015, s. 207)

2.1.2 Voda

Ochrana vody, jakožto klíčového zdroje pro život, je důležitým tématem oblasti životního prostředí, a proto jej upravuje také celá řada právních předpisů. V současné době je nejstěžejnějším zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). Od roku 1978 byla k tomuto zákonu přijata celá řada prováděcích předpisů (nařízení vlády a vyhlášky). Vodní zákon upravuje mnoho oblastí, především se jedná o ochranu jak povrchové, tak podzemní vody. Dále je nutná úprava stanovení podmínek, které upravují hospodárné využití těchto vodních zdrojů k uchování a zlepšení kvality podzemních i povrchových vod. Zákon také napomáhá ke snížení negativních účinků sucha a povodní. Nezbytným podílem přispívá k zajištění pitné vody pro obyvatelstvo. (Jelínková, 2015, s. 192-193)

V prostředí České republiky však platí mnoho dalších zákonů, které upravují nakládání s vodami, a to zejména (Jelínková, 2015, s. 192):

- zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích;

- zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích;
- zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě;
- zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství.

Tématem vody se zabývá i zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. (Jelínková, 2015, s. 192)

Právní úprava v rámci Evropské unie

Přestože v dnešní době spousta Evropanů vnímá čistou vodu jako samozřejmost, každý sedmý Evropan nemá přístup k čisté vodě. S tím je spojené širší riziko nemocí. Proto již v roce 1999 byl přijat „Protokol o vodě a zdraví“. V dnešní době evropská legislativa upravuje mnoho vyhlášek, nařízení a zákonů, které se týkají hospodaření s tímto zdrojem, jedná se např. o rámcovou směrnici o vodní politice, směrnici o pitné vodě, směrnici o podzemních vodách, směrnici o odpadních vodách, či vodám určených k rekreaci. (Polášková a Kraják, 2011 s. 149–150)

2.2 Ochrana před zdroji ohrožení

Dle systému práva životního prostředí se pod ochranu před zdroji ohrožení zahrnuje problematika odpadů a obalů, záření, hluku a vibrací a také chemické látky. Diplomová práce se však bude detailněji zabývat pouze odpadovým hospodářství.

2.2.1 Odpady

Nejprve k objasnění alespoň základních pojmů z oblasti odpadového hospodářství.

„Odpad je definován jako každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit“ (Malčeková, 2014, s. 17).

„Původce odpadu“ je subjekt, kterému odpady vznikají. Může to tedy být nejen fyzická osoba (jakožto občan), ale také právnická osoba či fyzická osoba podnikající, při jejíž činnosti odpad vzniká a rovněž je za původce odpadu považována obec, a to ve chvíli, kdy občan odloží odpad na místě k tomuto účelu určeném. (Svobodová, 2015, s. 226)

„Oprávněnou osobou“ může být provozovatel zařízení ke sběru a výkupu odpadů, dále provozovatel zařízení k využívání odpadů (ku příkladu zařízení k recyklaci či kompostování) nebo provozovatel zařízení k odstraňování odpadů (př. skládka). (Svobodová, 2015, s. 228)

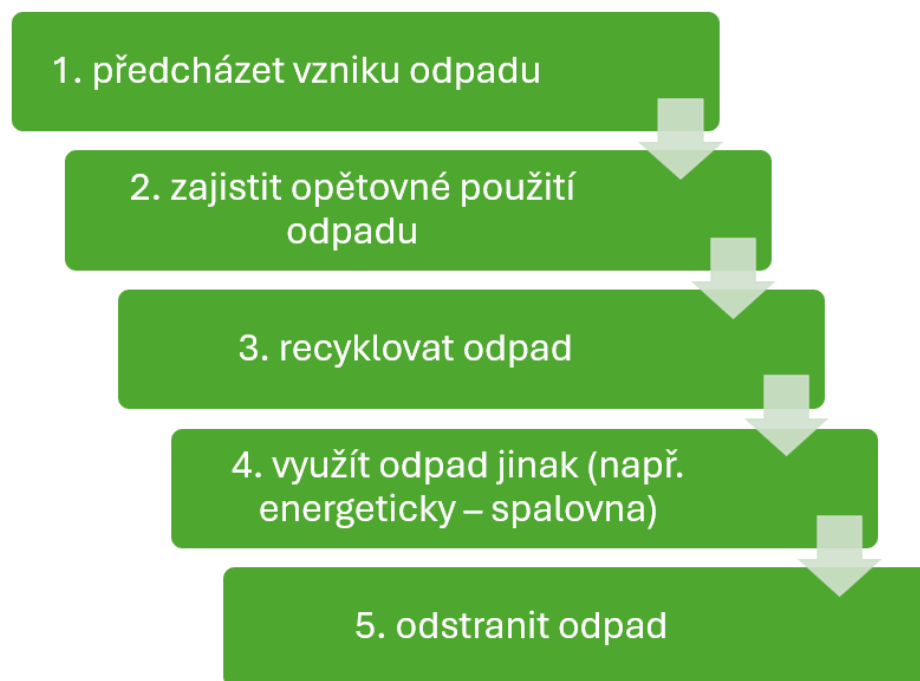
Pod pojmem „nakládání s odpadem“ je obsaženo shromažďování odpadu, jeho sběr, výkup, přeprava a doprava, skládkování, úprava, využití a odstranění. (Malčková, 2014, s. 45)

Kategorie odpadu

Odpady můžeme členit buďto podle kategorie nebo podle druhu odpadu. Při dělení dle kategorie může být odpad zařazen do dvou kategorií, a to na odpady nebezpečné a odpady ostatní. Pro členění odpadu dle druhu je výchozí katalog odpadů daný příslušnou vyhláškou. (Malčková, 2014, s. 18)

Hierarchie nakládání s odpady

Dle zákona musí každý původce odpadů při produkci a nakládání s odpadem postupovat takto:

Obrázek 6 Hierarchie nakládání s odpady (vlastní zpracování dle Malčkové, 2014, s. 28)

Výkon veřejné správy v oblasti odpadového hospodářství

Mezi orgány, jenž dle zákona o odpadech mají na starosti výkon veřejné správy v rámci odpadového hospodářství, jsou zařazeny Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo zdravotnictví, Česká inspekce životního prostředí, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Česká obchodní inspekce, Policie České republiky, celní úřady, újezdní úřady, krajské úřady, obecní úřady (i obecní úřady obcí s rozšířenou působností) a orgány ochrany veřejného zdraví. (Malčková, 2014, s. 100)

Právní úprava v rámci České republiky

Pravděpodobně nejdůležitějším právním předpisem v oblasti odpadového hospodářství v prostředí České republiky je zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech. Stále platné je také nařízení vlády č. 352/2014 Sb., o Plánu odpadového hospodářství ČR pro období 2015-2024. Za zmínku stojí ještě čtyři vyhlášky, a to vyhláška č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů ve znění vyhlášky č. 502/2004 Sb., vyhláška č. 381/2001 Sb., Katalog odpadů, vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady a vyhláška č. 321/2014 Sb. o rozsahu a způsobu zajištění odděleného soustředování složek komunálních odpadů. (Svobodová, 2015, s. 223)

Právní úprava v rámci Evropské unie

Také Evropská unie se zabývá legislativou v oblasti odpadového hospodářství. Mezi přímo závazné patří nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1013/2006 o přepravě odpadů, dále pak nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 850/2004 o perzistentních organických znečišťujících látkách, nařízení Rady č. 333/2011 (stanovující kritéria k vymezení toho, kdy určité typy kovového šrotu přestávají být odpadem), nařízení Komise č. 1179/2012 (stanovující kritéria k vymezení toho, kdy skleněné střepy přestávají být odpadem) či například nařízení Komise č. 715/2013 (stanovující kritéria k vymezení toho, kdy měděný šrot přestává být odpadem). (Svobodová, 2015, s. 223)

Poplatek za komunální odpad

Poplatky za komunální odpad jsou jedním z místních poplatků, které obec může na základě zákona č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích, zavést. Poplatky za komunální odpad jsou dva, a to poplatek za obecní systém odpadového hospodářství a poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci, přičemž obec může pro poplatkové období zavést pouze jeden z nich. (ČESKO, 1990)

Zákaz skládkování

Aktuálně nejvíce diskutované téma v oblasti odpadového hospodářství je zákaz skládkování, tento byl posunut na rok 2030. Jedná se o promítnutí iniciativy Evropské unie do legislativy České republiky, kdy přijetím nového zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, se má postupně navyšovat poplatek, který obce platí za uložení směsného komunálního odpadu na skládkách. Účelem těchto opatření je naplnění cílů, jenž předpokládají, že po roce 2035 bude recyklováno 65 % odpadu, energeticky bude využíváno 25 % a maximálně 10 % odpadu se bude skládkovat. (Zákon o odpadech, 2023)

2.3 Horizontální nástroje

Horizontální nástroje zahrnují posuzování vlivů na ŽP, integrovanou ochranu, územní plánování, přístup k informacím, účast na řízeních, soudní ochranu a odpovědnost. Pro tuto práci byly detailnější objasnění vybrány alespoň dva z nich, a to územní plánování a posuzování vlivů na životní prostředí.

2.3.1 Územní plánování

Územní plánování může být charakterizováno jako souhrn procesů a nástrojů určených a využívaných k rozhodování o území. Při územním plánování má být postupováno tak, aby bylo svěřené území efektivně využito a aby bylo vhodně zvoleno prostorové uspořádání tohoto území. Na základě takového postupu budou zajištěny přínosné podmínky vedoucí k udržitelnému rozvoji území. Vzhledem k tomu, že územní plán má rovněž usilovat o vytvoření vhodných podmínek pro výstavbu, může v praxi nastat konflikt. Důležitou roli proto hraje nalezení souladu mezi dobrými podmínkami pro životní prostředí, rozvoj hospodářství i obyvatele. (Jáč, 2010, s. 132)

V prostředí České republiky je územní plánování prováděno na národní, regionální a rovněž místní úrovni (tzn. na všech územních úrovních). Při územním plánování se vychází především ze zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu). Příslušná legislativa stanovuje působnost územního plánu a také cíle, metody i nástroje územního plánování. (Maier, 2012, s. 44)

Územní plán je užitečným nástrojem územního plánování a zároveň základním koncepčním dokumentem určeným k rozvoji obce. Lze jej považovat rovněž za nástroj k implementaci programů a politik a představuje jeden z nástrojů pro zachování stability a podporu udržitelného rozvoje. (Jáč, 2010, s. 133)

Kvalitně vypracovaný územní plán ovlivňuje mnoho environmentálních, ekonomických a sociálních jevů, což se odrazí na celkovém rozvoji území obcí. Toto lze uvést na příkladu úbytku obyvatel – územní plán obsahující kvalitní občanskou vybavenost a dostatek ploch pro bydlení sníží trend úbytku obyvatel. (Kadeřábková, 2012, s. 118)

Důležité je vyhnout se záměně pojmů územní plánování a strategické plánování. Strategické plánování má podobu rozvojových koncepcí a plánů, v nichž jsou stanoveny cíle rozvoje a opatření k jejich naplnění. Nejčastěji se s tvorbou strategického plánu setkáváme u krajů a obcí. (Kadeřábková, 2012, s. 124-125)

2.3.2 Posuzování vlivů

Jedním z úkolů územního plánování (dle stavebního zákona) je vyhodnocování vlivů zamýšleného územního rozvoje na udržitelný rozvoj území, tzn. je zkoumáno, jak kroky územního plánování ovlivní rovnováhu vztahu mezi oblastí životního prostředí, hospodářského rozvoje a soudržnosti obyvatel. Popisované vyhodnocování vlivů se tedy zabývá všemi třemi pilíři udržitelného rozvoje území. (Maier, 2012, s. 67)

Právní rámec k posuzování vlivů na životní prostředí, označovaný zkratkou **EIA** (Environmental Impact Assessment) v sobě obsahuje vlastní posouzení spolu s postupem, jakým se posouzení vytváří. Tento proces zahrnuje také konzultace s dotčenými stranami. V roce 2014 byla směrnice EIA významným způsobem změněna. Záměr byl především v dosažení jednodušších postupů a zajištění zlepšení ochrany životního prostředí. (Langlet, 2016, s. 157-158)

Jednou z částí vyhodnocování vlivů na udržitelný rozvoj území je posouzení dopadů koncepce na ŽP, což označujeme zkratkou **SEA** (Strategic Environmental Assessment). (Maier, 2012, s. 67)

Dalším posuzovaným aspektem je vliv na evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast, což se provádí na základě zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Zde se hovoří o tzv. naturovém posuzování. (Maier, 2012, s. 67)

Soustava **Natura 2000** je ucelený systém chráněných území, na jehož tvorbě se na základě jednotných principů podílejí všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zajištění ochrany nejceněnějších, nejvíce ohrožených, vzácných a endemických (tj. vyskytující se jen na určité oblasti) druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť. (Tuháček et al., 2015, s. 115)

Posuzování územně plánovací dokumentace z hlediska dopadů na ŽP je povinné na celostátní i regionální úrovni. Stanovisko k zásadám územního rozvoje vydává Ministerstvo životního prostředí a stanoviska k územním plánům vydává příslušný krajský úřad. (Maier, 2012, s. 67-68)

V další literatuře se uvádí také názor opačný, kdy na základě různých iniciativ o novelizaci zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivu na životní prostředí a s tím souvisejícími prohlášeními politiků lze říci, že EIA i SEA nejsou považovány za důležitý nástroj, nýbrž za administrativní zátěž, jež zbytečně prodlužuje přípravu velkých projektů. (Jelínková, 2017, s. 55)

2.4 Adaptace na změnu klimatu

O změně klimatu, která bývá též nazývána jako globální oteplování, se v současnosti nemusíme příliš dohadovat, neboť je skutečná (myšleno vědecky doložená) a jejích dopadů jsme si vědomi. Rovněž nemůže být rozporována souvislost mezi globálním oteplováním a životním prostředím. Pro pochopení změny klimatu je klíčové objasnění rozdílu mezi pojmy změna klimatu a počasí. (Niesenbaum, 2020, s. 10-11)

V odborné literatuře narazíme na celou řadu různých definic pojmu klima a klimatická změna. Zjednodušeně bývá pojem klima chápán jako průměrné počasí, nicméně v širším slova smyslu jde spíše o statistický popis stavu celého klimatického systému. (Marek, 2022, s. 334)

Počasí zahrnuje krátkodobé změny atmosférických proměnných (např. vítr, oblačnost, vlhkost, teplota, atmosférický tlak...), zatímco klima odráží zmiňované atmosférické proměnné v rámci dlouhého časového období. Počasí je typické svou proměnlivostí, kdežto ke změnám klimatu dochází postupně. Nutno upozornit také na skutečnost, že náhodný výkyv počasí (kdy je ku příkladu teplý den v zimě) nelze interpretovat jako změnu klimatu. (Niesenbaum, 2020, s. 10-11)

Změna klimatu je označení pro rozdílný klimatický stav Země způsobený změnou klimatotvorných faktorů. Poznáme ji při dlouhodobé změně meteorologických veličin, ku příkladu teploty vzduchu, neboť dojde k následnému ovlivnění klimatologických charakteristik jako jsou počty tropických dnů na daném území či počet dnů se sněhovou pokrývkou. (Marek, 2022, s. 334)

Pojem adaptace na změnu klimatu lze charakterizovat jako proces přizpůsobování se aktuálnímu či do budoucna předpokládanému klimatu. V podstatě jde o snahy eliminovat či zmírnit škody způsobené změnou klimatu. (Marek, 2022, s. 327)

Na základě nutnosti řešit otázky týkající se klimatu a jeho změny, vznikají nové obory, jako je klimatická politika či klimatické právo. Mezi aktéry klimatické politiky a klimatického práva jsou řazeny jednotlivé státy, uskupení států, mezinárodní organizace, Mezivládní panel pro změnu klimatu, regiony a obce, občanská společnost a nevládní organizace, korporace a soudy. (Müllerová, 2022, s. 137-142)

2.5 Environmentální vzdělávání

Environmentální výchova (zkráceně EV) jako samostatná část výchovy vznikla s ohledem na závažnost problémů spjatých s oblastí životního prostředí, nicméně už při jejím vzniku se nejednalo o zcela nové téma, neboť vztah člověka a přírody se řešil již v minulosti. Dříve se v rámci této problematiky hledaly způsoby k zachování přírodních zdrojů a ochrana určité lokality, avšak na rozdíl od současnosti nebyl kladen důraz na uvědomování si důsledků lidské činnosti vůči stavu přírody. (Létalová, 2022, s. 27-28)

V současnosti jsou environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) a také environmentální poradenství (EP) celosvětově uznávanými obory, které ovlivňují politiku i strategické dokumenty. Financování těchto oborů probíhá na různých úrovních. Do realizace EVVO a EP se zapojují instituce veřejné správy, školy a výzkumné instituce, ekocentra a další organizace působící v této oblasti. V prostředí ČR zastřešuje EVVO a EP Ministerstvo životního prostředí, které usiluje o dlouhodobé fungování tohoto systému v co možná nejlepší kvalitě. (Environmentální vzdělávání a poradenství, © 2023)

Nyní již k samotnému objasnění pojmu environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (i environmentální poradenství), tyto usilují o rozvoj znalostí, dovedností a postojů klíčových pro environmentálně zodpovědné jednání osob. V současnosti jsou EVVO a EP považovány za důležité preventivní nástroje politiky ŽP. (Environmentální vzdělávání a poradenství, © 2023)

V rámci environmentální výchovy má být kladen důraz na znalosti, postoje a kompetence k jednání a měla by zahrnovat tři rozdílné úseky: výchovu **o** životním prostředí, výchovu **v** životním prostředí a výchovu **pro** životní prostředí. (Činčera, 2007, s. 12-13)

Zjednodušeně může být environmentální výchova chápána také jako nástroj určený k usilování o zachování příhodných podmínek pro život na Zemi. (Létalová, 2022, s. 44)

Ze směrů environmentální výchovy lze jmenovat pozitivistický proud (ekologická výchova), globální výchova, výchova o Zemi, Hlubině ekologická výchova a cesta zpět ke kořenům, výchova k udržitelnosti a kritický přístup či výchova k ekogramotnosti. (Činčera, 2007, s. 16-50)

V environmentální výchově je možné vyčlenit šest klíčových bodů, které by měli učitelé rozvíjet a podle kterých mohou postupovat, jsou to (Létalová, 2022, s. 45):

1. představení environmentálních koncepcí žákům a poukazování na jejich souvislosti;

2. podporování žáků k získání takového environmentálního citění, jež je povede k propřírodnímu jednání;
3. vytvoření kurikula vedoucího k osvojení environmentálních znalostí;
4. prohlubování schopností žáků analyzovat environmentální problémy, navrhnout jejich řešení a umět prakticky tyto dovednosti použít;
5. motivování žáků k aktivnímu a environmentálně zodpovědnému přístupu;
6. upevňování přesvědčení žáků o skutečnosti, že jejich správný přístup bude mít kladný odraz na kvalitu ŽP.

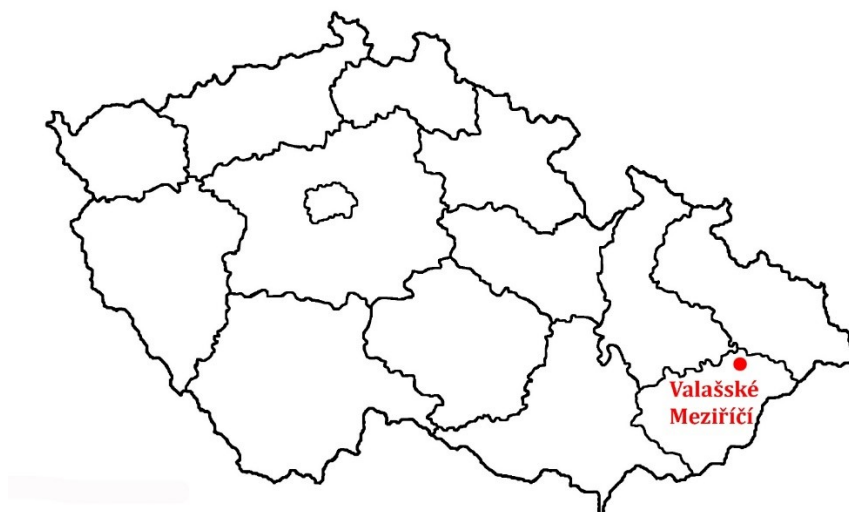
II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 MĚSTO VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

Tato kapitola má představit město Valašské Meziříčí. Uvedena je jak základní charakteristika města, tak údaje o obyvatelstvu, hospodaření a participativním rozpočtu analyzovaného města.

3.1 Charakteristika města Valašské Meziříčí

Valašské Meziříčí je město, jenž nalezneme ve Zlínském kraji, v okrese Vsetín. Jak již samotný název napovídá, město leží na soutoku Vsetínské a Rožnovské Bečvy a s ohledem na svou polohu bývá označováno jako brána do Moravskoslezských Beskyd. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 7)

Obrázek 7 Vyznačení města Valašské Meziříčí na slepé mapě České republiky (vlastní zpracování)

Území města Valašské Meziříčí zahrnuje osm katastrálních území, a to Brňov, Bynina, Hrachovec, Juřinka, Krásno nad Bečvou, Křivé, Lhota u Choryně a Valašské Meziříčí – město. Valašské Meziříčí se člení na pět místních částí, kterými jsou Bynina, Hrachovec, Juřinka, Lhota u Choryně a Podlesí. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 9)

„Město Valašské Meziříčí je obcí s rozšířenou působností (tzv. obec III. stupně), což představuje typ správy, kdy určitý výkon státní správy je v přenesené působnosti vykonáván i pro okolní obce.“ (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 10)

Má-li být uvedeno zařazení Valašského Meziříčí v rámci klasifikace CZ-NUTS, pak lze konstatovat, že je součástí Regionu soudržnosti NUTS II Střední Morava, který se skládá ze Zlínského a Olomouckého kraje. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí, 2022, s. 10)

Tento územně samosprávný celek, v čele se starostou Mgr. Robertem Stržínkem, řídí Zastupitelstvo města Valašské Meziříčí, které má v současné době 25 členů a dále pak Rada města Valašské Meziříčí, jež čítá 7 radních. (Rada a zastupitelstvo města, 2024)

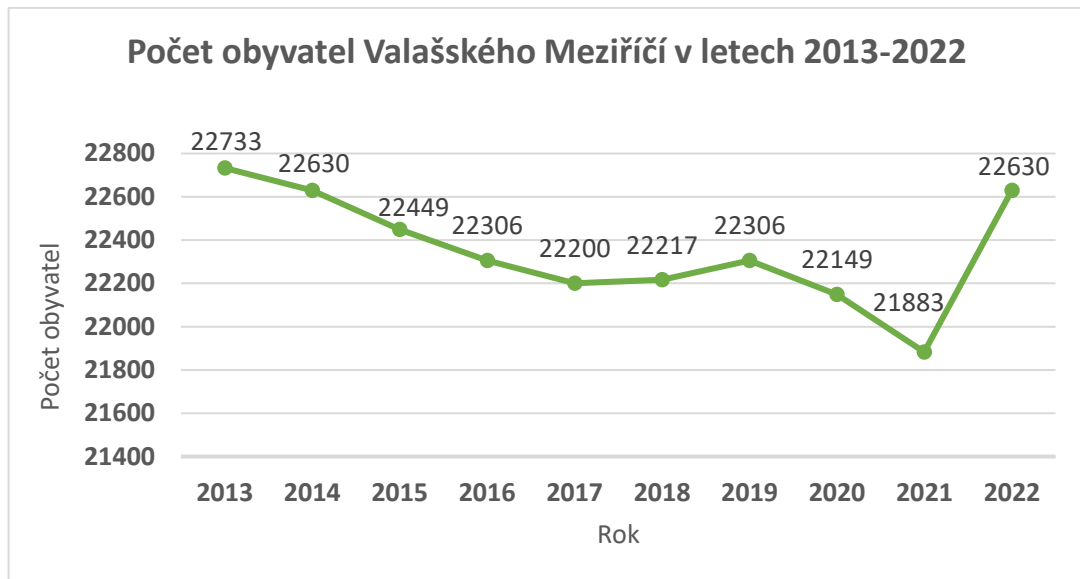
Městský úřad je dle organizační struktury rozdělen na útvar interního auditu a kontroly, kancelář starosty, odbor organizační a zaměstnanecký, odbor územního plánování a stavebního řádu, odbor školství, kultury a sportu, odbor majetkové správy, odbor obecní živnostenský úřad, odbor finanční, odbor životního prostředí, odbor sociálních věcí, odbor přestupkový, odbor komunálních služeb, odbor evidence obyvatel, občanských průkazů a cestovních dokladů a odbor dopravně správních agend. Městský úřad je řízen tajemníkem Ing. Josefem Matochou. (Organizační struktura, 2024)

3.2 Obyvatelstvo města Valašské Meziříčí

V podkapitole zaměřené na obyvatelstvo města Valašské Meziříčí byla provedena menší demografická analýza, tato byla zpracována za období 10 let (pro roky 2013-2022), přičemž uvedené údaje jsou vždy k datu 31. 12. daného roku. Analyzovány byly vybrané demografické ukazatele, a to počet obyvatel, skladba obyvatelstva dle věku a s ní spojený průměrný věk a také přírůstky případně úbytky obyvatel s tím, že jsou uvedeny jak přírůstky/úbytky přirozené, tak migrační.

3.2.1 Počet obyvatel

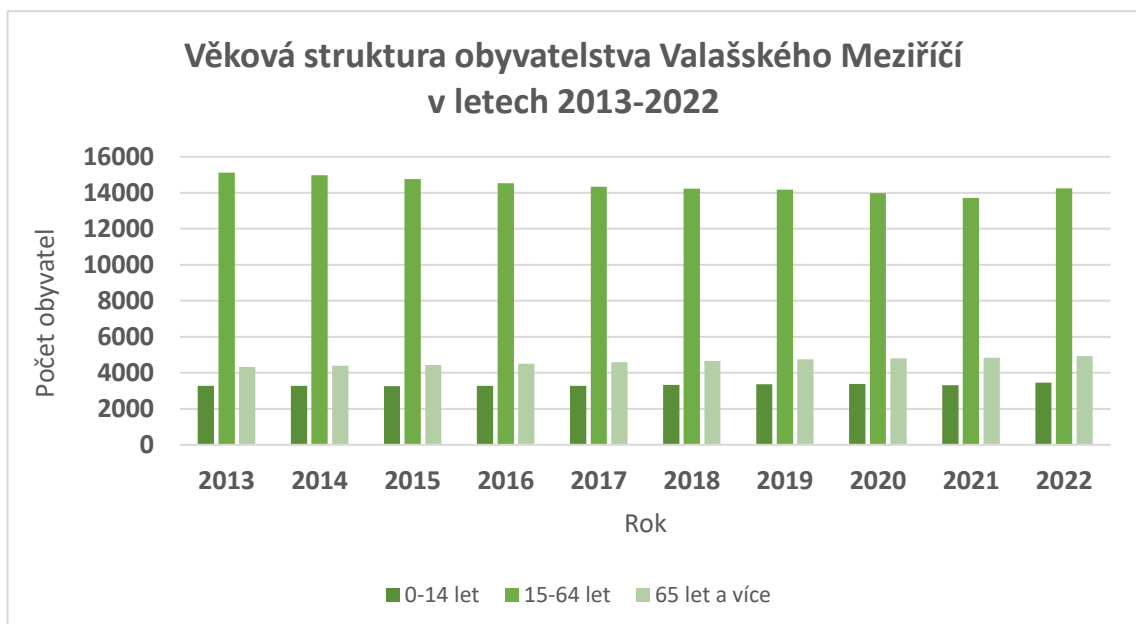
Vývoj počtu obyvatel ve Valašském Meziříčí v průběhu analyzovaného období je zachycen následujícím grafem, jenž ukazuje každoroční pokles počtu obyvatel v letech 2013-2017, následně se počet obyvatel postupně zvyšoval, a to od roku 2017 do roku 2019. V průběhu dalších dvou let počet obyvatel čím dál více klesal, až v roce 2021 dosáhl nejnižší hodnoty za celé sledované období (tj. 21.883 obyvatel). Z tohoto propadu však došlo k prudkému nárůstu za rok 2022. Nejvíce obyvatel v průběhu těchto deseti let mělo Město Valašské Meziříčí v roce 2013, a to 22.733 obyvatel.

Graf 1 Počet obyvatel Valašského Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023)

3.2.2 Věková struktura

Dalším demografickým údajem k analýze je skladba obyvatelstva města Valašské Meziříčí dle věku. Jak je jednoznačné z níže uvedeného grafu, v každém roce sledovaného období byla nejpočetnější věková kategorie 15-64 let (tedy lidé v produktivním věku). Druhou nejpočetnější věkovou skupinou byli lidé ve věku 65 let a více. Nejméně pak po celé analyzované období bylo obyvatel do 14 let.

Graf 2 Věková struktura obyvatelstva Valašského Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023)

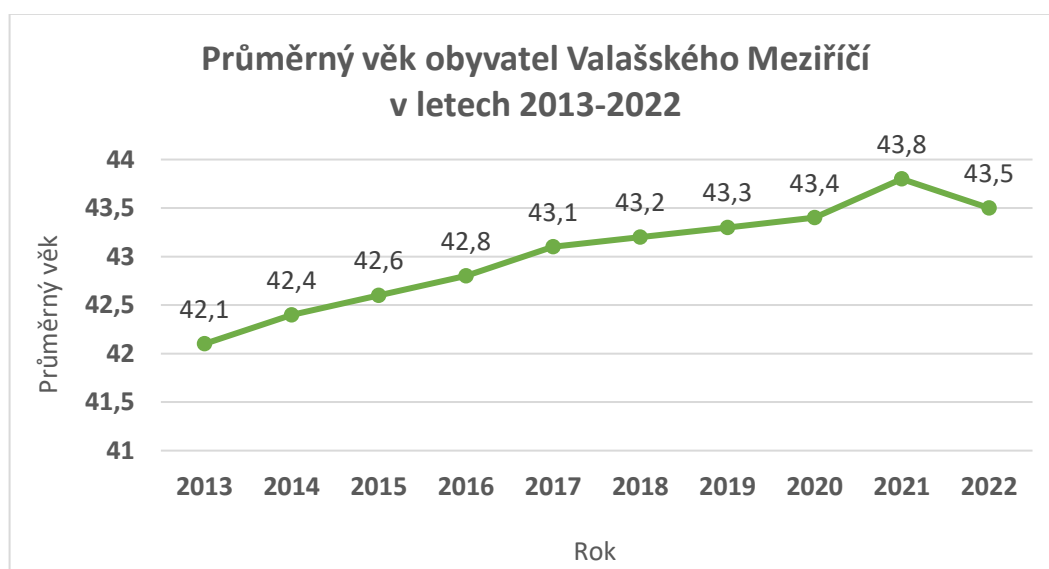
Podrobnější znázornění jednotlivých hodnot nabízí následující tabulka.

Tabulka 2 Věková struktura obyvatelstva Valašského Meziříčí v letech 2013-2022
(vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023)

Věková skupina	Rok									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
14 let a méně	3277	3267	3256	3283	3270	3326	3371	3380	3319	3450
15–64 let	15124	14974	14759	14524	14331	14225	14179	13971	13718	14252
65 let a více	4332	4389	4434	4502	4599	4666	4756	4798	4846	4928

3.2.3 Průměrný věk

Bude-li věnována pozornost průměrnému věku obyvatel ve městě Valašské Meziříčí v letech 2013-2022, potvrdí se trend stárnutí populace, neboť od roku 2013 až do roku 2021 se průměrný věk neustále zvyšoval. Mírný pokles byl pouze v roce 2022 oproti roku předchozímu. Nejnižší průměrný věk byl zaznamenán v roce 2013, a to 42,1 let. Naopak nejvyšší hodnota byla v roce 2021, kdy byl průměrný věk občanů Valašského Meziříčí 43,8 let.

Graf 3 Průměrný věk obyvatel Valašského Meziříčí v letech 2013-2022
(vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023)

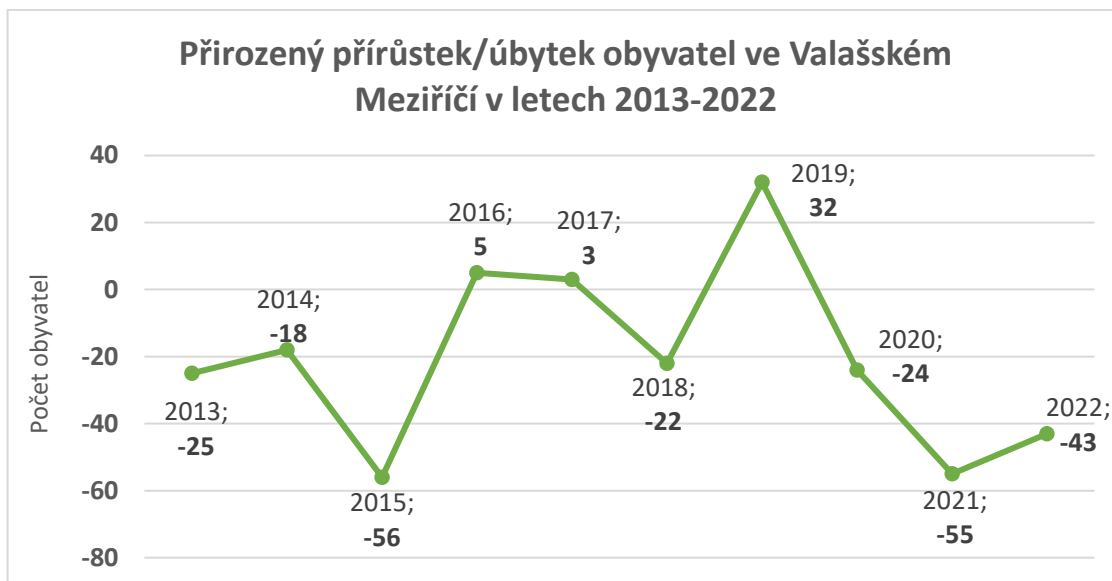
3.2.4 Přirozený vývoj počtu obyvatel

V rámci přirozeného vývoje počtu obyvatel ve Valašském Meziříčí v letech 2013-2022 došlo nejprve ke grafickému znázornění počtu narozených a zemřelých, což umožňuje názorné porovnání těchto dvou hodnot v jednotlivých letech. V prvních třech analyzovaných letech (tj. 2013-2015) bylo více zemřelých než narozených. Poté bylo v letech 2016-2017 více narozených. V roce 2018 opět převažoval počet zemřelých. Rok 2019 byl posledním, kdy byl počet narozených vyšší než zemřelých. Další tři roky lze vidět větší hodnoty u počtu zemřelých než narozených.

Graf 4 Počet narozených a zemřelých ve Valašském Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023)

Výše uvedené může být shrnuto následovně: v průběhu desetiletého období, jenž bylo analyzováno, bylo ve třech případech více narozených než zemřelých (a to v letech 2016, 2017 a 2019) – zde hovoříme o přirozeném přírůstku obyvatel; zbylých sedm let (tedy v roce 2013, 2014, 2015, 2018, 2020, 2021 a 2022) bylo ve Valašském Meziříčí vždy více zemřelých než narozených – jednalo se tedy o přirozený úbytek obyvatel. Převaha těch let, kdy byl zaznamenán přirozený úbytek, opět potvrzuje současný problém stárnutí populace. To ukazuje i následující graf přirozeného přírůstku/úbytku obyvatel ve Valašském Meziříčí v letech 2013-2022).

Graf 5 Přirozený přírůstek/úbytek obyvatel ve Valašském Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023)

3.2.5 Migrace obyvatelstva

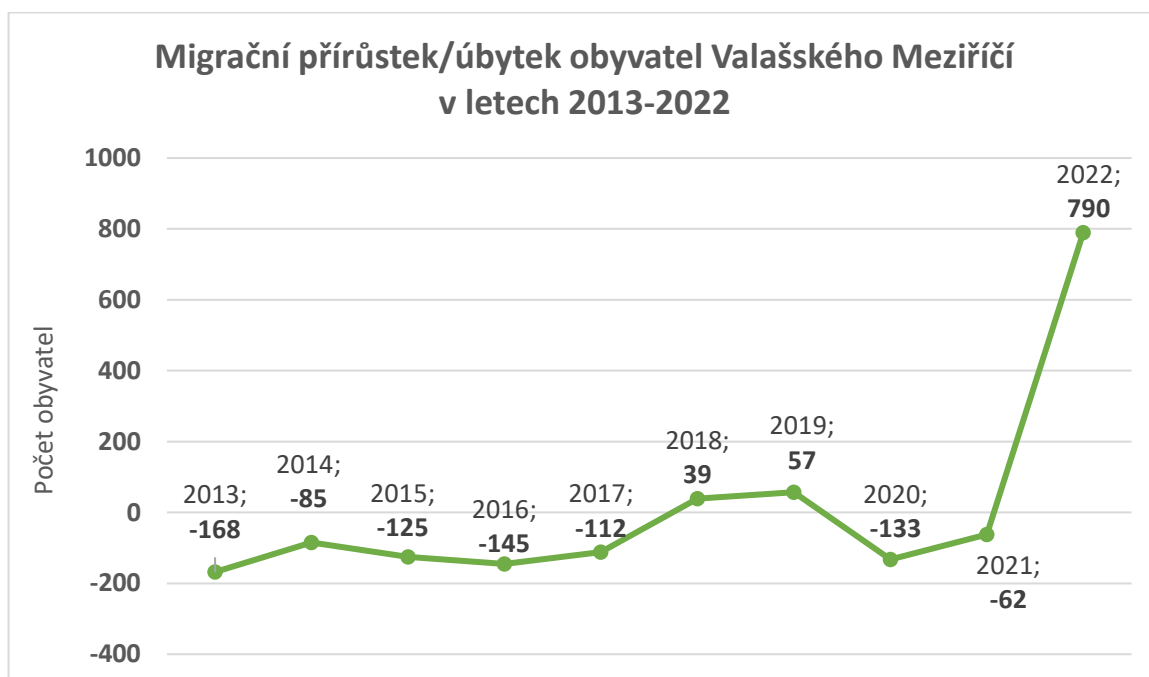
Posledním ukazatelem vybraným pro demografickou analýzu této práce je migrace obyvatelstva, tedy přírůstek či úbytek obyvatel města Valašského Meziříčí způsobený stěhováním. Nejprve tedy grafické porovnání přistěhovalých a vystěhovalých během analyzovaných deseti let.

Graf 6 Počet přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel Valašského Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023)

V prvních pěti letech sledovaného období (tj. 2013-2017) bylo více vystěhovaných než přistěhovaných. Poté po dobu dvou let (tedy 2018 a 2019) se naopak více lidí do Valašského Meziříčí přistěhovalo, než odstěhovalo. Následující dva roky (2020 a 2021) byla znovu převaha vystěhovaných. Největší rozdíl mezi porovnávanými počty byl v roce 2022, v němž se výrazně více přistěhovalo, než vystěhovalo, což je pravděpodobně způsobeno začátkem války na Ukrajině. Výše popisované je graficky znázorněno také následujícím grafem.

Graf 7 Migrační přírůstek/úbytek obyvatel Valašského Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023)

3.2.6 Shrnutí demografických údajů

Počet obyvatel ve Valašském Meziříčí téměř celé sledované období klesal s výjimkou roku 2022, kdy oproti roku předchozímu došlo k výraznému navýšení, což jak naznačují informace o migraci obyvatelstva bylo způsobeno velkým množstvím přistěhovaných (pravděpodobně v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině, který v roce 2022 započal). Při analýze věkové struktury bylo zjištěno, že nejpočetnější věkovou skupinu tvoří lidé v produktivním věku (15-64 let), více pak bylo zaznamenáno občanů ve věku 65 let a více, než těch ve věku 14 let a méně. Také průměrný věk, který se (až na rok 2022) plynule zvyšoval, svědčí o stárnutí populace města. V rámci sledovaného období převažují ty roky, v nichž více lidí zemřelo, než se narodilo (7 ku 3).

3.3 Hospodaření města Valašské Meziříčí

Tato podkapitola analyzuje hospodaření Valašského Meziříčí za období posledních deseti let, tzn. že data uvedená v této finanční analýze byla zaznamenána v letech 2014-2023. Zdrojem dat je monitor státní pokladny, ze kterého byly vybrány základní, avšak zároveň nejdůležitější ukazatele. Bude tedy podán přehled o příjmech, výdajích a saldu, výnosech, nákladech a výsledku hospodaření a rovněž o hlavních položkách rozvahy.

3.3.1 Peněžní toky

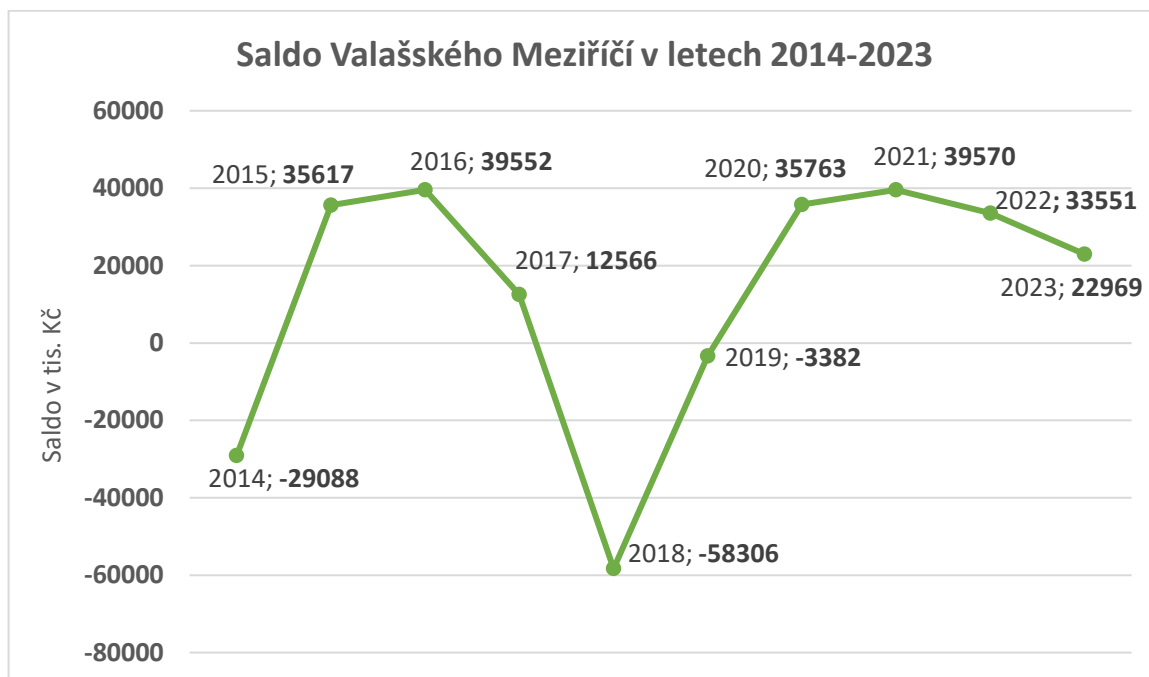
Nejprve tedy přehled peněžních toků rozpočtu města za sledované období, který je zaznamenán v následující tabulce.

Tabulka 3 Přehled peněžních toků města Valašské Meziříčí v letech 2014-2023
(vlastní zpracování, zdroj dat: Město Valašské Meziříčí, 2024)

Rok	Peněžní toky Valašského Meziříčí v letech 2014-2023 (v tis. Kč)		
	Příjmy	Výdaje	Saldo
2014	459 821	488 909	- 29 088
2015	481 923	446 305	35 617
2016	476 903	437 350	39 552
2017	505 066	492 501	12 566
2018	577 960	636 266	- 58 306
2019	604 905	608 286	- 3 382
2020	594 440	558 677	35 763
2021	619 065	579 495	39 570
2022	731 192	697 640	33 551
2023	809 729	786 760	22 969

Příjmy za sledovaných 10 let stouply o necelých 400 mil. Kč. V letech 2016 a 2020 dokonce došlo k poklesu příjmů oproti předchozímu roku. Ostatní roky docházelo k postupnému navyšování. Tak, jako se zvyšovaly příjmy, tak se navyšovaly i výdaje města. Výdaje během analyzovaného období vzrostly bezmála o 300 mil. Kč. Saldo bylo během sledovaného

období třikrát v záporných hodnotách. Nejhorší údaj, který byl zaznamenán v průběhu let 2014-2023, byl -58.306.000 Kč, nejvyšší saldo bylo ve výši 39.570.000 Kč. K zachycení vývoje salda byl použit následující graf, na němž jsou názorně ukázány poklesy a výstupy tohoto finančního ukazatele v průběhu sledovaného období.

Graf 8 Saldo Valašského Meziříčí v letech 2014-2023 (vlastní zpracování, zdroj dat: Město Valašské Meziříčí, 2024)

Nejvýznamnější výstup byl zaznamenán z roku 2014 do roku 2015, kde se saldo dostalo ze záporné hodnoty do vysokých kladných čísel. Zvýšení pokračovalo i v roce následujícím, avšak rozdíl nebyl oproti roku 2015 příliš veliký. V průběhu dalších dvou let hodnota salda klesala, až v roce 2018 dosáhla nejnižší hodnoty za celých analyzovaných 10 let. Následující rok saldo opět stouvalo, avšak ze záporných čísel se v roce 2019 nedostalo. Rok 2019 byl nicméně posledním rokem (v průběhu sledovaného období), kdy bylo saldo záporné. Po dobu dalších dvou let rostlo saldo již v kladných číslech, až v roce 2021 dosáhlo nejvyšší hodnoty. V letech 2022 a 2023 pak docházelo opět k postupnému klesání.

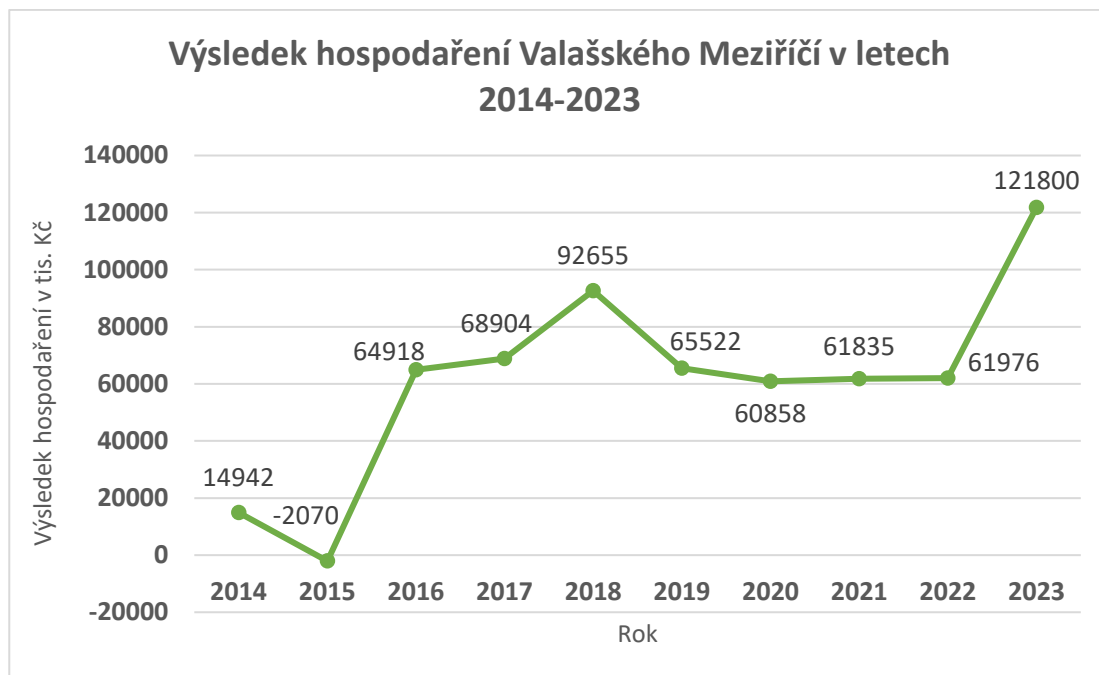
3.3.2 Hospodaření dle účetnictví

Další údaje, které jsou v této finanční analýze zpracovávány, podávají informace o hospodaření města Valašské Meziříčí. Jedná se o výnosy, náklady a výsledek hospodaření v letech 2014-2023. Tyto jsou pro větší přehlednost zaznamenány v následující tabulce.

Tabulka 4 Přehled hospodaření města Valašské Meziříčí v letech 2014-2023
(vlastní zpracování, zdroj dat: Město Valašské Meziříčí, 2024)

Rok	Hospodaření Valašského Meziříčí v letech 2014-2023 (v tis. Kč)		
	Výnosy	Náklady	Výsledek hospodaření
2014	409 435	394 493	14 942
2015	438 113	440 182	- 2 070
2016	462 353	397 435	64 918
2017	485 606	416 702	68 904
2018	547 827	455 173	92 655
2019	555 171	489 649	65 522
2020	561 414	500 556	60 858
2021	588 559	526 724	61 835
2022	681 374	619 398	61 976
2023	751 389	629 589	121 800

V průběhu sledovaného období se postupně každým rokem zvyšovaly výnosy města Valašské Meziříčí. Od roku 2014 do roku 2023 vzrostly výnosy o více než 300 mil. Kč. Zvyšovaly se rovněž náklady, avšak zde nedocházelo k postupnému navyšování, protože v roce 2016 se náklady oproti roku předchozímu snížily. Za desetileté analyzované období náklady vzrostly o více než 200 mil. Kč. Pozitivní pro vedení města tak může být skutečnost, že výnosy rostou více než náklady. Rozdíl mezi náklady a výnosy je výsledek hospodaření. Také hodnoty tohoto ukazatele jsou zachyceny tabulkou viz výše. Pouze jedenkrát v průběhu analyzovaného období mělo Valašské Meziříčí výsledek hospodaření záporný (tzn. že náklady města byly větší než jeho výnosy), bylo tomu tak v roce 2015. Budou-li zohledňovány pouze kladné výsledky hospodaření, pak byla nejnižší hodnota zaznamenána v roce 2014 a naopak nejvyšší v roce 2023, kdy rozdíl mezi těmito krajními hodnotami byl téměř 107 mil. Kč. Druhý nejlepší výsledek hospodaření během sledovaných 10-ti let byl zaznamenán roku 2018, tehdy byl výsledek hospodaření více než 92 mil. Kč. V ostatních letech byly výsledky hospodaření v rozmezí 60 – 65,5 mil. Kč. Jak se vyvíjel výsledek hospodaření názorně vyobrazuje také následující graf.

Graf 9 Výsledek hospodaření Valašského Meziříčí v letech 2014-2023 (vlastní zpracování, zdroj dat: Město Valašské Meziříčí, 2024)

Jak vyobrazuje výše uvedený graf, výsledek hospodaření se v letech 2014-2023 výrazně zvětšil. Zajímavé je také srovnání křivek vývoje salda a výsledku hospodaření, které mají zcela odlišný tvar.

3.3.3 Vybrané položky rozvahy

Analýza účetních ukazatelů města Valašské Meziříčí (za rok 2014-2023) pokračuje zjištěním stavu a postupného vývoje vybraných položek rozvahy, a to stálých aktiv, oběžných aktiv, vlastního kapitálu a cizích zdrojů. Hodnota stálých aktiv se během analyzovaných let pohybovala nad 2.500 mil. Kč, přičemž nejnižší hodnota byla k roku 2015, a to 2.524,42 mil. Kč, a naopak nejvyšší hodnota ve výši 3.130,92 mil. Kč byla v roce 2023. Oběžná aktiva se pochopitelně pohybovala v číslech výrazně nižších. Jejich nejnižší hodnota ve výši 120,82 mil. Kč je z roku 2014. Na druhé straně nejvyšší hodnota oběžných aktiv během sledovaných let náleží roku 2022, kdy dosáhla částky 355,84 mil. Kč. Toliko k vybraným položkám rozvahy města (ze strany aktiv).

Při přechodu na stranu pasiv je nejdůležitější hodnota vlastního kapitálu a cizích zdrojů. Vlastní kapitál dosáhl svého maxima (samozřejmě v rámci analyzovaného období) roku 2023, kdy jeho hodnota čítala 3.243,58 mil. Kč. Naopak minimální hodnotu měl kapitál Valašského Meziříčí roku 2015, a to ve výši 2.489,90 mil. Kč. Co se týká cizích zdrojů, tyto byly během let 2014-2023 nejnižší v roce 2017, kdy jejich hodnota byla 156,43 mil. Kč,

a naopak nejvyšší v roce 2020 ve výši 269,46 mil. Kč. Tyto údaje jsou detailněji zaznamenány v následující tabulce.

Tabulka 5 Stav vybraných položek rozvahy Valašského Meziříčí v letech 2014-2023
(vlastní zpracování, zdroj dat: Město Valašské Meziříčí, 2024)

Rok	Stav vybraných položek rozvahy Valašského Meziříčí v letech 2014-2023 (v mil. Kč)			
	Stálá aktiva	Oběžná aktiva	Vlastní kapitál	Cizí zdroje
2014	2 583,91	120,82	2 507,44	197,29
2015	2 524,42	135,90	2 489,90	170,42
2016	2 537,10	171,65	2 550,51	158,24
2017	2 661,29	180,45	2 685,31	156,43
2018	2 868,81	172,23	2 853,99	187,05
2019	2 925,28	189,67	2 904,35	210,60
2020	2 962,41	285,65	2 978,60	269,46
2021	2 975,90	305,00	3 033,75	247,15
2022	3 030,82	355,84	3 120,38	266,29
2023	3 130,92	325,98	3 243,58	213,32

3.3.4 Shrnutí hospodaření

Při analýze peněžních toků bylo zjištěno zvýšení příjmů v průběhu sledovaného období 2014-2023 o necelých 400 mil. Kč, zatímco výdaje vzrostly o přibližně 300 mil. Kč. Saldo bylo v letech 2014, 2018 a 2019 záporné, ostatní analyzované roky se pohybovalo v kladných hodnotách. Z pohledu hospodaření dle účetnictví byly sledovány výnosy, náklady, výsledek hospodaření a stavy vybraných položek rozvahy (stálá aktiva, oběžná aktiva, vlastní kapitál a cizí zdroje). Výnosy stouply od roku 2014 do roku 2023 o více než 300 mil. Kč. Rostly také náklady města, a to o více než 200 mil. Kč za analyzované deseti leté období. V průběhu let 2014-2023 se výsledek hospodaření zvětšil o téměř 107 mil. Kč. Záporný výsledek hospodaření byl pouze v roce 2015. Pro vedení města je vývoj hospodaření příznivý, neboť příjmy vzrostly více než výdaje a výnosy více než náklady.

3.4 Participativní rozpočet města Valašské Meziříčí

Město Valašské Meziříčí nastartovalo svůj participativní rozpočet Náš VALMEZ v roce 2021. Tehdy byla stanovena kritéria pro projekty, které budou předkládat občané města za účelem zvelebení a zatraktivnění Valašského Meziříčí. K tomuto účelu byla z rozpočtu města vyčleněna částka 2.000.000 Kč s tím, že náklady na jednotlivé projekty nesmí přesáhnout 500.000 Kč. Návrhy je oprávněna podávat fyzická osoba, která dosáhla věku 15 let, či právnická osoba se sídlem ve Valašském Meziříčí, přičemž každý může podat jeden nebo i více návrhů. Předkládané projekty mají být zaměřeny na úpravu veřejného prostranství a mohou se dotýkat různých oblastí rozvoje, ku příkladu sport a volný čas, dopravní infrastruktura či právě rozvoj životního prostředí. Projekty jsou však vázány několika podmínkami, z nichž je třeba uvést alespoň nutnost umístění projektu na veřejném prostoru či budově ve vlastnictví města, realizovatelnost projektu do 18 měsíců po schválení a soulad se zákony a územním plánem. (Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2021, s. 8)

Přihlášení návrhů je možné provést elektronicky nebo písemně vyplněním formuláře. Podané návrhy jsou následně vyhodnocovány pracovní skupinou z hlediska technického řešení, majetkových vztahů, časové náročnosti realizace a náročnosti finanční. Návrhy, obsahující odstranitelné nedostatky, je možno po vyzvání odstranit. Ty projekty, které splnily kritéria, jsou následně prezentovány veřejnosti. Hlasování probíhá elektronicky a podle jeho výsledků jsou projekty seřazeny k realizaci až do vyčerpání stanovených finančních prostředků. Odpovědnost za realizaci vítězných návrhů má město Valašské Meziříčí. (Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2021, s. 8)

Časový průběh byl stanoven následujícím harmonogramem:

Tabulka 6 Harmonogram prvního ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování dle Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2021, s. 8)

Harmonogram prvního ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ	
1. 3. 2021 – 31. 5. 2021	Příjem návrhů a jejich konzultace
1. 6. 2021 – 31. 8. 2021	Kontrola realizovatelnosti návrhů
13. 9. 2021 – 31. 10. 2021	Hlasování o navržených projektech
1. 11. 2021	Vyhlášení výsledků
1. 1. 2022 – 30. 6. 2023	Realizace vítězných projektů

Obyvatelé města předložili v rámci tohoto premiérového ročníku celkem 34 návrhů, avšak stanovené podmínky splnilo pouze 15 z nich. Pro úspěšných patnáct projektů byla vytvořena anketa, v níž na webu participativního rozpočtu (tj. www.nasvalmez.cz) mohla veřejnost hlasovat. Hlasování, v němž má každý k dispozici tři kladné a jeden záporný hlas, se zúčastnilo 2.340 lidí. (Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2021, s. 6)

Tabulka 7 Identifikace vítězných projektů prvního ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování, zdroj dat: Náš VALMEZ zná vítěze, 2021)

Vítězné projekty prvního ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ			
Pořadí	Název	Počet hlasů	Náklady (v Kč)
1.	Vrtulí kuličkodráhy	1.557	458.500
2.	Nejen taneční parket	856	471.400
3.	Rozšíření DiscGolfParku Kasárna	732	217.558
4.	Rozšíření dětského hřiště v Podlesí	441	498.000
5.	Zpřístupnění lokality Obora	365	250.000

Druhý ročník participativního rozpočtu Náš VALMEZ probíhal velmi obdobně, jako ten první. Celková alokace byla znovu stanovena ve výši 2 mil. Kč s tím, že náklady na jeden projekt nesměly přesáhnout 500 tis. Kč. Návrhy byly přijímány od 1. 4. do 30. 6. 2022, přičemž znovu byla možnost podání jak elektronickou, tak písemnou formou. Přesný harmonogram druhého ročníku je rozepsán v následující tabulce. (Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2022, s. 3)

Tabulka 8 Harmonogram druhého ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování, dle Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2022, s. 3)

Harmonogram druhého ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ	
1. 4. 2022 – 30. 6. 2022	Příjem návrhů a jejich konzultace
1. 7. 2022 – 29. 9. 2022	Kontrola realizovatelnosti návrhů
30. 9. 2022 – 31. 10. 2022	Hlasování o navržených projektech
1. 11. 2022	Vyhlášení výsledků
1. 1. 2023 – 30. 6. 2024	Realizace vítězných projektů

Přihlášených bylo celkem 16 projektů, avšak stanovená kritéria splnilo jen 7 z nich. Hlasování se zúčastnilo 1.341 občanů. Zajímavostí je, že ve druhém ročníku zvítězil projekt, který v prvním ročníku dostatek hlasů k realizaci nezískal. (Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2022, s. 6)

Tabulka 9 Identifikace vítězných projektů druhého ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování, zdroj dat: Náš VALMEZ zná vítěze, 2022)

Vítězné projekty druhého ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ			
Pořadí	Název	Počet hlasů	Náklady (v Kč)
1.	Workoutové hřiště u Domečku	1.088	489.685
2.	Valmezské piknikoviště	870	490.000
3.	Revitalizace zeleně – kulturní dům Hrachovec	368	500.000
4.	Vstupní brána do školy ZŠ Vyhlídka	341	457.535

Třetí ročník participativního rozpočtu Náš VALMEZ pokračoval i v následujícím roce. Také v roce 2023 byla vyčleněna částka 2 mil. Kč na projekty, které navrhnou přímo občané města a následně o nich společně hlasují. Náklady na jeden projekt byly opět stanoveny do výše 500 tis. Kč. Přihlášení projektů probíhalo, stejně jako v letech předchozích, online nebo doručením vytištěného formuláře. (Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2023, s. 3)

Tabulka 10 Harmonogram třetího ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování, zdroj dat: Mobilní rozhlas Náš VALMEZ, ©2024)

Harmonogram třetího ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ	
1. 4. 2023 – 30. 6. 2023	Příjem návrhů a jejich konzultace
1. 7. 2023 – 30. 9. 2023	Kontrola realizovatelnosti návrhů
2. 10. 2023 – 2. 11. 2023	Hlasování o navržených projektech
3. 11. 2023	Vyhlášení výsledků
1. 1. 2024 – 30. 6. 2025	Realizace vítězných projektů

Do třetího ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ navrhli obyvatelé města celkem 11 projektů, z nichž 6 splnilo stanovené podmínky a bylo zahrnuto do hlasování. Ankety se zúčastnilo 1.183 občanů. (Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2023, s. 7)

Vítězné návrhy, jež budou realizovány jsou zaznačeny v následující tabulce.

Tabulka 11 Identifikace vítězných projektů třetího ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování dle Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2023, s. 7)

Vítězné projekty třetího ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ		
Pořadí	Název	Počet hlasů
1.	PUMP & RAMP – rozšíření sportoviště na ulici Vrbenská	1.251
2.	Zatraktivnění areálu fotbalového hřiště SK Hrachovec	426
3.	Blíž k vodě – piknikoviště II	381
4.	Parkourové hřiště v areálu SVČ Domeček	279

3.4.1 Shrnutí informací k participativnímu rozpočtu

Participativní rozpočet Náš VALMEZ měl svou premiéru v roce 2021, ve kterém byla vyčleněna z rozpočtu města částka ve výši 2 mil. Kč, přičemž jednotlivé projekty nesměly mít náklady větší než 500 tis. Kč. Projekty mohly podávat fyzické osoby (nad 15 let) nebo právnické osoby se sídlem ve Valašském Meziříčí, a to jak formou elektronickou, tak formou písemnou. Po kontrole splnění podmínek a realizovatelnosti projektů byla spuštěna anketa, v níž měl každý k dispozici tři hlasy kladné a jeden hlas záporný. Z prvního ročníku se do realizace dostalo 5 projektů a pro velký zájem občanů byl v roce 2022 uspořádán druhý ročník participativního rozpočtu Náš VALMEZ. Výše alokace ani další podmínky se neměnily. Z druhého ročníku byly k realizaci vybrány 4 návrhy projektů. Uskutečnil se i třetí ročník, opět se stejnou výší finančních prostředků a za nezměněných podmínek. Ze třetího ročníku budou realizovány 4 projekty. Do ankety se zapojilo nejvíce hlasujících v prvním ročníku a každým rokem se jejich počet snižoval.

4 ANALÝZA OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

V této části práce dochází k samotné analýze oblasti životního prostředí ve městě Valašské Meziříčí. Pro analýzu byly vybrány úseky odpadového hospodářství, ovzduší, vody a úsek zeleně a ochrany přírody. Analyzována je rovněž činnost města na poli environmentálního vzdělávání a osvěty, na kterou navazuje průzkum zájmu o participaci žáků základních škol ve Valašském Meziříčí. Poslední část analýzy tvoří dotazníkové šetření, které proběhlo pro zajištění názorů na oblast životního prostředí ze strany veřejnosti.

4.1 Analýza odpadového hospodářství

Nejprve byly vyhledávány veřejně přístupné dokumenty na internetových stránkách města. Zmínku o odpadech najdeme pochopitelně ve Strategickém plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, přesněji v jeho analytické části. Odpadové hospodářství je zde zahrnuto v kapitole 12, která je věnována životnímu prostředí. Na konci kapitoly má město vypracovanou SWOT analýzu pro oblast životního prostředí (jako celku) - z této byly převzaty údaje k odpadovému hospodářství a zapracovány do následující tabulky.

Tabulka 12 SWOT analýza odpadového hospodářství ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Strategického plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 86)

Silné stránky	Slabé stránky
Kvalitní systém odpadového hospodářství	Přítomnost velkých znečišťovatelů na území města
Vysoká úroveň třídění odpadu a využití recyklace a kompostování	-
Příležitosti	Hrozby
Řešení koncového zařízení odpadového hospodářství	Nízká míra zapojení občanů, nízká motivace politiků a úředníků k přípravě a realizaci projektů
Využití externího financování pro realizaci projektů na rozvoj odpadového hospodářství	Vysoká finanční náročnost investičních akcí zaměřených na odpadové hospodářství

Dalším dokumentem, který má město vypracován, je Plán odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí pro roky 2016-2026. K tomuto lze na internetových stránkách města nalézt Vyhodnocení plánu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí za rok 2022.

Ve Valašském Meziříčí funguje systém třídění využitelných složek komunálního odpadu, a to papíru, plastu, nápojových kartonů, skla, kovů, textilu a dále pak objemného odpadu, nebezpečné složky komunálního odpadu, biologicky rozložitelný odpad a elektroodpad. (Plán odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí pro roky 2016-2026, str. 9)

Na webových stránkách města nalezneme ve složce „Životní prostředí“ záložku „Odpadové hospodářství“, ve které je k dispozici (mimo jiné) také Pasport odpadového hospodářství, jenž informuje o sběrných místech jednotlivých druhů odpadů. Tato místa jsou vyznačeny na mapě města a při rozkliknutí se zobrazí fotografie daného místa a seznam, jaký odpad je zde možné odložit.

Při návštěvě Valašského Meziříčí si lze povšimnout moderních nádob na odpad, které jsou umístěny částečně pod zemí. Zjištění, z jakých důvodů jsou hojně instalovány na území celého města, bude předmětem následné analýzy.

Obrázek 8 Fotografie polopodzemních kontejnerů ve Valašském Meziříčí (zdroj: Valašské Meziříčí, ©2018)

Co se týká poplatku za svoz komunálního odpadu, tento byl ve Valašském Meziříčí ve výši 490 Kč za osobu na rok, což při srovnání s okolními městy byla nejnižší částka (ku příkladu Bystřice pod Hostýnem měla stanovenou výši poplatku za osobu a rok 516 Kč, Vsetín, Zubří a Nový Jičín ve výši 600 Kč, Valašské Klobouky částku 650 Kč, Rožnov pod Radhoštěm 684 Kč, Hranice na Moravě 792 Kč a Frenštát pod Radhoštěm dokonce 800 Kč). Částku 490 Kč platili občané Valašského Meziříčí od roku 2006. Po osmnácti letech došlo ke zvýšení na částku 600 Kč/os/rok. (Valašské Meziříčí, ©2023)

Ke zvýšení došlo na základě usnesení Zastupitelstva města Valašské Meziříčí č. Z 10/21 ze dne 18. 12. 2023, kterým byla vydána obecně závazná vyhláška o místním poplatku za obecní systém odpadového hospodářství. (Valašské Meziříčí, © 2023)

4.1.1 Vybrané ukazatele z oblasti odpadového hospodářství

Vývoj odpadového hospodářství ve městě Valašské Meziříčí je zachycen v následující tabulce. Sledovaným obdobím je období posledních pěti let (za současného stavu, kdy údaje za rok 2023 prozatím nejsou zpracovány, a tak jsou zde uvedeny hodnoty za roky 2018-2022. Mezi nejdůležitější ukazatele byly vybrány: množství vyprodukovaného směsného komunálního odpadu, objemného odpadu, papíru a lepenky, skla, plastu, kovů a textilních materiálů.

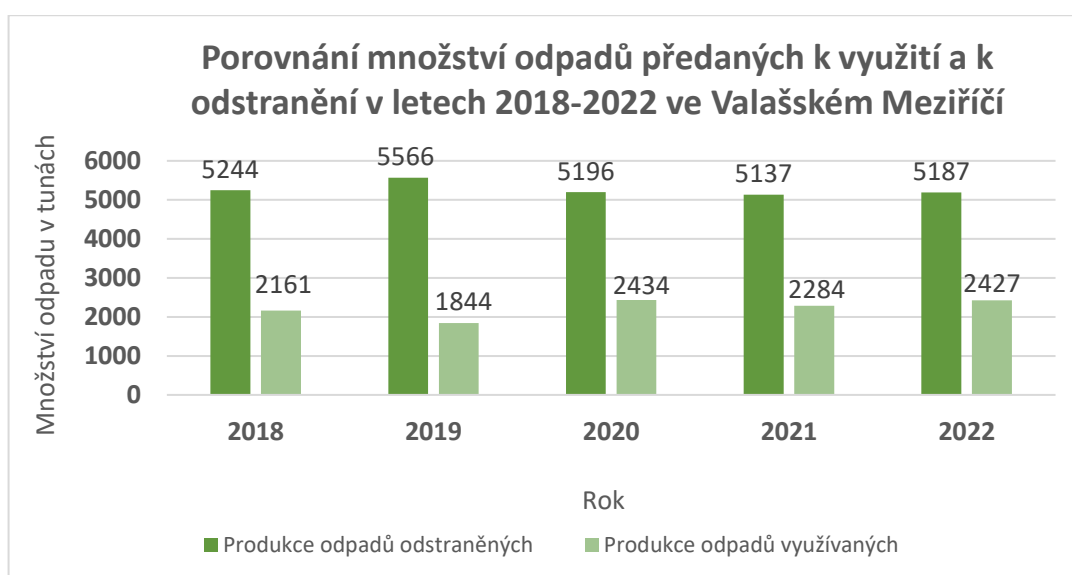
Tabulka 13 Vybrané ukazatele v letech 2018-2022 ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Vyhodnocení plánu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí za rok 2022, s. 10)

Typ odpadu	Množství odpadu v tunách				
	2018	2019	2020	2021	2022
Směsný komunální odpad	4251,643	4466,729	3810,22	3699,96	3705,39
Objemný odpad	937,225	1043,79	1330,25	1431,1	1477,08
Papír a lepenka	257,39	319,92	418,86	437,73	399,47
Sklo	232,473	238,75	278,11	255,2	249,01
Plasty	186,01	231,77	218,07	245,24	245,61
Kovy	7,4	2,62	11,33	9,32	7,77
Textilní materiály	66,179	82,974	95,78	73,7	64,3

Jak se dalo předpokládat, výrazně největších čísel každoročně dosahovalo množství vyprodukovaného smíšeného komunálního odpadu. Dále vidíme, že každým rokem stoupalo množství objemného odpadu. Množství papíru a lepenky v letech 2018 až 2021 neustále rostlo, avšak v roce 2022 oproti roku předchozímu došlo k poklesu. Co se týká skla, jeho množství od roku 2018 do roku 2020 rostlo, zatímco v dalších letech se snižovalo. Nejméně plastu bylo zaznamenáno v roce 2018. Od roku 2019 bylo ve Valašském Meziříčí každoročně přes 200 tun plastu. Z vybraných ukazatelů nejmenších hodnot dosahovaly kovy, kterých v nejnižší naměřené hodnotě bylo pouze 2,62 tun (to bylo v roce 2019), naopak nejvíce kovů bylo zaznamenáno o rok později (2020), a to přes 11 tun. Posledním druhem odpadu, který zde máme uveden, je textilní materiál – jeho množství v letech 2018-2020 neustále rostlo, avšak od roku 2020, v němž byla hodnota množství největší, docházelo každoročně k poklesu.

Je vhodné uvést, že se jedná o množství odpadu vyprodukovaného městem Valašské Meziříčí, jakožto právnickou osobou, tak také odpad vyprodukovaný fyzickými osobami, jenž mají na území města trvalý pobyt či jsou vlastníci rekreační nemovitosti ve Valašském Meziříčí, a proto není jednoduché produkci odpadu ovlivňovat. (Vyhodnocení plánu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí za rok 2022, str. 9)

S ohledem na výše uvedené je vhodné porovnat množství odpadu předaného k využití a množství odpadu předaného k odstranění, neboť toto je v rukou města. Porovnání je zachyceno následujícím grafem, jenž ukazuje

Graf 10 Porovnání množství odpadů předaných k využití a k odstranění v letech 2018-2022 ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Vyhodnocení plánu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí za rok 2022, str. 15-16)

Z grafu (viz výše) vyplývá, že stále velké množství odpadu je předáno k odstranění, a to nejvíce ke skládkování. S ohledem na novou legislativu ke skládkování (přesněji k zákazu skládkování) bude nutné tento problém intenzivně řešit.

4.1.2 Rozhovor na téma odpadové hospodářství

V rámci analýzy bylo dalším krokem získání odpovědí na několik otázek, a to formou polostrukturovaného rozhovoru. Jako nejvíce kompetentní podávat informace k oblasti odpadového hospodářství byl doporučen vedoucí příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí.

Rozhovor obsahoval 12 předem připravených otázek, které byly rozděleny do třech tematických okruhů, a to charakteristika oblasti odpadového hospodářství, v rámci tohoto okruhu bylo položeno 5 otázek, druhým okruhem pak byly otázky navazující na informace získané analýzou veřejně přístupných dokumentů města, kdy rovněž bylo položeno 5 otázek a poslední okruh tvořily dvě otázky týkající se budoucího rozvoje odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí.

Opadové hospodářství ve Valašském Meziříčí bylo rozhovorem charakterizováno jako jedna z nejdůležitějších oblastí samosprávy. Město oproti jiným vyniká svou starostlivostí nejen o svoz a likvidaci odpadu, ale také o vizuální stránku, kdy instalaci polopodzemních kontejnerů zpříjemňuje prostředí okolo sběrných míst. Navíc také nad rámec svých zákonných povinností zajišťuje sběr textilu, jedlých olejů a drobných kovů. Naopak největším problémem je v současné době nastavení občanů, kteří nakládání s odpady mnohdy nepovažují za zodpovědnost svou, nýbrž zodpovědnost města. Z bariér rozvoje této oblasti byly uvedeny finance, součinnost občanů a politická vůle upřednostnit projekty zaměřující se na odpadové hospodářství.

V dokumentech, jež najdeme na webových stránkách města, se dozvídáme o kvalitním systému odpadového hospodářství, který je (dle dotazovaného vedoucího) založen na vysokém standardu odkládání různých druhů odpadů a objemem instalovaných odpadových nádob, díky kterému je město stále schopné udržovat pořádek na svém území. Město je rovněž přesvědčeno o vysoké úrovni třídění odpadu. Na základě Plánu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí pro roky 2016-2026 se podařilo zavést sběr tříděného odpadu (papír, plast a bioodpad) z rodinných domů – tzv. door to door.

Na internetových stránkách města je dostupný pasport odpadového hospodářství. Tento si můžeme představit jako interaktivní mapu umístění odpadových nádob na území města, jež má sloužit hlavně občanům k poskytnutí informací o tom, kde lze uložit jaký odpad.

Velkým krokem v rozvoji odpadového hospodářství ve Val. Meziříčí byl začátek instalace polopodzemních kontejnerů v roce 2009 v rámci revitalizace sídlišť. Nejvýznamnějším přínosem těchto kontejnerů je zisk většího objemu odpadových nádob na menším území. Další benefit je mnohem menší zápach nádob, jenž je způsoben umístěním kontejnerů ze 2/3 pod zemí a tím zajištěna stálější teplota uvnitř nádob (a zhoršené možnosti tvorby kvasných procesů). Snížením zápachu lze instalovat nádoby blíže domům. Naopak nevýhodou jsou komplikace s podzemní instalací způsobené existencí podzemních sítí.

Odpovědi na otázky budoucího rozvoje oblasti odpadového hospodářství ve městě Valašské Meziříčí byly poměrně stručné. Získané odpovědi obsahovaly pouze informaci o tom, že v rámci příprav na zákaz skládkování město iniciovalo několik schůzek se snahou dohodnout, jakým způsobem zajistí likvidaci odpadu v rozumné vzdálenosti, aby se likvidace odpadu neprodrazovala a také že co se týká dalších plánů na rozvoj odpadového hospodářství, jsou zde pouze hrubé obrysy, na které budou navazovat další jednání s odběrateli komunálních odpadů.

Celý rozhovor tvoří Přílohu P I této práce.

4.1.3 Porovnání Valašského Meziříčí a Vsetína

Pro názornou ukázkou toho, zda údaje získané předchozí analýzou jsou považovány za pozitivní výsledky či nikoliv, bylo provedeno drobné srovnání s nedalekým městem Vsetín. Města jsou porovnávána podle množství vyprodukovaného odpadu, avšak s ohledem na (i když ne příliš velký) rozdíl v počtu obyvatel, je užít přepočtení vyprodukovaného odpadu na obyvatele v kilogramech. Uvedené hodnoty jsou z roku 2022, neboť pro zatím nebyly publikovány aktuálnější čísla.

Tabulka 14 Porovnání množství vybraných druhů odpadu ve městech Valašské Meziříčí a Vsetín za rok 2022 (vlastní zpracování dle Vyhodnocení plánu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí za rok 2022, str. 11, a dále dle Odpadové hospodářství města Vsetín, 2024)

Typ odpadu	Množství odpadu v kg/ob. v roce 2022	
	Valašské Meziříčí	Vsetín
Směsný komunální odpad	170,7	143,1
Objemný odpad	68,1	66,7
Papír	18,4	16,6
Sklo	11,5	10,0
Plasty	11,3	10,9
Textilní materiály	2,9	2,5

Výše uvedená tabulka ukazuje, že ve všech vybraných druzích odpadu mělo město Valašské Meziříčí v přepočtu na obyvatele větší produkci než Vsetín.

K dalšímu porovnání lze uvést, že obě města mají zpracovány interaktivní mapy odpadového hospodářství. Jak Valašské Meziříčí, tak Vsetín, mají vypracován Plán odpadového hospodářství pro roky 2016-2026, avšak na rozdíl od internetových stránek města Valašské Meziříčí, na webových stránkách Vsetína nebylo dostupné vyhodnocení za jednotlivé roky. Popředu je Valašské Meziříčí také s revitalizací sběrných míst, v rámci kterých jsou instalovány polopodzemní kontejnery, tyto ve Vsetíně rozšířené nejsou.

Naopak Vsetín spustil webové stránky s názvem „ODPADY VSETÍN“, na kterých nalezneme několik užitečných informací či rad určených běžným občanům. Vsetín byl také několikrát oceněn „Odpadovým Oskarem“ a bývá uváděn jako příklad dobré praxe. (Odpadové hospodářství města Vsetín, 2024)

4.1.4 Zjištění analýzy na úseku odpadového hospodářství

Město Valašské Meziříčí se prezentuje jako obec, jež klade na odpadové hospodářství velký důraz. Uvádí svou vysokou úroveň třídění odpadu s důrazem na třídění (ze zákona) nepovinných materiálů. Rovněž vyzdvihuje kvalitní systém odpadového hospodářství.

Město si zakládá na tom, že při řešení otázek odpadového hospodářství řeší nejen otázky životního prostředí, ale také vizuální stránku shromažďování odpadu. Proto již od roku 2009 instaluje polopodzemní kontejnery, které nejen, že disponují velkým objemem nádob, ale rovněž nabízí moderní vzhled a zamezují zápachu míst k odkládání odpadu.

Velkým překvapením byla dvě zjištění v rámci analýzy, a to existence pasportu odpadového hospodářství, který je interaktivní informativní mapou. Nutno konstatovat, že pro uživatele (občana) je velmi přehledný, užitečný a snadno ovladatelný. Druhou novinkou byl Plán odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí pro roky 2016-2026, který má město vypracován. Je vhodné zmínit a ocenit také vyhodnocení tohoto plánu k roku 2022, který je důkazem toho, že se nejedná pouze o dokument tzv. „do šuplíku“, ale že s tímto město aktivně pracuje a záleží mu na monitoringu plnění plánu.

V rámci analýzy však byly zjištěny také jisté mezery. Z těchto lze uvést ku příkladu značný nepoměr mezi množstvím odpadu, jenž město předává k využití a odpadu, který naopak předává k odstranění. Také při porovnání vyprodukovaného odpadu na obyvatele ve městě Valašské Meziříčí a ve městě Vsetín na tom bylo Valašské Meziříčí ve všech vybraných ukazatelích hůře.

Co se týká zvýšení výše poplatku za komunální odpad, je nutné tento krok hodnotit pozitivně, i když uživatelsky asi nebude přijat s oblibou. Poplatek byl po dlouhou dobu ve stejné výši a při srovnání s okolními městy byl jednoznačně nejnižší. I po jeho zvýšení je jeho sazba s částkou 600 Kč/ob./rok jednou z nejnižších v okolí.

I přes objektivně zmíněné bariéry rozvoje, kdy největším problémem je získání finančních prostředků a dále také neochota občanů ke spolupráci a politických představitelů města upřednostnit projekty zaměřené na odpadové hospodářství, je třeba uvést, že v průběhu rozhovoru nedošlo k uvedení žádného konkrétního projektu či připravovaného záměru.

Nejdůležitějším doporučením se v tuto chvíli jeví vyřešit otázku, jak se připravit na zákaz skládkování, neboť v současnosti na promítnutí této legislativy do praxe není město připraveno.

4.2 Analýza ovzduší

Druhý analyzovaný úsek z oblasti životního prostředí je ovzduší, kdy nejprve byly analyzovány veřejně přístupné dokumenty města a jeho internetové stránky.

Město ve svém strategickém plánu uvedlo jako největšího znečišťovatele ovzduší na svém území (především v zimním období) lokální topeniště, jež jsou hlavním zdrojem suspendovaných částic, což však představuje celorepublikový problém. Dalším neopomenutelným zdrojem znečištění ovzduší je automobilová doprava, kterou lze řešit realizací obchvatu a motivací občanů k užívání cyklistické dopravy a MHD (to město dělá například bezplatným jízdným). Nutné je uvedení také vlivu průmyslové výroby na kvalitu ovzduší, přičemž zde jsou snahy výrobců o snižování negativních dopadů na ŽP prostřednictvím investic do nových technologií. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 75)

Na území města se pravidelně provádí měření kvality ovzduší, a to už od roku 2005. Rok 2013 pak přinesl umístění nové automatické stanice státní sítě imisního monitoringu Českého hydrometeorologického ústavu do areálu Základní školy Křižná. Popisovaná stanice měří polyaromatické uhlovodíky, benzen a také je měřena prašnost (částice PM₁₀ a PM_{2,5}). Výsledky měření, jež jsou každou hodinu aktualizovány, nalezneme na stránkách ČHMÚ, což zprostředkovává aktuální stav kvality ovzduší ve městě. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 78)

Ve Strategickém plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027 nalezneme na straně 86 SWOT analýzu k úseku životního prostředí, z ní byly vybrány údaje týkající se ovzduší a zapracovány do následující tabulky.

Tabulka 15 SWOT analýza ovzduší ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Strategického plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 86)

Silné stránky	Slabé stránky
-	Využívání lokálních topenišť využívajících nekvalitní palivo
-	Přítomnost velkých znečišťovatelů na území města
-	Vysoké zatížení ŽP intenzitou automobilové dopravy
Příležitosti	Hrozby

Intenzivní využití monitoringu stavu ovzduší	Ekologické havárie
Spolupráce města s velkými znečišťovateli při přípravě projektů zaměřených na snížení znečištění	Vzrůstající podíl průmyslových odvětví s negativním dopadem na ŽP

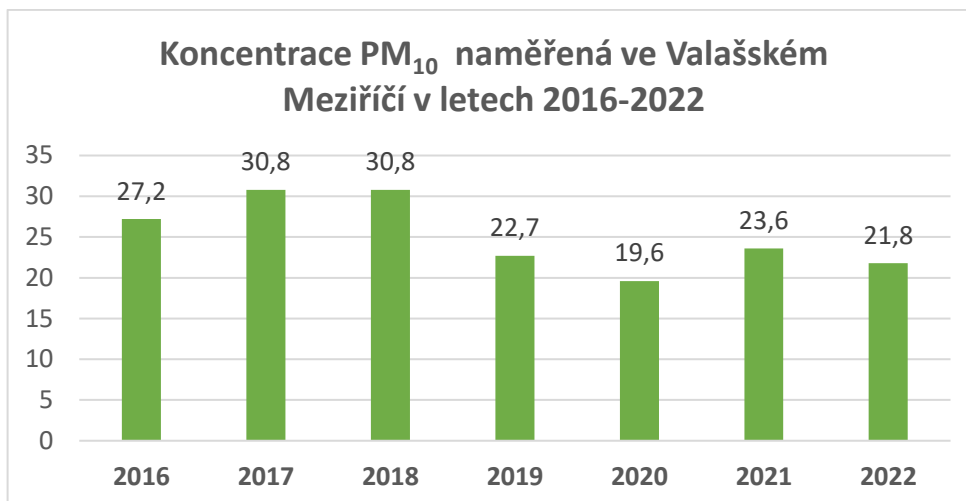
Ve SWOT analýze vidíme celou řadu slabých stránek (lokální topeniště, velcí znečišťovatelé, zatížení automobilovou dopravou), avšak silná stránka k úseku ovzduší nebyla ve SWOT analýze strategického plánu města uvedena. Na základě již provedené analýzy lze mezi silné stránky uvést pravidelné měření kvality ovzduší a přítomnost měřicí stanice ČHMÚ na území města.

Krom zmiňovaného Strategického plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, v němž je úsek ovzduší zahrnut v kapitole Životní prostředí, má město ještě další dokumenty pojednávající o ovzduší, z nichž ty nejvýznamnější jsou Akční plán programu zlepšování kvality ovzduší města Valašské Meziříčí, Program pro zlepšování kvality ovzduší – Zóna Střední Morava CZ07 a s ním související Časový plán plnění závazných opatření z Programu zlepšování kvality ovzduší pro obec a ORP Valašské Meziříčí. (Ovzduší, 2024)

4.2.1 Vybrané ukazatele z oblasti ovzduší

V rámci analýzy vybraných ukazatelů bude sledována koncentrace PM_{10} a $PM_{2,5}$ od roku 2016 do roku 2022.

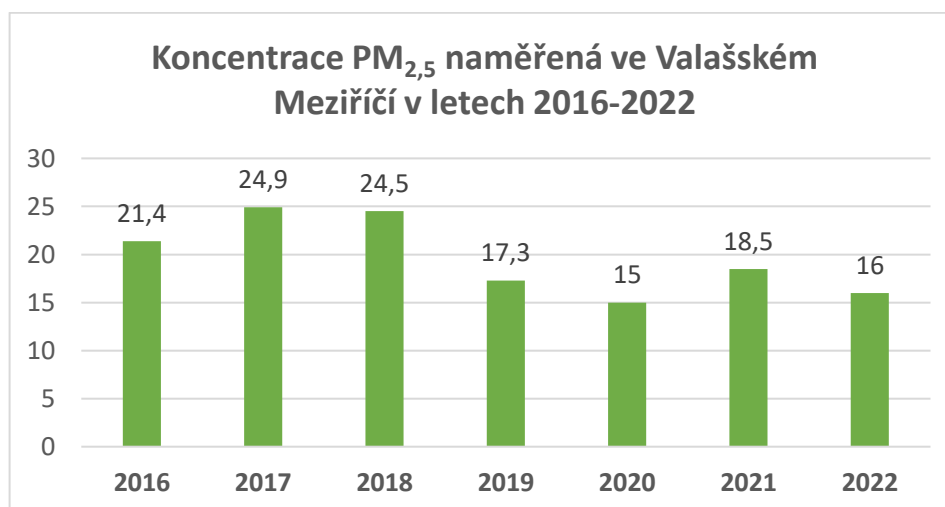
Pro objasnění je vhodné uvést, že PM (Particulate Matter) jsou prachové částice menší než mikrometr. Mohou být tuhé, kapalné nebo směsné. V atmosféře se přirozeně nachází určité množství zmiňovaných prachových částic, avšak pokud jejich množství neúměrně roste, nastává problém. Částice $PM_{2,5}$ jsou částice jemné, částice PM_{10} jsou hrubé. Tyto jsou pro člověka nebezpečné a představují zásadní problém kvality ovzduší v České republice. (Co jsou to částice PM_{10} a proč se vůbec měří?, © 2024)

Graf 11 Koncentrace PM₁₀ naměřená ve Valašském Meziříčí v letech 2016-2022 (vlastní zpracování dle Brzezina, 2024)

Z výše uvedeného grafu, jenž ukazuje koncentraci PM₁₀ naměřenou ve Valašském Meziříčí v letech 2016-2022, lze pozorovat nekonstantní vývoj dosahovaných hodnot. Nejprve došlo ke zvýšení hodnoty v roce 2017 (oproti roku 2016). Následující rok byl zaznamenán stejný údaj, tento byl nejvyšší v rámci analyzovaného období. Další dva roky měřené hodnoty postupně klesaly, až v roce 2019 dosáhlo město VM nejnižšího záznamu sledovaného období. V roce 2021 se koncentrace PM₁₀ opět zvýšila. Poslední analyzovaný rok byl opět zaznamenán mírný pokles.

Druhým analyzovaným ukazatelem z úseku ovzduší je koncentrace PM_{2,5} ve Valašském Meziříčí, a to v letech 2016-2022. Vývoj tohoto ukazatele vyobrazuje následující graf.

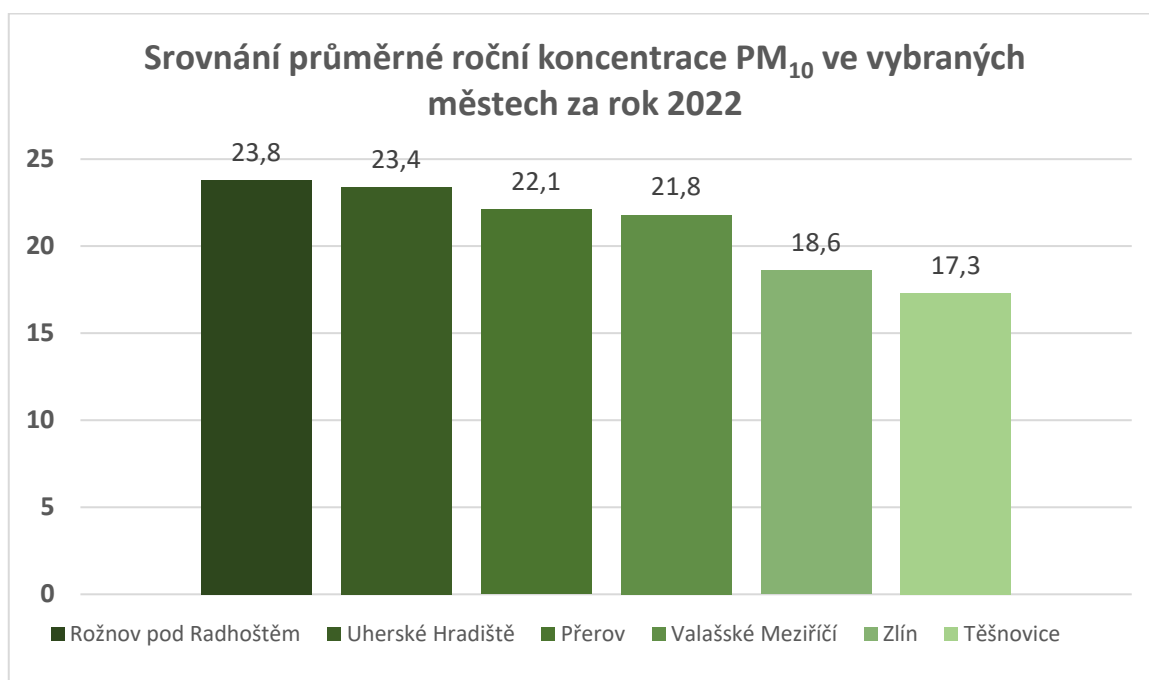

Graf 12 Koncentrace PM_{2,5} naměřená ve Valašském Meziříčí v letech 2016-2022 (vlastní zpracování dle Brzezina, 2024)

Druhý analyzovaný ukazatel nejprve vzrostl z roku 2016, a to až na nejvyšší naměřenou hodnotu v roce 2017. V roce 2018 došlo k mírnému poklesu oproti roku předchozímu. Během dalších dvou let postupně naměřená hodnota klesala, až v roce 2020 dosáhla nejnižšího údaje za celé sledované období. Následující rok koncentrace $PM_{2,5}$ ve Valašském Meziříčí opět vzrostla. Poslední rok zahrnut v této analýze přinesl drobný pokles ukazatele oproti roku předchozímu.

4.2.2 Srovnání Valašského Meziříčí s dalšími městy

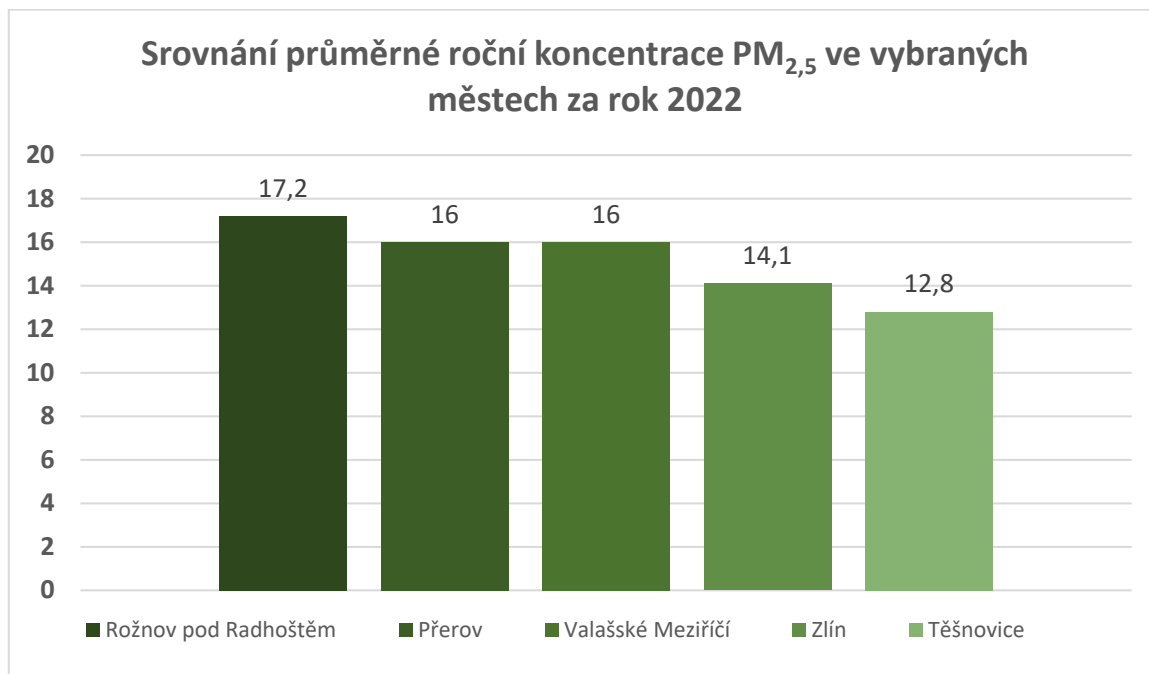
Pro srovnání byly vybrány tři ukazatele, a to průměrná roční koncentrace PM_{10} , průměrná roční koncentrace $PM_{2,5}$ a počet dní s koncentracemi PM_{10} vyššími, než je hodnota denního imisního limitu. Hodnoty vybraných ukazatelů ve Valašském Meziříčí byly porovnány s hodnotami naměřenými v Rožnově pod Radhoštěm, Uherským Hradištěm, Přerovem, Zlínem a Těšnovicemi. Porovnávané údaje jsou z roku 2022.

Graf 13 Srovnání průměrné roční koncentrace PM_{10} ve vybraných městech za rok 2022 (vlastní zpracování dle Vyhodnocení kvality ovzduší v lokalitě Rožnov pod Radhoštěm rok 2022, 2024)

Na základě výše uvedeného grafu lze konstatovat, že město Valašské Meziříčí v porovnání s vybranými městy nedosahovalo v roce 2022 nejlepší, ale ani nejhorší hodnoty průměrné roční koncentrace PM_{10} .

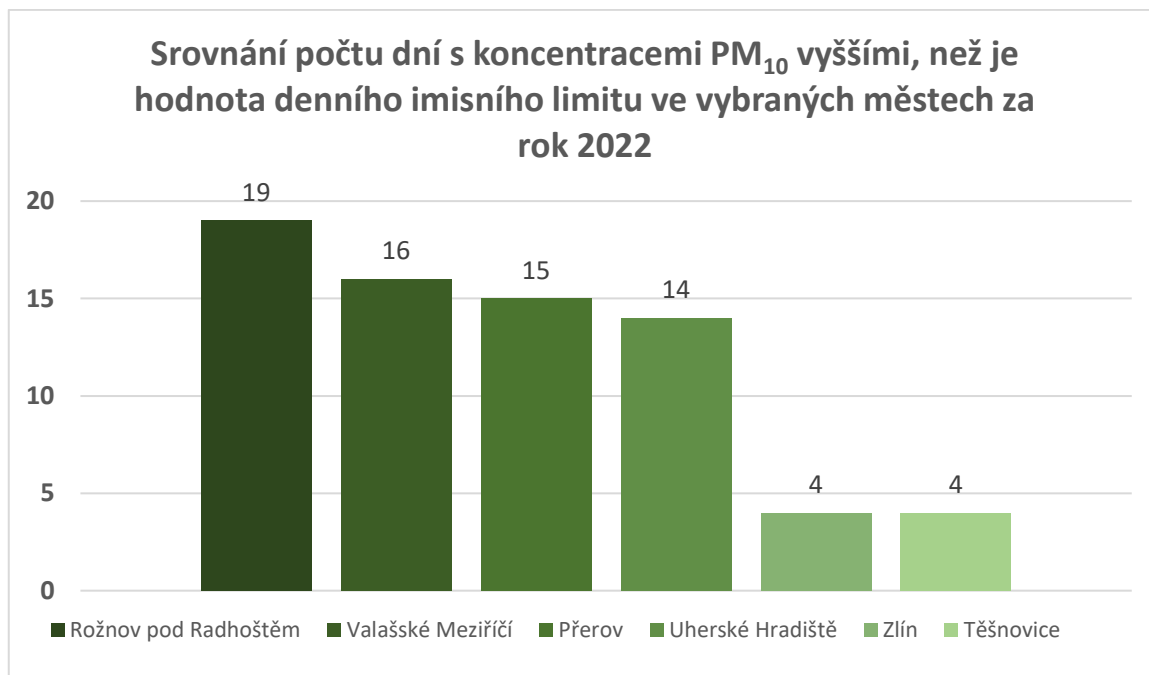
Další ukazatel, jehož dosažené hodnoty za rok 2022 ve vybraných městech budou porovnávány, je hodnota průměrné roční koncentrace $PM_{2,5}$. Toto srovnání znázorňuje následující graf.

Graf 14 Srovnání průměrné roční koncentrace $PM_{2,5}$ ve vybraných městech za rok 2022 (vlastní zpracování dle Vyhodnocení kvality ovzduší v lokalitě Rožnov pod Radhoštěm rok 2022, 2024)

Také při srovnání druhého ukazatele dosahuje Valašské Meziříčí střední hodnoty, nejvyšší koncentrace byla zaznamenána v Rožnově pod Radhoštěm, naopak nejnižší v Těšnovicích.

Poslední srovnání nabízí níže přiložený graf, jenž zachycuje počet dní (v roce 2022) s koncentracemi PM_{10} vyššími, než je hodnota denního imisního limitu. Porovnány jsou města Valašské Meziříčí, Rožnov pod Radhoštěm, Přerov, Uherské Hradiště, Těšnovice, Zlín.

Graf 15 Srovnání počtu dní s koncentracemi PM₁₀ vyššími, než je hodnota denního imisního limitu ve vybraných městech za rok 2022 (vlastní zpracování dle Vyhodnocení kvality ovzduší v lokalitě Rožnov pod Radhoštěm rok 2022, 2024)

Rovněž v posledním ukazateli nedosahovalo Valašské Meziříčí (v rámci porovnávaných měst) krajních hodnot, nicméně jeho počet dnů, kdy byla koncentrace PM₁₀ vyšší, než je hodnota denního imisního limitu, byl druhý nejvyšší.

4.2.3 Rozhovor na téma ovzduší

Pro komplexnější analýzu ovzduší ve Valašském Meziříčí bylo položeno šest otázek v rámci polostrukturovaného rozhovoru s kompetentním vedoucím příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí, přičemž celý rozhovor tvoří Přílohu P II této práce (úsek ovzduší je náplní prvního okruhu otázek).

Současný stav ovzduší ve Valašském Meziříčí je dotazovaným vedoucím považován za srovnatelný se stejně velkými městy. Oslovený vedoucí se také domnívá, že kvalita ovzduší ve městě je stabilní. Jako největší znečišťovatelé ovzduší byly označeny domy s vlastním vytápěním se spalovacími kotly (v zimních měsících) a doprava. Eliminovat dopady vytápění domů lze pouze legislativně, což jde mimo samosprávu. Dopady dopravy na ovzduší ve městě mohou být sníženy realizací obchvatu města. Na otázku, zda se dá do budoucna počítat se zlepšováním nebo naopak zhoršováním kvality ovzduší, bylo uvedeno, že zlepšení lze předpokládat při přechodu na elektromobilitu a zákazu užívání spalovacích kotlů (tím budou omezeni největší znečišťovatelé ovzduší). Co se týká

financování nových staveb či rekonstrukce původních, město se snaží o maximální využití dotačních titulů určených k tomuto účelu. O tom, že by v současnosti byly připravovány nějaké projekty na zlepšení ovzduší, nemá dotazovaný vedoucí informace.

4.2.4 Zjištění analýzy úseku ovzduší

Valašské Meziříčí se aktivně snaží řešit kvalitu ovzduší na území města. Hlavní zdroj znečištění ovzduší představují lokální topeniště (hl. v zimních měsících), nezanedbatelný je také vliv dopravy a průmyslové výroby. Kvalita ovzduší je pravidelně měřena prostřednictvím automatické stanice státní sítě imisního monitoringu Českého hydrometeorologického ústavu, která je umístěna v areálu Základní školy Křižná. Uvedená měřicí stanice monitoruje polyaromatické uhlovodíky, benzen a prašnost (částice PM₁₀ a PM_{2,5}), přičemž výsledky tohoto měření jsou každou hodinu aktualizovány na internetových stránkách ČHMÚ.

SWOT analýza ovzduší ve Valašském Meziříčí (sestavena dle informací uvedených ve SWOT analýze oblasti životního prostředí ve strategickém plánu města) obsahuje nejvíce slabých stránek a také několik bodů příležitostí a hrozeb. I když nebyly uvedeny žádné silné stránky, provedená analýza jich několik zjistila, a to ku příkladu pravidelné měření kvality ovzduší, přítomnost měřicí stanice na území města či existence dokumentů zaměřených na rozvoj ovzduší ve Valašském Meziříčí. Ze zmiňovaných dokumentů k problematice ovzduší lze (mimo strategický plán) uvést Akční plán programu zlepšování kvality ovzduší města Valašské Meziříčí a Program pro zlepšování kvality ovzduší – Zóna Střední Morava CZ07 včetně jeho Časového plánu plnění závazných opatření z Programu zlepšování kvality ovzduší pro obec a ORP Valašské Meziříčí.

Analýza vývoje vybraných ukazatelů (koncentrace PM₁₀ a PM_{2,5}) ve VM v letech 2016-2022) vykazovala spíše klesající charakter. Co se týká porovnávání vybraných ukazatelů, kdy došlo ke srovnání průměrné roční koncentrace PM₁₀ a PM_{2,5} a také počtu dní, kdy byla překročena hodnota denního imisního limitu, přičemž porovnávány byly údaje z roku 2022 naměřené ve městech Valašské Meziříčí, Rožnov pod Radhoštěm, Uherské Hradiště, Zlín, Přerov a Těšnovice, nedosahovalo město Valašské Meziříčí sice ani nejlepší, ale také ani nejhorších výsledků. Toto potvrzuje první odpověď rozhovoru s vedoucím příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí v okruhu otázek k ovzduší ve městě, kdy bylo uvedeno, že kvalita ovzduší ve VM je srovnatelná se stejně velkými městy.

Dále bylo ve zmiňovaném rozhovoru uvedeno, že kvalita ovzduší ve městě je stabilní, což při porovnání dvou ukazatelů v období 2016-2022 lze také potvrdit. Shodu rozhovoru a veřejných dokumentů představuje také výčet největších zdrojů znečištění (vytápění domácností, doprava, činnost firem). Snižovat vliv znečišťovatelů není jednoduché. Vytápění domácností se spalovacími kotly lze eliminovat pouze legislativně, což je mimo samostatnou působnost města. Znečištění ovzduší ve městě dopravou se sníží realizací obchvatu. Město se snaží snižovat vliv dopravy rovněž bezplatnou městskou hromadnou dopravou. Ačkoliv (dle rozhovoru a veřejně přístupných informací) nejsou v současnosti připravovány projekty zaměřené na problematiku ovzduší, bylo uvedeno, že při realizaci takových projektů město usiluje o maximální využití příslušných dotačních titulů.

4.3 Analýza vody

Město Valašské Meziříčí leží na soutoku Vsetínské a Rožnovské Bečvy. Povodí Bečvy je rozmanité a je charakterizováno jako horský tok. Vzhledem k malé retenční schopnosti hornin a velmi kolísavým srážkám je pro Bečvu typická rozkolísanost odtoku, a to dokonce jako jedna z největších v České republice (tzn. nízké hodnoty minimálních průtoků a vysoké hodnoty průtoků povodňových vln). Jedná se o řeku III. řádu a největší levostranný přítok řeky Moravy. (Povrchové a podzemní vody, 2024)

Na území města Valašské Meziříčí se nachází také několik potoků, lze jmenovat Štěpánovský potok, Hrachovecký potok, Křivský potok, Medůvku, Černý potok či Svinov. Z 36 vodních nádrží a rybníků, jež nalezneme ve správní oblasti města Valašské Meziříčí je třeba uvést alespoň rybníky, a to Svinov, Podlesí a Tůně pod Juřinkou. (Hydrologické údaje, © 2024)

Za zmínku v kontextu rozvoje environmentální výchovy stojí ještě jedna vodní plocha na území města Valašské Meziříčí je (v roce 2011) revitalizovaný rybníček v areálu bývalých kasáren (18. května 2011 - Slavnostní otevření rybníčku v areálu bývalých kasáren, 2011). Kolem rybníčku vede cca 800 m dlouhá Bezbariérová naučná stezka v areálu bývalých vojenských kasárnách, na níž je 11 zastávek. (Naučné stezky, 2016)

V rámci hospodaření s vodou mohou nastat dvě krizové situace – sucho a povodně. Na povodně se město průběžně připravuje, má zřízenou Povodňovou komisi ORP Valašské Meziříčí, vypracován Povodňový plán města Valašské Meziříčí a Povodňový plán SO ORP Valašské Meziříčí a také jsou na území města vymezena záplavová území a ochranná pásma vodních zdrojů (Povodně, 2024). Naproti tomu o přípravách na období sucha nebyly v rámci

veřejně přístupných informací dohledány žádné zmínky. K doplnění těchto informací tak dojde prostřednictvím rozhovoru.

Tabulka 16 SWOT analýza vody ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Strategického plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 86)

Silné stránky	Slabé stránky
Nastavený systém péče o stávající přírodní prvky – vodní plochy	Absence projektů řešících využití srážkové vody v rámci veřejných budov (vč. retence)
Příležitosti	Hrozby
Intenzivní využití monitoringu stavu vody	Ekologické havárie
Využití externího financování pro realizaci projektů (př. protipovodňová opatření)	Vysoká finanční náročnost investičních akcí zaměřených např. na retenci vody

V podkapitole věnované úseku vody je nutné zmínit havárii na řece Bečvě, jež byla nahlášena 20. 9. 2020. Z velkého množství analyzovaných vzorků byl identifikován kyanid, který zasáhl více než 30 km toku. V důsledku této havárie zde uhynulo přes 40 tun ryb. (Ministr Brabec: Vedle usvědčení pachatele je klíčová obnova Bečvy po katastrofě, © 2023)

4.3.1 Rozhovor na téma vody

Úseku vody ve Valašském Meziříčí byl věnován druhý okruh otázek v rámci polostrukturovaného rozhovoru s příslušným vedoucím odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí. Byly položeny 4 otázky (celý rozhovor tvoří Přílohu P II této práce).

První otázka směřovala na objasnění informace uvedené ve strategickém plánu města Valašské Meziříčí 2021-2027 (analytická část, strana 86, SWOT analýza k oblasti životního prostředí), kde je jako silná stránka zaznamenán nastavený systém péče o stávající přírodní prvky – vodní plochy. K tomuto bylo v rozhovoru řečeno, že město usiluje o kontrolu vodních ploch a udržování jejich stavu, což si lze představit jako čištění břehů toků a podobné činnosti. Otázka druhá byla zaměřena na sucho, přesněji na to, zda se město nějakým způsobem připravuje na sucho, se kterým se často potýká v letních měsících, aby pak nebylo nutné vydávat zákaz čerpání vody. Odpovědí bylo sděleno, že při realizaci nových projektů dbá město na budování ploch umožňující vsakování vody do půdy (a tedy aby voda jen odváděna do kanalizací). Když byly zmíněny nové projekty, další

položená otázka byla, zda jsou v současné době připravené nějaké projekty zaměřené na úsek vody, o takových však dotazovaný vedoucí nyní neví. Poslední otázka k tématu vody měla za cíl zjistit, podporuje-li město obnovu řeky Bečvy po ekologické havárii a pokud ano, jak. Příslušný vedoucí ve své odpovědi informoval, že na tok řeky Bečvy byla umístěna měřicí stanice, která zkoumá kvalitu vody a její případné znečištění a město se na provozu této měřicí stanice finančně podílí.

4.3.2 Zjištění analýzy úseku vody

Analýza úseku vody přinesla několik zajímavých informací. Dominantou Valašského Meziříčí je pochopitelně řeka Bečva. Dále se na území města nachází několik potoků, rybníků a vodních nádrží. SWOT analýza, která byla sestavena dle strategického plánu města uvádí jako silnou stránku nastavený systém péče o vodní plochy, jako slabá stránka byla identifikována absence projektů zaměřených na využívání srážkové vody. Z příležitostí lze uvést intenzivní monitoring stavu vody a využití externího financování k realizaci projektů. Hrozbu představují vysoké náklady investic a ekologické havárie. Havárie již úsek vody ve městě zasáhla, a to v září roku 2020, kdy na řece Bečvě uhynulo přes 40 tun ryb (rozbory vody odhalily kyanid).

Vedoucí příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí v rozhovoru objasňuje silnou stránku SWOT analýzy (péče o vodní plochy), kterou si lze představit jako kontrolu vodních ploch, udržování jejich stavu, čištění břehů atd. Dále rozhovor pojednával o přípravě na období sucha, neboť na internetových stránkách města k tomuto nebyly uvedeny informace, zatímco k přípravě na povodňový stav bylo dohledáno hned několik dokumentů. V rozhovoru bylo uvedeno, že při přípravě nových projektů je kladen důraz na budování ploch umožňující vsakování vody do půdy. Dotazovaný vedoucí v rámci odpovědi na otázku, zda jsou v současnosti připravovány projekty zaměřené na úsek vody, sdělil, že o takových v současné době není informován. Poslední otázka byla zaměřena na podporu obnovy řeky Bečvy po nešťastných událostech roku 2020, přičemž bylo uvedeno, že na tok řeky byla instalována měřicí stanice zkoumající kvalitu vody a její případné znečištění. Na provozu této stanice se město finančně podílí.

4.4 Analýza zeleně a ochrany přírody

V rámci zeleně jsou popisovány trávníky, keře a keřové skupiny, solitérní stromy a skupiny stromů. Výměra trávníků ve Valašském Meziříčí činí 725.868 m², přičemž jsou rozlišovány

různé druhy (nejvíce parkový a luční trávník, dále nestandardní trávník, bylinný pokryv, ruderalní porost). Skupina keřů a keřových skupin čítá 4.369 ks (tj. 65.040 m²), přičemž je rozlišováno několik typů listnatých, jehličnatých a smíšených soliterních keřů a keřových skupin. U keřových skupin je rozlišováno, zda se jedná o pokryvnou výsadbu listnatých, jehličnatých či smíšených keřů, nebo o rozvolněnou skupinu listnatých, jehličnatých či smíšených keřů, anebo zapojené skupiny listnatých, jehličnatých či smíšených keřů. Za samostatnou keřovou skupinu jsou považovány živé ploty (tyto jsou buď volně rostoucí nebo tvarované, a opět jsou rozlišovány živé ploty listnaté, jehličnaté a smíšené). (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 73)

Při základním rozdělení stromů je určováno, zda se jedná o strom listnatý či jehličnatý. Ať už hovoříme o kterékoliv z uvedených skupin, mohou v ní být soliterní stromy i skupiny stromů. Skupiny stromů mohou být také smíšené (tzn. zahrnující i stromy listnaté i jehličnaté). Ve Valašském Meziříčí je evidováno 7.700 soliterních stromů a 800 skupin stromů. Důležité je zmínit skutečnost, že se ve Valašském Meziříčí nacházejí také památné stromy (tzn. stromy zákonem chráněné), tyto jsou zaznamenány v následující tabulce. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 73)

Tabulka 17 Památné stromy na území města Valašské Meziříčí (vlastní zpracování dle Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 84)

Památné stromy na území města Valašské Meziříčí			
Označení	Český název	Počet (ks)	Odhadované stáří (let)
Lípy v Hrachovci	lípa velkolistá	2	200
Tis v Hrachovci	tis červený	1	220
Lípa ve Val. Meziříčí	lípa velkolistá	1	100
Pivodův tis v Brňově	tis červený	1	110
Helštýnské lípy	lípa malolistá	2	300
Krásenský tis	tis červený	1	150
Platan v parku Botanika	platan javorolistý	1	130

Jednou z nejhodnotnějších ploch z hlediska zeleně ve městě Valašské Meziříčí je Zámecký park Kinských, kde se nachází přibližně 700 kusů stromů. Na území města jsou situovány také záhony bez mobilních nádob, kde jsou vysazeny cibuloviny a letničky, trvalky, růže a vřesovištní rostliny. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 73-74)

Ve Valašském Meziříčí se nachází dva významné krajinné prvky, a to křovinatá stráž Junákov, která je významnou lokalitou s hojným výskytem zvláště chráněných druhů ptáků, a park u bývalé usedlosti Dr. Pelce na Brňově, jenž byl založen roku 1896 a v současnosti je na tomto místě mnoho hodnotných vzrostlých dřevin vysokého věku. Zákonem chráněné krajinné prvky na území města jsou mokřad Rybníky v Hrachovci, vodní toky (Bečva a přítoky), rybníky, jezera a lesy. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 83)

Tabulka 18 SWOT analýza zeleně a ochrany přírody ve Valašském Meziříčí
(vlastní zpracování dle Strategického plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027,
2022, s. 86)

Silné stránky	Slabé stránky
Rozvoj veřejné zeleně na území města	-
Nastavený systém péče o stávající přírodní prvky (zeleň, lesy...)	-
Silné institucionální zázemí v oblasti ochrany životního prostředí	-
Příležitosti	Hrozby
Využití externího financování pro realizaci projektů na ochranu ŽP (veřejná zeleň)	Ekologické havárie
-	Nízká míra zapojení občanů do iniciativ zaměřených na ochranu živ. Prostředí
-	Nízká motivace politiků a úředníků k realizaci projektů zaměřených na ŽP

Důkazem toho, že se město Valašské Meziříčí zajímá o oblast životního prostředí, jeho ochranu a podporu zachování co možná největšího druhu rostlin i živočichů, může být projekt Huťský lesík. Jedná se o revitalizaci této lokality, na níž vznikl biokoridor vytvořený pro přírodu, nikoliv pro lidi. Vzhledem k ekologické stabilitě se jedná o zásadní lokalitu. Náletové porosty byly při revitalizaci odstraněny a byly naopak navráceny původní dřeviny, které jsou pro toto místo typické. Navíc zde byly umístěny prvky tvořící vhodné podmínky živočichům, a to zimoviště pro plazy a obojživelníky, broukoviště či suché zídky (k vyhřívání hadů a ještěrek). I když se může zdát, že se jedná o směsici nepořádku, není tomu tak. Místo bylo vytvořeno podle promyšleného projektu, a to tak, aby bylo pro volně žijící živočichy přívětivé. (Valašské Meziříčí revitalizovalo Huťský lesík, je z něj biokoridor, 2019)

Město Valašské Meziříčí má dokonce vypracovanou Strategii rozvoje městské zeleně města Valašské Meziříčí, která se skládá ze tří částí (dokumentů), a to Analytická část – Pasport zeleně města Valašské Meziříčí; Návrhová část – Plán údržby zeleně města Valašské Meziříčí; Implementační část – Strategie rozvoje zeleně města Valašské Meziříčí. Na internetových stránkách města je také přístupná Evaluační zpráva uvedené strategie. (Strategické dokumenty města, 2024)

4.4.1 Rozhovor na téma zeleň a ochrana přírody

Polostrukturovaný rozhovor s vedoucím příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí byl veden i na téma zeleň a ochrana přírody. Jednalo se o třetí okruh otázek (celý rozhovor tvoří Přílohu P II této práce). Položeno bylo šest otázek sestavených na základě předchozí analýzy veřejně přístupných dokumentů a internetových stránek města.

První dotaz padl na objasnění silné stránky (rozvoj veřejné zeleně) uvedené ve SWOT analýze k oblasti životního prostředí v analytické části Strategického plánu města Valašské Meziříčí 2021-2027 (strana 86), přičemž bylo sděleno, že město často a hojně investuje do udržování a rozšiřování zeleně, buduje nové záhony a louky, vysazuje keře a stromy a zde nutno dodat, že se nejedná jen o náhradní výsadbu. V rámci další otázky dotazovaný vedoucí uvedl svůj názor, že je ve městě dostatek zeleně a míst určených k odpočinku občanů blízko přírodě, a to např. městský zámecký park, park Botanika, rybníček v kasárnách, Huťský lesík či připravovaný projekt zpřístupnění Obory.

Následující otázka na to, jaké instituce v oblasti životního prostředí působí a jak s nimi spolupracuje Městský úřad, byla také položena na základě silné stránky uvedené

ve strategickém plánu, a to „silné institucionální zázemí“. Odpovědí byl uveden konkrétní příklad, a to ČSOP Valašské Meziříčí, se kterými zástupci města (myšleno v působnosti samosprávy) často konzultují projekty dotýkající se životního prostředí. Na otázku, jaké kroky město podniká v rámci ochrany přírody, bylo uvedeno, že z pohledu státní správy dbá město na dodržování zákonů spojených s ochranou přírody a z pohledu samosprávy jsou dodržovány zákonem stanovené předpisy. Co se týká podpory volně žijících živočichů, město se snaží v místech, kde je to možné, vybudovat například broukoviště (viz projekt Hut'ský lesík).

Poslední otázka tohoto rozhovoru se snažila získat zpětnou vazbu na návrh projektu, který má být jedním z výstupů této diplomové práce, a to vznik parku s hmyzími hotely a zázemím pro ptactvo v blízkosti centra města. Dotazovaným vedoucím bylo uvedeno, že projekty, jenž se snaží přivést alespoň kousek přírody do měst, jsou vždy ku prospěchu, nicméně je nutno podotknout, že takové drobné záměry neovlivní životní prostředí města komplexně.

4.4.2 Zjištění analýzy úseku zeleně a ochrany přírody

Ve Valašském Meziříčí se nachází velké množství travnatých ploch, solitérních keřů, skupin keřů, solitérních stromů i skupin stromů. Dále na území města nalezneme několik památných stromů (chráněné zákonem), kdy odhadované stáří některých z nich je i 200-300 let. Velký význam z hlediska zeleně má Zámecký park Kinských. Křovinatá stráň Junákov (s vysokým výskytem zvláště chráněných druhů ptáků) a park u bývalé usedlosti Dr. Pelce na Brňově (s mnoha hodnotnými dřevinami vysokého věku) jsou vyhlášeny jako významné krajinné prvky. Ze zákona je chráněn mokřad Rybníky v Hrachovci, řeka Bečva a její přítoky, rybníky, jezera a lesy. Projektem Hut'ský lesík revitalizovalo město klíčovou lokalitu pro živočichy a vytvořilo zde celou řadu prvků, aby pro ně připravilo vhodné podmínky.

Součástí analýzy byla i charakteristika silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb na úseku zeleně a ochrany přírody. SWOT analýza byla sestavena na základě údajů dohledaných ve SWOT analýze k oblasti životního prostředí ve strategickém plánu. Mezi silné stránky byl uveden rozvoj veřejné zeleně, systém péče o přírodní prvky a institucionální zázemí v oblasti životního prostředí. Slabé stránky k této části životního prostředí nalezeny nebyly. Příležitostí je pochopitelně využití externího financování projektů na ochranu životního prostředí. Hrozbu představuje ekologická havárie, nízká míra zapojení

občanů do ochrany životního prostředí a nízká motivace politiků k realizaci projektů zaměřených na ochranu životního prostředí.

V polostrukturovaném rozhovoru s kompetentním vedoucím příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí bylo uvedeno hojné investování do údržby a rozvoje veřejné zeleně, budování nových záhonů a luk, výsadba keřů a stromů (a to nejen jako náhradní výsadba). Dle dotazovaného vedoucího je ve městě dostatek zeleně a míst určených k odpočinku občanů blízko přírodě, jako příklad byl uveden městský zámecký park, Park Botanika, rybníček v kasárnách a Huťský lesík. Zmíněn byl také nově připravovaný projekt zpřístupnění Obory. K dotazu na silné institucionální zázemí v oblasti ochrany přírody byla vyzdvihnuta spolupráce s ČSOP Valašské Meziříčí. Na základě rozhovoru lze sdělit, že město z pohledu státní správy dbá na dodržování zákonů spojených s ochranou přírody a z pohledu samosprávy postupuje tak, aby byly zákonné předpisy dodržovány. V rámci otázky na podporu volně žijících živočichů ze strany města bylo odkazováno na projekt Huťský lesík. Závěrem rozhovoru byl vedoucí seznámen s nápadem projektu „Vznik parku s hmyzími hotely“, který je zvažován jako jeden z výstupů této diplomové práce. Tento návrh získal kladný ohlas s upozorněním, že i když jsou projekty usilující o návrat alespoň kousku přírody do centra města vítány, nevedou tyto drobné projekty ke změně životního prostředí ve městě jako celku.

4.5 Analýza environmentálního vzdělávání

Environmentální vzdělávání a osvětu ve Valašském Meziříčí zabezpečuje několik mimoškolních zařízení, a to v různých podobách. Jedním z těchto zařízení je Středisko volného času Domeček Valašské Meziříčí. Tato příspěvková organizace pořádá ekovýchové a osvětové akce, které nabízí jak školám, tak veřejnosti. Mezi nejúspěšnější události patří Den země a Dětské slyšení. Další institucí je Valašské ekocentrum ČSOP, které organizuje výchovné akce pro děti, mládež i veřejnost. Přípravuje také výukové programy určené žákům mateřských, základních a středních škol, které cílí na poznávání přírody a její ochranu. Z akcí ekoncentra lze uvést ku příkladu Vítání ptačího zpěvu, Ptačí budky, Péče o studánky, Orchideje naší přírody či Jablkohraní. Ve Valašském ekocentru navíc pro veřejnost funguje ekoporadna. Venkovní prostory ekocentra zahrnují ukázkovou zahradu poznání, která seznamuje návštěvníky s úkryty pro živočichy, rostlinami podporujícími biodiverzitu či zadržováním vody v krajině. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 85)

Ve Valašském Meziříčí rovněž působí Environmentální středisko Modrásek na zámku Kinských, jež se zabývá především vztahem člověka s historickou i moderní krajinou a zprostředkovává výuku k tématům přírody ve městech. Zámek Kinských ve Valašském Meziříčí má pro edukační účely vybavený přednáškový sál, dále připravuje krátkodobé výstavy zaměřené (nejen) na přírodu a krajinu a rovněž pořádá venkovní akce v přilehlém parku. Z významných zprostředkovatelů environmentálního vzdělávání a osvěty na území města je nutno neopomenout Hvězdárnu Valašské Meziříčí. Hvězdárna každoročně nabízí mnoho programů zaměřených na astronomii, kosmonautiku, meteorologii, klimatologii, geologii a další přírodní vědy. Připravují zde také vzdělávací programy pro všechny typy škol, organizují putovní výstavy a pomáhají s organizací dalších akcí. Areál hvězdárny má i venkovní část, ve které nalezneme geopark „Jak vznikaly Karpaty“. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 85-86)

Institucionální zázemí oblasti environmentálního vzdělání a osvěty ve městě Valašské Meziříčí je tedy poměrně široké. Také ve SWOT analýze k oblasti životního prostředí, která je součástí Strategického plánu rozvoje města Valašské Meziříčí, je jako silná stránka uvedena osvěta v oblasti ochrany životního prostředí. (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 86)

Na území města Valašské Meziříčí nalezneme pět naučných stezek, a to Naučnou stezku Jana Karafiáta, Naučnou stezku Tomáše Garrigue Masaryka, Naučnou stezku Veřovické vrchy, Bezbariérovou naučnou stezku v areálu bývalých vojenských kasáren a Naučnou stezku Zámecký park. (Naučné stezky, 2016)

Město Valašské Meziříčí realizuje celou řadu projektů, které rovněž lze považovat za vzdělávání v oblasti životního prostředí – ku příkladu v rámci konceptu Zdravé město jsou pořádány akce jako „Uklidme Česko – uklidme VALMEZ“ a „Farmářský den aneb cesty ke kořenům“. (Rozvoj města, 2024)

4.5.1 Průzkum zájmu o participaci žáků ZŠ

S ohledem na názor autorky práce, že nejlepší předpoklady pro rozvoj environmentální výchovy u dětí mají základní školy, vznikl nápad na projekt, kterým by došlo právě k participaci žáků základních škol do rozvoje oblasti životního prostředí ve městě. V rámci analýzy je proto vhodné zjistit, zda by o takový projekt byl zájem ze strany vedení základních škol. Z tohoto důvodu byl proveden průzkum zájmu ředitelů základních škol ve Valašském Meziříčí o participaci žáků. Průzkum měl podobu dotazníku se třemi otevřenými otázkami

a byl distribuován prostřednictvím e-mailových zpráv. Oslovení k vyplnění dostali ředitelé pěti základních škol zřizovaných městem Valašské Meziříčí, a to ZŠ Křižná, ZŠ Masarykova, ZŠ Vyhlídka, ZŠ Šafaříkova a ZŠ Žerotínova. Z oslovených 5 ZŠ ve VM byly vráceny čtyři odpovědi. Při uvádění výsledků tohoto průzkumu byly školy anonymizovány (dále označeny jako Škola „A“, Škola „B“...) a odpovědi jsou představeny v pořadí, v jakém přicházely.

Škola „A“ uvedla, že ochraně životního prostředí se věnují ve výuce a vyzdvihla také svou spolupráci s Ekocentrem ve Valašském Meziříčí. Tato škola se účastní „Recyklohraní“ a „Uklidme Česko“. Vedení školy se vyjádřilo, že zapojení do navrhovaného projektu by zvažovalo.

Škola „B“ k otázce, jak vede žáky k ochraně životního prostředí a ekologickému smýšlení odpověděla, že na prvním stupni žáci pozorují ptáky na krmítku, pravidelně se také účastní Ptačí hodinky – sčítání ptáků na krmítku. Dále se jedná o drobné projekty ve třídách o vodě. Navíc škola spolupracuje s ochránci přírody. V rámci otázky k zapojování do projektů byla zmíněna pravidelná účast školy na akci „Den Země“, „Uklidme Česko“ a „Uklidme svět“. Ředitel školy uvedl, že by určitě zvažoval zapojení své školy do navrhovaného projektu.

Škola „C“ ve svých odpovědích k ekologickému vedení svých žáků zmiňuje třídění papíru, sběr kaštanů, rozhovory o šetření přírodními zdroji a rozvíjení kritického myšlení v této oblasti. Škola se však pravidelně nezapojuje do ekologicky zaměřených projektů. Na otázku, zda by měla škola zájem o zapojení do navrhovaného projektu, nebyla uvedena jednoznačná odpověď. Došlo pouze k obavám ze strany vedení, že navrhnout nějaký fungující projekt je velmi náročné a pro žáky základních škol až příliš, poněvadž se jedná o několika hodinovou práci projektových manažerů. Byl oceněn nápad tohoto projektu s názorem, že by lépe fungoval v prostředí středních a vysokých škol. Na zpracování projektu údajně není v běžné výuce prostor.

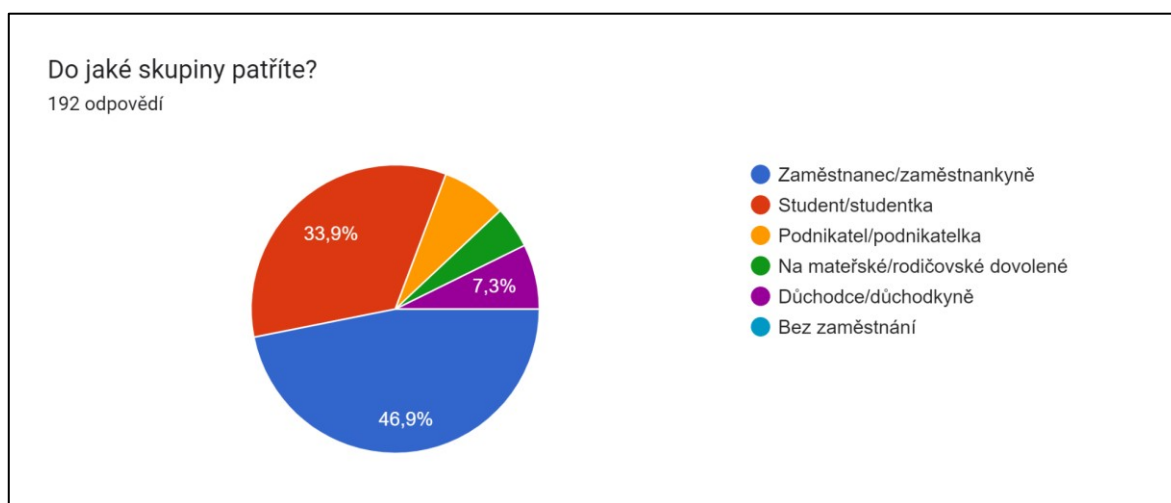
Škola „D“ informovala, že zde pracuje koordinátor EVVO. Žáci v rámci pracovních činností pečují o školní areál, skleník a dva vyvýšené záhony s bylinkami, které jsou používány ve školní jídelně. Ve školní jídelně se také pravidelně odehrávají dny STOP food waste. Prostory školy disponují nádobami na tříděný odpad, o tyto se starají přímo žáci a vzhledem k tomu, že vidí množství odpadu, se poté navzájem korigují. Z projektů, do kterých se škola zapojuje, byly uvedeny Projekt Globe a 72 hodin. Také školy v přírodě jsou zaměřeny na EVVO. Škola by své zapojení do navrhovaného projektu zvažovala.

Má-li být tento průzkum sumarizován, je možno uvést, že základní školy ve Valašském Meziříčí vedou své žáky k ochraně životního prostředí a ekologickému smýšlení a většina z nich se aktivně zapojuje do projektů zaměřených na oblast životního prostředí. Klíčovým cílem tohoto průzkumu bylo zjistit, zda by byl ze strany škol zájem o projekt participace žáků ZŠ do rozvoje oblasti životního prostředí ve městě. Potěšující je výsledek, že většina ředitelů základních škol, kteří do průzkumu přispěli svou odpovědí, by zvažovalo zapojení své školy.

4.6 Dotazníkové šetření pro občany města

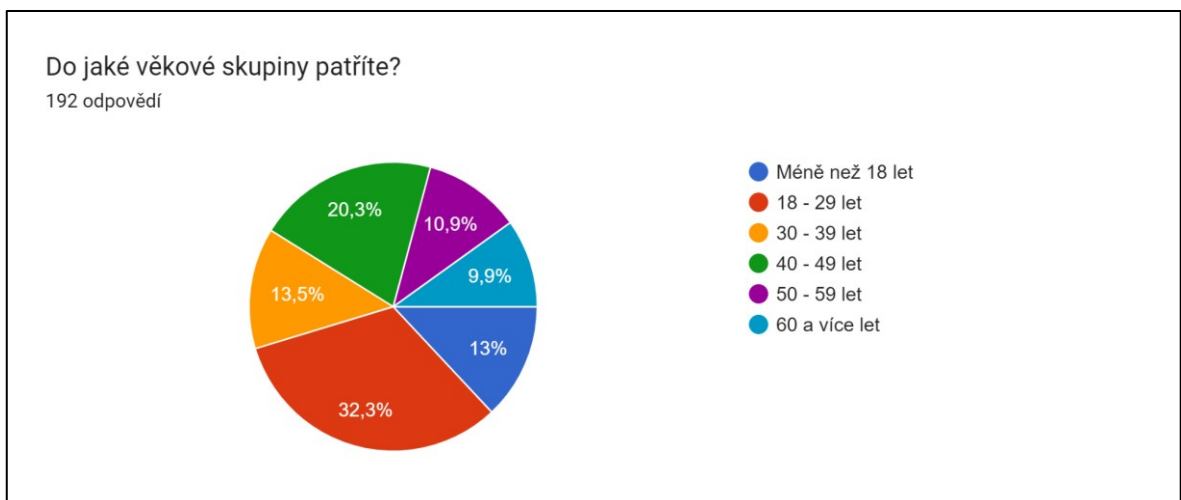
Pro zajištění názorů veřejnosti na oblast životního prostředí ve Valašském Meziříčí bylo provedeno dotazníkové šetření. Dotazník se skládal z 15 otázek, z toho 3 sloužily k identifikaci respondenta a poskytnutí informací o výzkumném vzorku jako celku, a dalších 12 otázek bylo zaměřeno přímo na oblast životního prostředí. Dotazníkové šetření proběhlo online v prostředí Google Forms a odpovědi respondentů byly zcela anonymní. Pro započítání odpovědí z jednotlivých dotazníků musely být povinně zodpovězeny všechny položené otázky. Sběr odpovědí probíhal od 31. 3. 2024 do 14. 4. 2024 (tj. 15 dní). Dotazníky byly distribuovány prostřednictvím sociálních sítí.

První otázka sloužila k zařazení respondentů do skupin, aby bylo možné lépe identifikovat výzkumný vzorek. Jak ukazuje následující graf, nejvíce respondentů bylo ze skupiny zaměstnanců. Výrazné zastoupení mají také studenti. Menší počet respondentů uvedlo, že jsou důchodci a podnikatelé. Nejmenší zastoupení bylo respondentů na mateřské a rodičovské dovolené. Žádný ze 192 respondentů není bez zaměstnání.

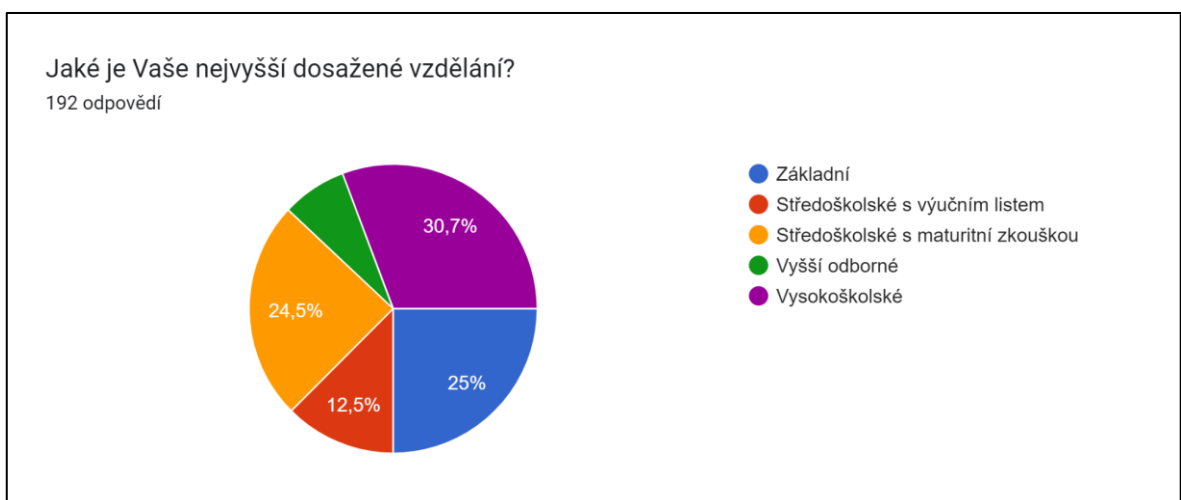
Graf 16 Zařazení respondentů do skupiny (vlastní zpracování v Google Forms)

Druhá otázka rozčlenila respondenty dle věkové skupiny. Nejvíce respondentů bylo ve věku 18-29 let, druhou nejpočetnější skupinou byla věková kategorie 40-49 let. Okolo 13 % respondentů se přihlásilo do kategorie méně než 18 let, stejně velký podíl respondentů se hlásil ke kategorii 30-39 let. Věková kategorie 50-59 let měla druhé nejmenší zastoupení a nejméně pak bylo lidí ve věku 60 let a více.

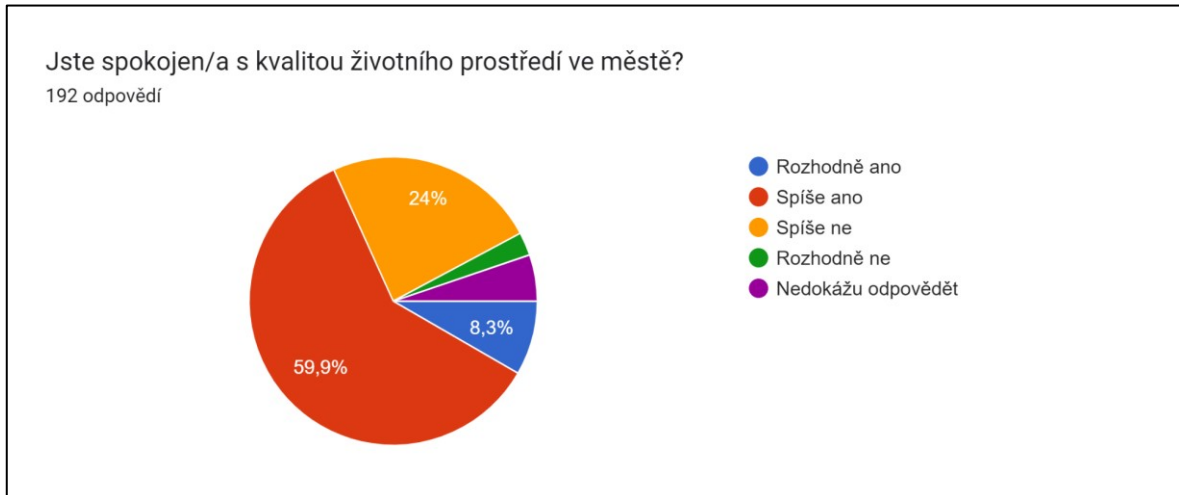
Graf 17 Zařazení respondentů do věkové skupiny (vlastní zpracování v Google Forms)

Třetí otázka sloužila rovněž k charakteristice výzkumného vzorku. Více než 30 % respondentů bylo s vysokoškolským vzděláním. Druhá nejpočetnější skupina byla s dosaženým základním vzděláním, což je odrazem rozšíření dotazníku mezi studenty gymnázia. Výraznou skupinou byly také respondenti se středoškolským vzděláním s maturitní zkouškou. Vyučených bylo 12,5 % respondentů. Nejméně respondentů bylo z řad absolventů vyšších odborných škol.

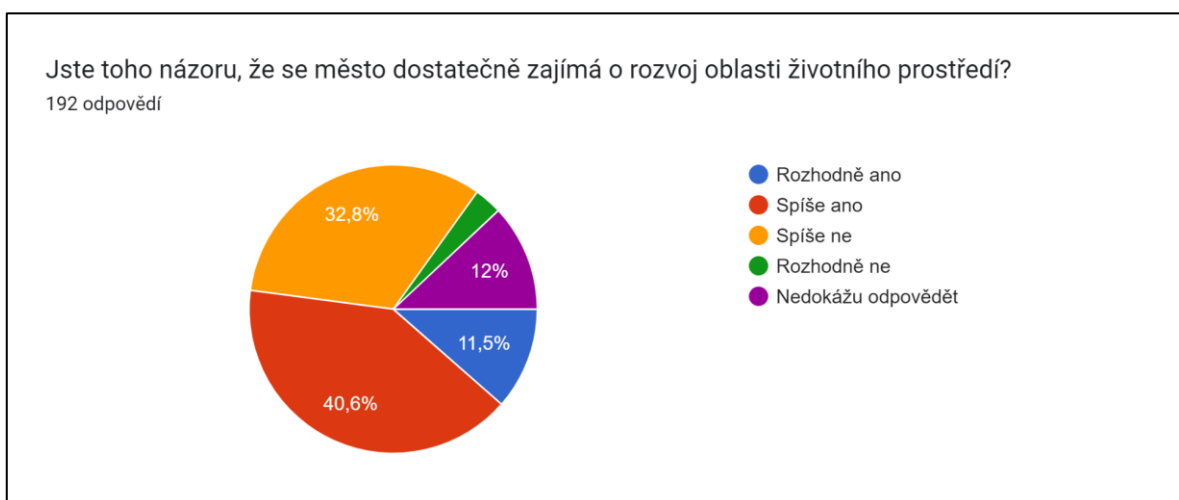
Graf 18 Rozdělení respondentů dle dosaženého vzdělání (vlastní zpracování v Google Forms)

Na otázku spokojenosti s kvalitou životního prostředí ve městě odpovědělo bezmála 60 % respondentů, že spíše ano. Spíše nespokojených bylo 24 % dotazovaných. Skvělým výsledkem je větší počet spokojených než nespokojených respondentů.

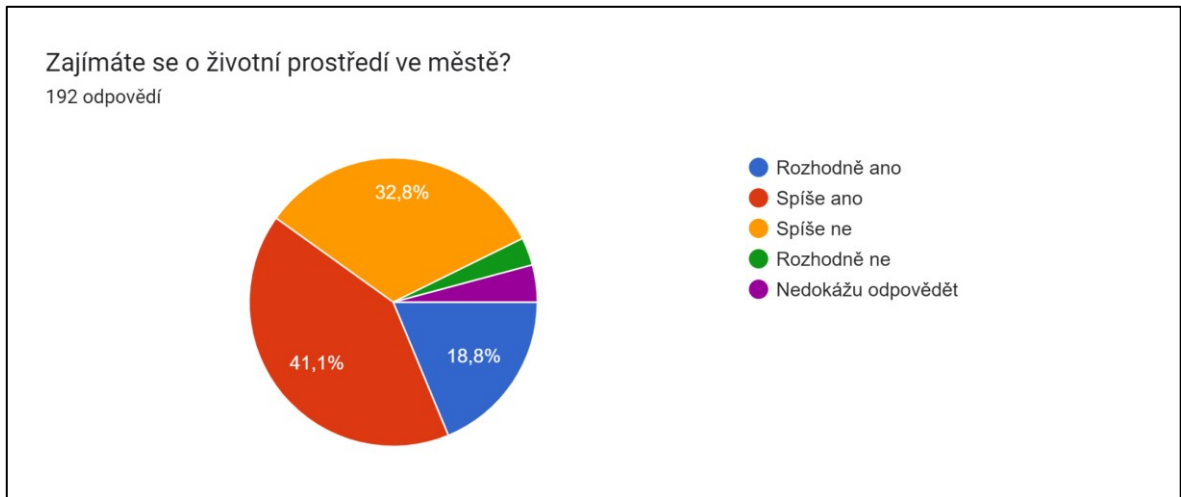
Graf 19 Míra spokojenosti s kvalitou životního prostředí ve městě (vlastní zpracování v Google Forms)

Nejčastější odpovědí na otázku, zda se město dostatečně zajímá o rozvoj oblasti životního prostředí, bylo „spíše ano“, takto odpovědělo více než 40 % respondentů. Druhou nejčastější odpovědí bylo „spíše ne“, což uvedlo více než 32 % dotazovaných. Přesně 12 % respondentů uvedlo, že na otázku nedokáží odpovědět. S tvrzením, že se město dostatečně zajímá o životní prostředí, rozhodně souhlasilo 11,5 % dotazovaných. Nejmenší počet byl uveden u odpovědi „rozhodně ne“.

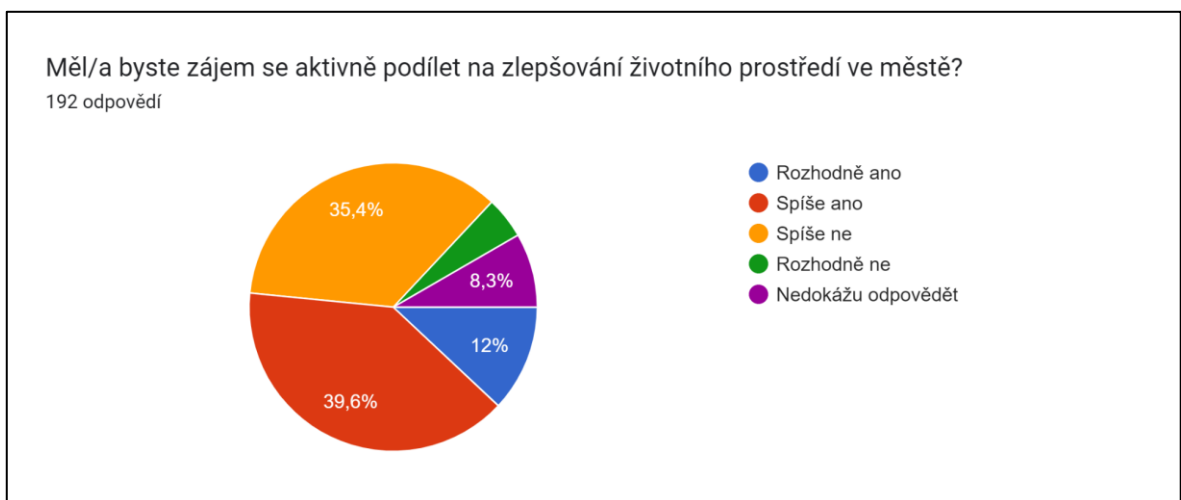
Graf 20 Náзор respondentů na zájem města o rozvoj životního prostředí (vlastní zpracování v Google Forms)

O životní prostředí ve městě se rozhodně zajímá 18,8 % dotazovaných. Že se o životní prostředí spíše zajímají, uvedlo přes 41 % respondentů (jednalo se o nejčastěji uvedenou odpověď). O životní prostředí ve městě se spíše nezajímá více než 32 % dotazovaných. Nejmenší zastoupení bylo v odpovědích „rozhodně ne“ a „nedokážu odpovědět“.

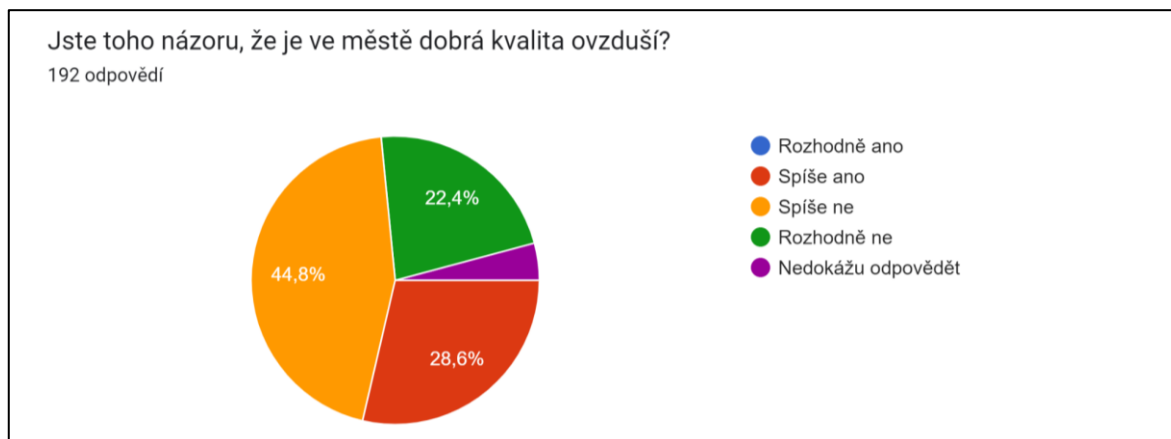
Graf 21 Zájem respondentů o životní prostředí ve městě (vlastní zpracování v Google Forms)

O aktivní zapojení do zlepšování životního prostředí, by mělo zájem 12 % respondentů. Že by se spíše zapojovat chtěli, uvedlo bezmála 40 % dotazovaných. Více než 35 % uvedlo, že by se aktivně zapojovat do zlepšování životního prostředí ve městě spíše nechtěli. Neutrální odpověď uvedlo 8,3 % dotazovaných. Nejméně bylo těch, kteří se aktivně zapojovat rozhodně nechtějí.

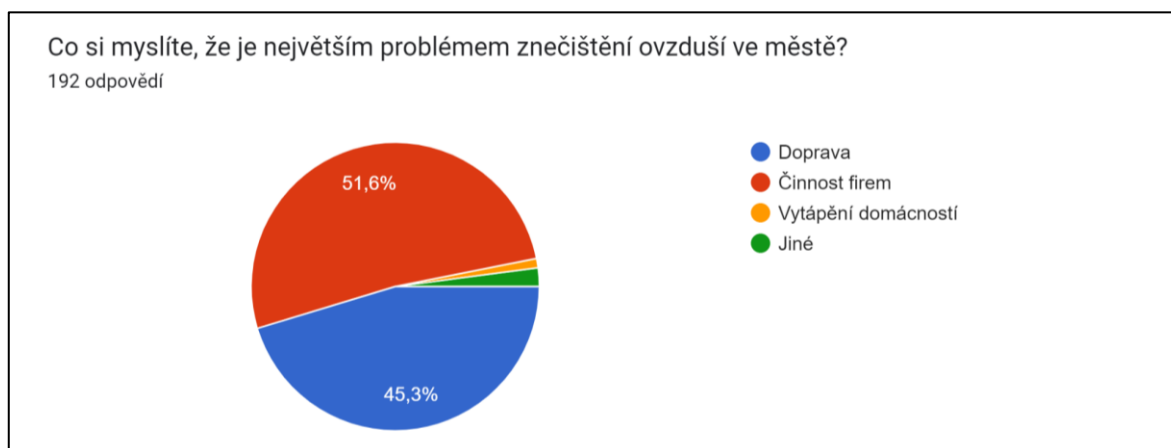
Graf 22 Zájem respondentů o aktivní účast na zlepšování životního prostředí ve městě (vlastní zpracování v Google Forms)

Další otázka zjišťovala názor respondentů na kvalitu ovzduší ve městě. Výsledky této otázky nejsou příliš kladné. Nejvíce respondentů uvedlo, že kvalita ovzduší dobrá spíše není, jednalo se o více než 44 %. Názor, že kvalita ovzduší ve městě rozhodně není dobrá, uvedlo 22,4 % dotazovaných. O tom, že kvalita ovzduší je spíše dobrá, smýšlí 28,6 % dotazovaných. Nejméně četná byla neutrální odpověď (tzn. nedokážu odpovědět). Nikdo z respondentů nevedl, že kvalita ovzduší je rozhodně dobrá.

Graf 23 Názor respondentů na kvalitu ovzduší (vlastní zpracování v Google Forms)

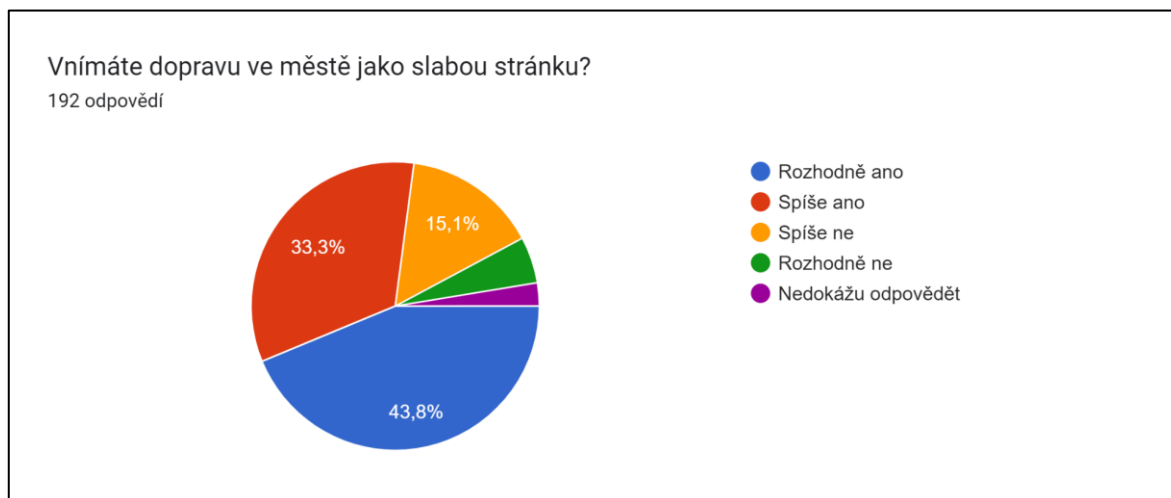
Další otázka měla za cíl zjistit, kdo je ze strany veřejnosti považován za největší zdroj znečištění. Více než 51 % respondentů uvedlo jako největší zdroj znečištění činnost firem, dalších 45,3 % respondentů považuje za největšího znečišťovatele ovzduší dopravu. Vytápění domácností či jiné zdroje znečištění uvedlo jen zanedbatelné procento respondentů.

Graf 24 Označení největšího zdroje znečištění ze strany respondentů (vlastní zpracování v Google Forms)

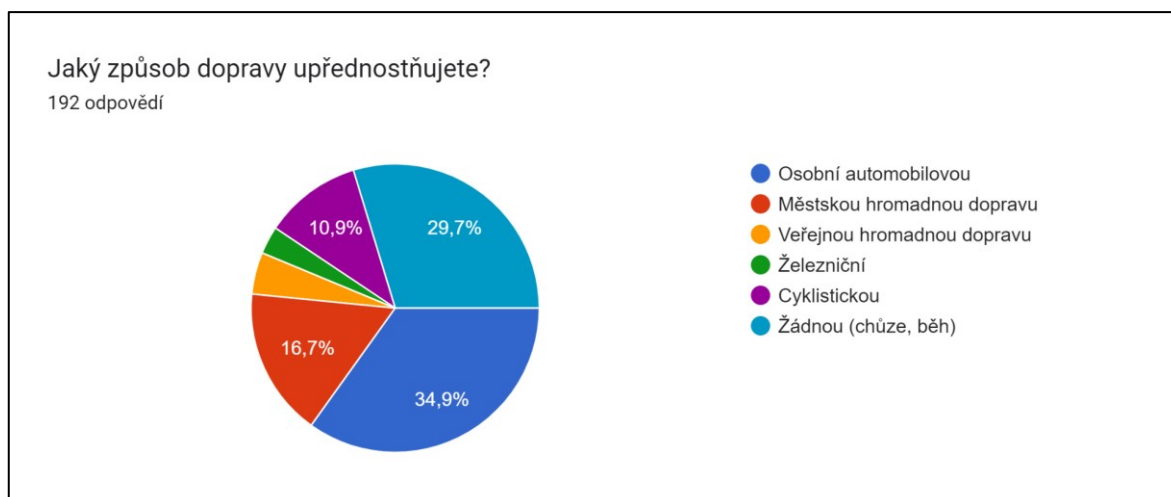

Že je doprava ve městě rozhodně vnímána jako slabá stránka uvedlo 43,8 % respondentů. Dalších 33,3 % uvedlo, že dopravu spíše vnímají jako slabou stránku. Že dopravu ve městě spíše nepovažují za slabou stránku uvedlo 15 % dotazovaných.

Graf 25 Názor respondentů na dopravu ve městě (vlastní zpracování v Google Forms)

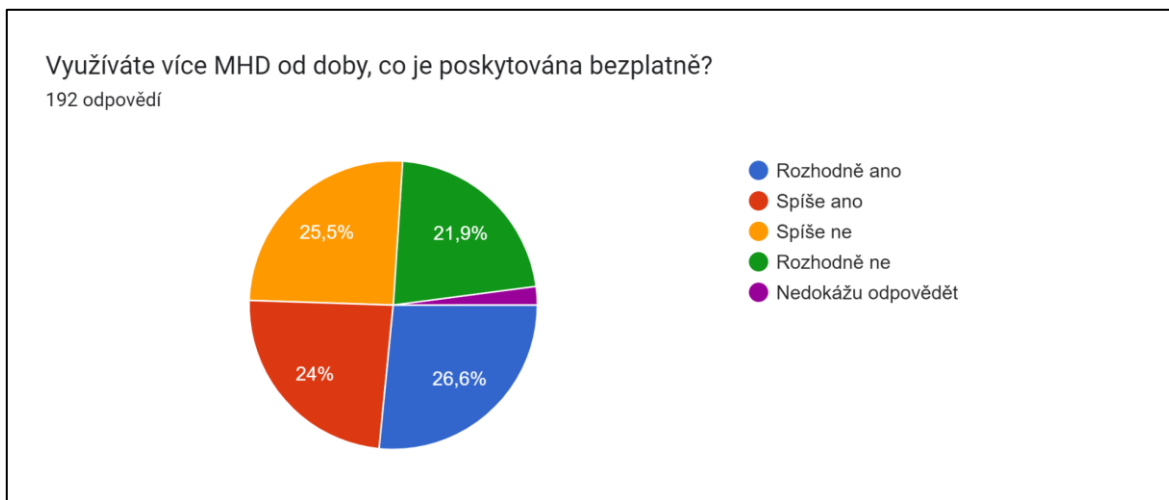
Nejvíce respondentů upřednostňuje osobní automobilovou dopravu, jedná se o téměř 35 % dotazovaných. Necelých 30 % respondentů uvedlo, že preferují chůzi či běh. Městskou hromadnou dopravu upřednostňuje 16,7 % dotazovaných. Necelých 11 % preferuje dopravu cyklistickou. Nejmenší preference získala veřejná hromadná doprava a doprava železniční.

Graf 26 Preference respondentů při využívání dopravy (vlastní zpracování v Google Forms)

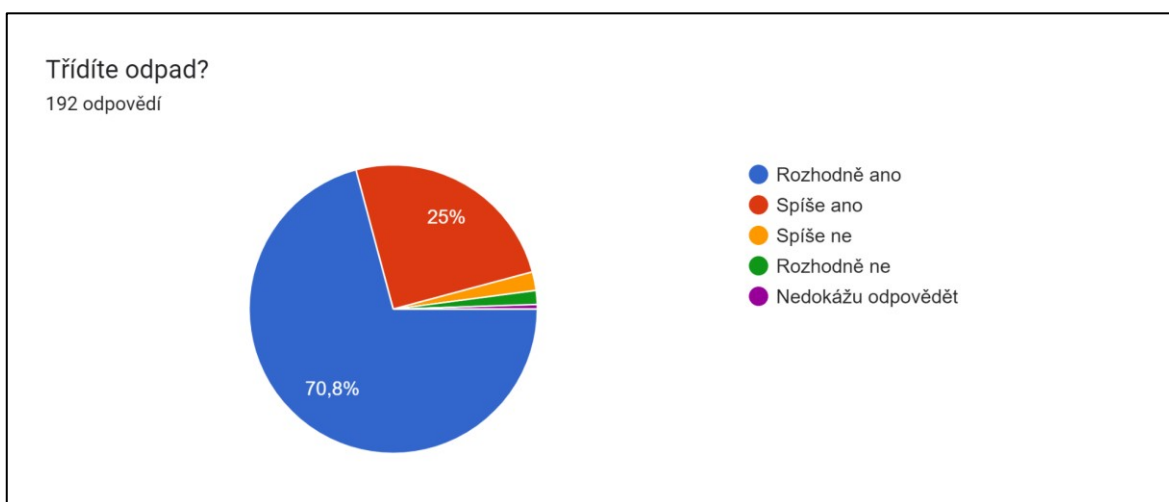
Následující otázka se snažila zjistit, zda se projevuje politika města, které zavedením bezplatné MHD chtělo snížit intenzitu osobní automobilové dopravy. Odpovědi jsou zde poměrně vyrovnané, jak také ukazuje následující graf. Nejvíce respondentů uvedlo, že rozhodně více využívá MHD od doby, kdy je poskytována bezplatně, jednalo se o 26,6 %

dotazovaných. Dalších 24 % respondentů na tuto otázku odpovědělo „spíše ano“. Více než 25 % účastníků dotazníkového šetření uvedlo, že MHD od doby, kdy je poskytováno bezplatně, více spíše nevyužívají. Rozhodně více nevyužívá bezplatné MHD téměř 22 % respondentů.

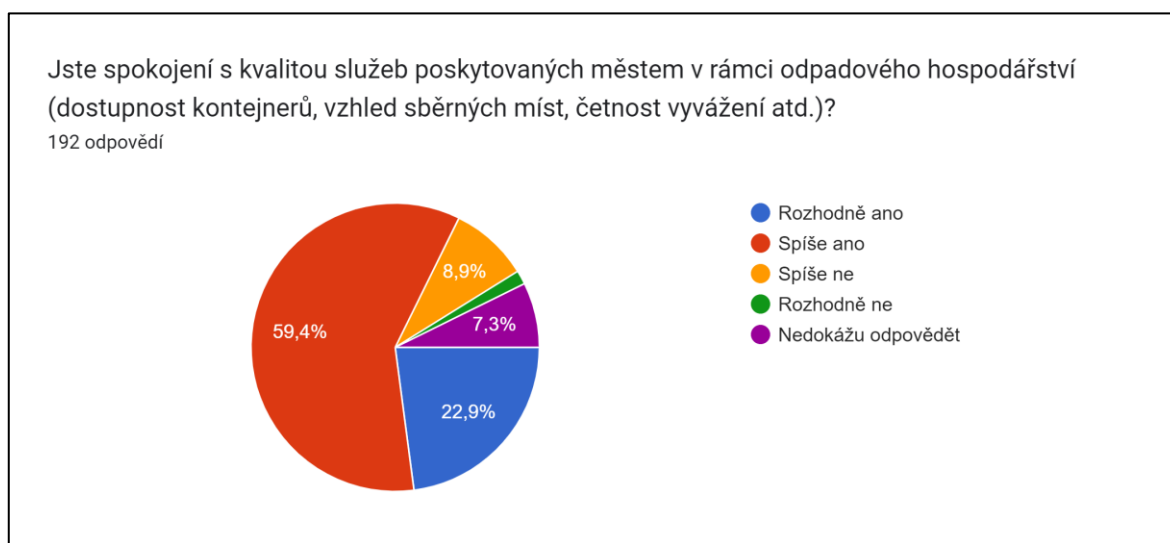
Graf 27 Využívání respondentů bezplatného MHD (vlastní zpracování v Google Forms)

Další otázka byla zcela jednoduchá – „Třídíte odpad?“. Vzhledem ke skutečnosti, že necelých 71 % respondentů odpovědělo, rozhodně ano, a dalších 25 % dotazovaných, uvedlo, že spíše ano, můžeme konstatovat, že v rámci třídění odpadu si veřejnost vede velmi dobře.

Graf 28 Třídění odpadu ze strany respondentů (vlastní zpracování v Google Forms)

Pozitivní zpětnou vazbu pro město Valašské Meziříčí představují výsledky poslední otázky provedeného dotazníkového šetření, kdy více než 59 % respondentů uvedlo, že s kvalitou služeb poskytovaných městem v rámci odpadového hospodářství jsou spíše spokojeni. Téměř 23 % dotazovaných pak uvedlo, že rozhodně spokojeni jsou. Necelých 9 % účastníků dotazníkového šetření spíše spokojeno není. Více než 7 % respondentů nedokázalo odpovědět a nejmenší podíl byl těch dotazovaných, kteří s kvalitou služeb poskytovaných městem v rámci odpadového hospodářství rozhodně spokojeni nejsou.

Graf 29 Spokojenost respondentů s kvalitou služeb poskytovaných městem v rámci odpadového hospodářství (vlastní zpracování v Google Forms)

4.6.1 Zjištění dotazníkového šetření

První tři otázky dotazníkového šetření byly zaměřené na identifikaci výzkumného souboru. Největší zastoupení mezi respondenty měli zaměstnanci a studenti. Z hlediska věkových kategorií byla nejvýraznější skupina respondentů ve věku 18-29 let, avšak řádné zastoupení měla každá věková kategorie. Dle dosaženého vzdělání bylo nejvíce respondentů vysokoškolsky vzdělaných, druhé největší zastoupení pak měli respondenti se základním vzděláním, což je s největší pravděpodobností způsobeno distribucí dotazníků v prostředí místního gymnázia.

Otázky následující již byly zaměřeny na oblast životního prostředí. Většina respondentů uvedla, že je spokojena s kvalitou životního prostředí ve městě. Rovněž větší část dotazovaných je toho názoru, že se město dostatečně zajímá o rozvoj oblasti životního prostředí. Převážný podíl respondentů uvedl, že se zajímá o životním prostředí a také, že by měl zájem se aktivně podílet na zlepšování životního prostředí ve městě. Obdobné

výsledky (tzn. převážně kladné odpovědi) jsou zaznamenány u další otázky, která se snaží zjistit, zda jsou respondenti spokojeni s množstvím zeleně ve městě.

Naopak většina respondentů uvedla svůj názor, že ve městě není dobrá kvalita ovzduší. Největší zdroj znečištění (z pohledu respondentů) je činnost firem, tuto odpověď uvedlo více než 51 % dotazovaných, dalších 45 % označilo dopravu. Ne příliš pozitivní jsou také odpovědi na otázku, zda je doprava ve městě vnímána jako slabá stránka – většina z dotazovaných lidí uvedla, že rozhodně ano, a druhá nejčastější odpověď byla „spíše ano“. Téměř 35 % respondentů upřednostňuje osobní automobilovou dopravu. Další otázka se snažila zjistit úspěšnost implementované politiky města Valašské Meziříčí na úseku dopravy, kdy město usiluje o snižování intenzity osobní automobilové dopravy prostřednictvím bezplatné městské hromadné dopravy. Odpovědi na tuto otázku však nebyly vůbec jednoznačné.

Na druhé straně zcela jednoznačné jsou informace k třídění odpadu, neboť více než 70 % respondentů uvedlo, že odpad rozhodně třídí a dalších 25 % spíše třídí. Pozitivní zpětnou vazbu pro úsek odpadového hospodářství představují zjištění spokojenosti respondentů s poskytovanými službami, přičemž necelých 60 % z účastníků dotazníkového šetření jsou spíše spokojeni a dalších téměř 23 % je s poskytovanými službami rozhodně spokojeno.

5 NÁVRHY PROJEKTŮ

V poslední kapitole budou postupně představeny tři návrhy projektů určených k podpoře rozvoje oblasti životního prostředí ve městě Valašské Meziříčí. Ke každému z navržených projektů bude uveden popis projektu, jeho financování a rizika. Všechny tři projekty byly navrženy tak, aby krom pozitivních přínosů na životní prostředí měly také edukační výsledky a zároveň nebyly pro město příliš nákladné a tudíž nerealizovatelné. Nepředpokládá se, že navrhované projekty změní komplexně celou oblast životního prostředí města Valašské Meziříčí, nýbrž že podpoří rozvoj této oblasti.

5.1 Vznik parku s hmyzími hotely

První projekt, jenž je navrhován v této práci jako příležitost k rozvoji oblasti životního prostředí, je „Vznik parku s hmyzími hotely“. S těmito se v současné době stále častěji setkáváme u rodinných domů či různých institucích zajišťujících volnočasové aktivity. Jedná se o moderní doplněk venkovních prostor s úmyslem pomoci přírodě.

Zmiňované hmyzí hotely mají různé tvary, velikosti, vnitřní uspořádání a dle těchto parametrů jsou vhodné pro odlišné typy hmyzu. Nejčastěji se hmyzí hotely stávají útočištěm pro včely samotářky, čmeláky, některé vosy, motýly, pestřenky, zlatoočky, škvory a slunéčka sedmítečná. Uvedené druhy plní v přírodě důležitou funkci – např. včely samotářky jsou významnými opylovači, zlatoočky, škvoři a slunéčka sedmítečná konzumují drobné škůdce jako jsou mšice. Je třeba dbát rovněž na správné umístění hmyzích hotelů, přičemž doporučováno je směřování na jih. (Hmyzí domečky, 2024)

Trend hmyzích hotelů se rychle rozrůstá, a to i v prostředí České republiky, přičemž stále častěji jsou umísťovány nejen na soukromých zahradách či v zoologických zahradách, ale i na veřejných místech, a to přímo vedením měst a obcí. Jako příklad lze uvést České Budějovice, které v rámci participativního rozpočtu zakoupilo a umístilo devět hmyzích hotelů v centru města a na sídlištích za účelem podpory přírodní rozmanitosti městského prostředí a poskytnutí zajímavé učební pomůcky dětem (Hmyzí hotely se objevily na devíti místech v Českých Budějovicích. Slouží jako úkryt i školní pomůcka, © 2024). Dalším příkladem je Ostrava, která umístila na sedmi místech originální hmyzí hotely vytvořené místními umělci (Hmyzí hotely v Ostravě, © 2024).

V navrhovaném projektu však nejde jen o hmyzí hotely samotné. Cílem je podpora co možná největšího počtu živočichů, a tak dalším (finančně poměrně nenáročným) prvkem tohoto parku mají být krmítka, pítka a budky pro ptáky. Příjemné prostředí pro veřejnost by zajistila instalace laviček a odpadkových košů. Plocha by byla doplněna výsadbou stromů a keřů, které budou sloužit nejen pro navození správné atmosféry pro návštěvníky parku, ale také pro snížení hluku z dopravního provozu a pro poskytnutí útočiště živočichům, jenž zde žijí.

Tento projekt má sloužit jak k vytvoření vhodného prostoru pro volně žijící živočichy (se zaměřením na hmyz a ptactvo), tak k vytvoření místa pro odpočinek obyvatel města. Sledovat můžeme také vytvoření podmínek pro environmentální výchovu žáků navštěvujících mateřské a základní školy ve Valašském Meziříčí, kdy v rámci hodin přírodovědy, přírodopisu či při procházce mohou toto místo navštívit, pozorovat místní faunu nebo se dokonce podílet například naplňováním krmítek pro ptactvo. Dalším přínosem je podpora zeleně na území města.

Ke vzniku výše popisovaného parku jsou doporučena dvě místa nedaleko centra města, aby se kousek přírody dostal opět blíž k lidem. Zároveň se nacházejí v blízkosti zmiňovaných základních a mateřských škol. Obě navrhované plochy jsou pochopitelně ve vlastnictví města Valašské Meziříčí a jako způsob využití pozemku je v katastru nemovitostí zapsáno „zeleně“.

Prvním (dle výše zmiňovaných podmínek) vhodným místem je pozemek p. č. 1372 v k. ú. Valašské Meziříčí – město. Jedná se o zelenou plochu před ZŠ Šafaříkova o rozloze 3.330 m². Tato plocha se nachází nedaleko centra města a zároveň je obklopena zástavbou rodinných domů (na straně jedné) a panelových domů (na straně druhé). Zobrazení popisovaného pozemku na mapě poskytuje následující obrázek.

Obrázek 9 Zobrazení pozemku p. č. 1372 na mapě (vlastní zpracování)

Pro úplné představení navrhovaného místa je rovněž přiložena fotografie z místa samého (viz níže). Vzhledem ke skutečnosti, že na popisovaném místě jsou již umístěny lavičky pro odpočinek návštěvníků parku, byly by oproti místu druhému ušetřeny náklady na jejich nákup a instalaci.

Obrázek 10 Terénní fotografie p. č. 1372 (vlastní fotografie)

Místem druhým, které je pro realizaci projektu doporučeno, je část pozemku p. č. 2544/40 v k. ú. Valašské Meziříčí – město. Celková výměra specifikovaného pozemku je 4.407 m², avšak na jeho části je umístěna stavba viz níže.

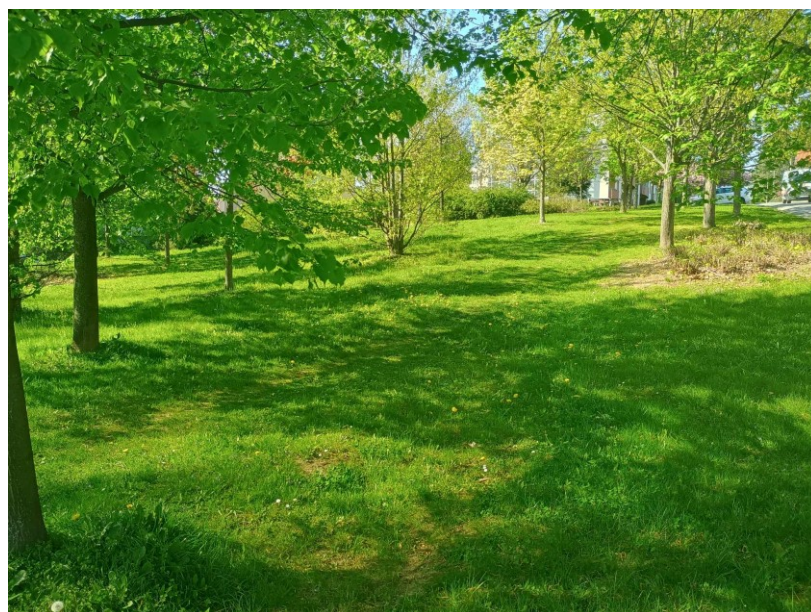

Obrázek 11 Zobrazení pozemku p. č. 2544/40 na mapě (vlastní zpracování)

Obrázek 12 Vyměření vybrané části pozemku (vlastní zpracování)

Jak je patrné z obrázku vlevo, nelze využít celý pozemek, a tak byla zakreslena část o výměře přibližně 2.000 m², na níž by měl být menší park s hmyzími hotely a zázemím pro ptactvo umístěn. Navrhované vymezení části pozemku ukazuje obrázek vpravo. Následující fotografie byla pořízena při místním šetření na navrhovaném pozemku.

Obrázek 13 Terénní fotografie p. č. 2544/40 (vlastní fotografie)

Má-li být projekt realizován (ať už na kterémkoliv místě), je nutné si předem stanovit harmonogram činností. Návrh harmonogramu realizace tohoto projektu s názvem „Vznik parku s hmyzími hotely“ je zachycen v následující tabulce, jež obsahuje alespoň klíčové kroky realizace projektu.

Tabulka 19 Harmonogram realizace projektu „Vznik parku s hmyzími hotely“
(vlastní zpracování)

Harmonogram realizace projektu „Vznik parku s hmyzími hotely“	
Časová náročnost	Činnost
3 týdny	Předběžná kalkulace nákladů na projekt. Průzkum trhu.
1 měsíc	Projednání v Radě/Zastupitelstvu města.
2 týdny	Vypsání veřejné zakázky.
1 den	Výběr dodavatele na základě podaných nabídek.
2 týdny	Uzavření smlouvy o dílo.
1 týden	Zahájení prací, úprava terénu, výsadba keřů.
2 dny	Instalace laviček a odpadkových košů na tříděný odpad.
2 dny	Instalace hmyzích hotelů, ptačích budek, krmítek a píttek.
1 den	Převzetí díla, kontrola provedení práce.
1 týden	Po dokončení prací propagace realizovaného projektu (zpravodaj, webové stránky, facebookové stránky...).
1 měsíc	Následná evaluace (například po roce) a zvažování realizace obdobného projektu i na dalších místech.

5.1.1 Financování projektu

Ještě než budou uvedeny navrhované zdroje financování tohoto projektu, je vhodné uvést předpokládané náklady na jeho realizaci. Vzhledem k tomu, že uvedené plochy již v tuto chvíli slouží jako zeleň a nalezneme zde několik stromů a keřů, budou ušetřeny náklady na úpravu terénu a výsadbu, která proběhne jen v minimálním měřítku. Náklady na pořízení a instalaci laviček by vznikly pouze v případě, že bude k realizaci vybrána plocha na pozemku p. č. 2544/40, k. ú. Valašské Meziříčí – město, neboť na druhém místě

(p. č. 1372 v k. ú. Valašské Meziříčí – město), jenž bylo k realizaci projektu doporučeno, již lavičky umístěny jsou. Náklady na nákup a instalaci odpadkových košů vzniknou v obou případech, přičemž doporučeno je zakoupení a umístění odpadkových košů na tříděný odpad. Výdaje představuje i pořízení hmyzích hotelů. Další výdaje budou na prvky pro ptactvo, a to na pořízení krmítka, pítka a budky. Nutno počítat také s dopravou a instalací.

Předpokládané náklady na nákup jednotlivých prvků jsou zaznamenány v následující tabulce, přičemž je nutno upozornit na skutečnost, že v této kalkulaci není započtena cena za práci (výsadba, instalace prvků, propagace...).

Tabulka 20 Předpokládané náklady na nákup prvků k realizaci projektu „Vznik parku s hmyzími hotely“ (vlastní zpracování)

Předpokládané náklady na nákup prvků			
Prvek	Cena za ks (v Kč)	Počet ks	Cena celkem (v Kč)
Keř	500	4	2.000
Lavička	6.000	2	12.000
Odpadkový koš na tříděný odpad	17.000	1	17.000
Hmyzí hotel velký	39.000	1	39.000
Hmyzí hotel malý	2.800	1	2.800
Hmyzí hotel na strom	1.000	2	2.000
Krmítko pro ptáky	1.000	1	1.000
Pítko pro ptáky	1.000	2	2.000
Ptačí budka	1.500	2	3.000

Hlavní prvek nově vzniklého parku (a rovněž i nejdražší položka seznamu) je velký hmyzí hotel, který byl vybrán na specializovaném internetovém obchodě „HMYZI-HOTELY“. Popisovaný hmyzí hotel o rozměrech 1.200 x 1.600 x 240 mm obsahuje šiškovník, motýlovník, včelí domeček (rákos, bambus, vyvrtná polínka) a další úkryty v trsech trávy, mechu či kůře. Přední část je krytá pletivem pro ochranu před ptáky.

Obrázek 14 Fotografie velkého hmyzího hotelu (zdroj: Hmyzí hotel pro městský mobiliář 1200x1600x240 mm, 2024)

Ještě před započítáním realizace projektu je však třeba zvážit také možnosti jeho financování. Vznik parku s hmyzími hotely může být financován z rozpočtu města Valašské Meziříčí jakožto investiční akce. Další možností je přihlášení projektu do hlasování v rámci příštího ročníku participativního rozpočtu.

Nabízí se také alternativa v podobě čerpání dotace k tomuto účelu. Při zpracovávání diplomové práce nebyla nalezena vhodná probíhající nebo plánovaná dotační výzva, z níž by bylo možné hradit náklady vynaložené v rámci navrhovaného projektu. V rámci Operačního programu životní prostředí byly nalezeny dvě výzvy určené pro podporu veřejné zeleně v obcích nad 10.000 obyvatel, ovšem ani jednu z nich by se nepodařilo získat z důvodu nízkých nákladů. První z nich „AOPK – Podpora přírodě blízkých opatření, výzva 4 – Revitalizace sídelní zeleně, odvodňovací systémy“ stanovuje potřebný rozpočet projektu 0,2 – 5 mil. Kč (AOPK – Podpora přírodě blízkých opatření, výzva 4 – Revitalizace sídelní zeleně, odvodňovací systémy, © 2021). Druhá je „OPŽP – Veřejná zeleň a eliminace odvodňovacích zařízení v krajině – Revitalizace sídelní zeleně, odvodňovací systémy“ je určena projektům s rozpočtem 0,25 – 100 mil. Kč (OPŽP – Veřejná zeleň a eliminace odvodňovacích zařízení v krajině – Revitalizace sídelní zeleně, odvodňovací systémy, © 2021). Pokud by město chtělo využít některou z uvedených výzev, bylo by nutno navýšit

náklady na projekt, například rozšířením projektu či pořízením více prvků. Rovněž Národní program Životního prostředí v současnosti nemá vyhlášenou vhodnou výzvu. (Národní program Životního prostředí, © 2023)

5.1.2 Rizika projektu

Nejprve k ekonomickým rizikům, z nichž nejzávažnější je pravděpodobně růst inflace, neboť při růstu cenové hladiny se pochopitelně zvyšují i náklady na realizaci projektu. Ekonomickou záležitostí je také financování projektu, kdy největší riziko představuje nezískání dotačního titulu pro realizaci projektu.

Dále zde máme rizika politická, kterým je především nezájem vedení města o realizaci navrhovaného projektu. S ohledem na skutečnost, že se jedná o projekt menšího rozsahu, by mohlo být snazší probudit politickou vůli k podpoře tohoto návrhu. Také v rámci rozhovoru k oblasti životního prostředí bylo uvedeno, že nápady tohoto typu bývají vítány.

S otázkou životnosti výstupu projektu je spojeno riziko vandalizmu, kdy může dojít k poškození umístěných hmyzích hotelů, zázemí pro ptactvo i zázemí pro návštěvníky parku (lavičky, odpadkové koše). Eliminovat toto riziko je velmi obtížné a jedním z mála účinných opatření je zapojení kamerového systému, což však značně zvýší náklady na realizaci projektu.

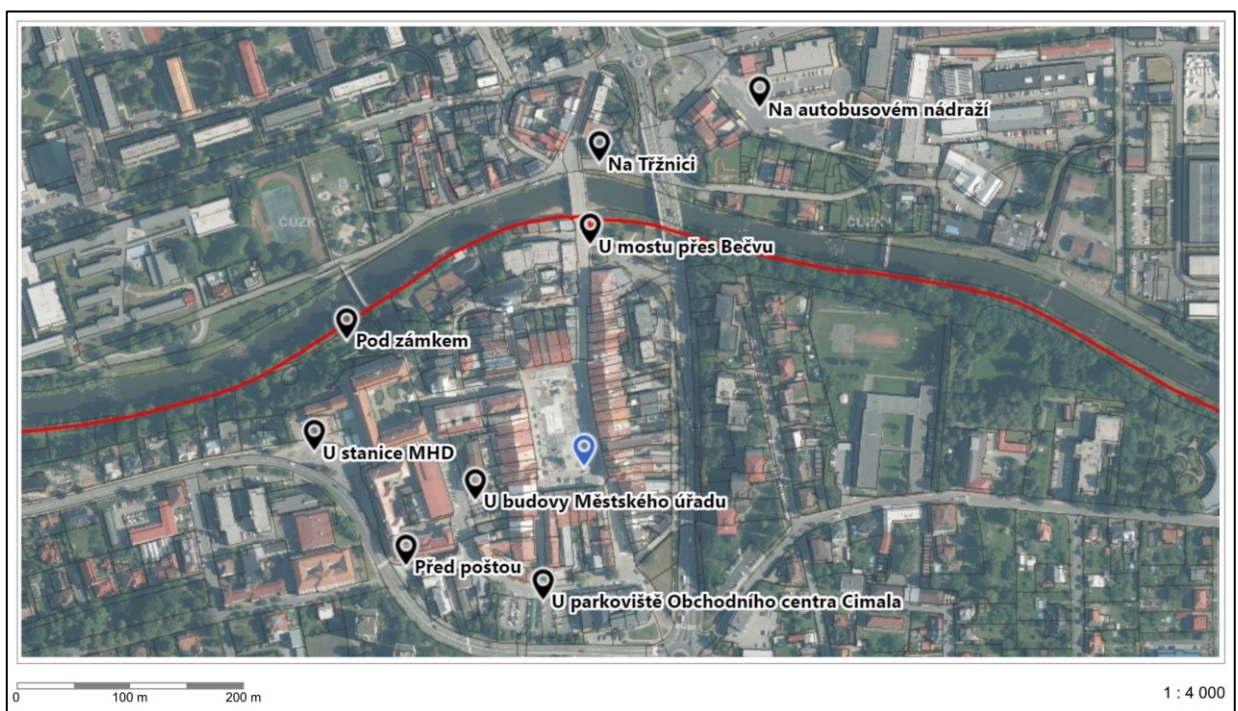
Riziko může představovat i pozice, jakou k navrhovanému projektu zaujme veřejnost. Obecně je znám spíše odpor lidí k hmyzu a místům s jejich vysokou koncentrací. Může se tak stát, že se vzniklému parku budou spíše vyhýbat. Riziko představuje rovněž hmyz samotný, neboť je s ním (přesněji s některými druhy) spjata nebezpečí poštípaní a následných alergických reakcí.

5.2 Instalace odpadkových košů na tříděný odpad v centru města

Druhým navrhovaným projektem je „Instalace odpadkových košů na tříděný odpad“. Tento projekt je navrhován v návaznosti na poměrně podrobnou analýzu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí, v rámci které byl zjištěn aktivní přístup vedení města na tomto úseku působení. Následující analýza v podobě dotazníkového šetření přinesla informace o tom, že aktivní je také přístup občanů, a to konkrétně k třídění odpadu. Velmi dobře lze hodnotit zavedený systém třídění odpadu ve Valašském Meziříčí, kdy je dobrá dostupnost odpadových nádob na tříděný odpad (především) na sídlištích. Pro tříděný odpad občanů z rodinných domů má město dobře fungující DOOR TO DOOR systém.

Při takto propracovaném systému s velkým počtem osob, které jsou jeho součástí, je zde dobrý předpoklad pro další rozvoj, avšak najít prostor pro další zlepšení není příliš jednoduché. Analýzou však došlo k nalezení jisté mezery, kterou je nízká četnost sběru tříděného odpadu v samotném centru města, kde jsou pouze na jednom místě (na náměstí) umístěny 4 nádoby na tříděný odpad (každá nádoba pro jeden druh odpadu). V dalších ulicích centra města jsou však stále do odpadkových košů odkládány nejčastěji zbytky jídla, plastové lahve a obaly či papírky. Tyto by však mohly být rovněž vytrženy, a právě proto je navrhován projekt na instalaci odpadkových košů na tříděný odpad v centru města.

Navrhováno je umístění osmi odpadkových košů na tříděný odpad v centru města Valašské Meziříčí, a to například v takovém uspořádání, jako je zakresleno na následující mapě. K umístění byla vybrána místa s každodenním vysokým pohybem osob. Modrý bod znázorňuje umístění již instalovaných nádob na tříděný odpad, které jsou přímo na náměstí.

Obrázek 15 Mapa se zakreslením navrhovaného umístění odpadkových košů na tříděný odpad v centru města Valašské Meziříčí (vlastní zpracování)

Pokud by došlo k realizaci navrhovaného projektu, je doporučena následná evaluace, v rámci které bude po roce od instalace odpadkových košů na tříděný odpad v centru města provedeno zhodnocení dat toho, kolik bylo odloženého tříděného odpadu (zda se tato čísla výrazněji navýšila oproti letem minulým) a při pozitivních výsledcích se nabízí možnost

dalšího rozšíření projektu (lze označit jako II. etapa, při které by došlo k instalaci těchto prvků také na území nákupních středisek).

Navrhovaný harmonogram projektu je zachycen následující tabulkou.

Tabulka 21 Harmonogram realizace projektu „Instalace odpadkových košů na tříděný odpad v centru města“ (vlastní zpracování)

Harmonogram realizace projektu „Instalace odpadkových košů na tříděný odpad v centru města“	
Časová náročnost	Činnost
2 týdny	Předběžná kalkulace nákladů na projekt. Průzkum trhu.
1 měsíc	Projednání v radě města.
2 týdny	Vypsání veřejné zakázky.
1 den	Výběr dodavatele na základě předložených nabídek.
2 týdny	Uzavření smlouvy o dílo, zveřejnění v registru smluv.
1 měsíc	Zahájení prací, instalace odpadkových košů, dokončovací práce.
1 den	Převzetí díla, kontrola provedení práce.
1 týden	Po dokončení prací zahájit propagaci realizovaného projektu (zpravodaj, webové stránky, facebookové stránky...).
1 měsíc	Následná evaluace a zvážení realizace II. etapy projektu.

Jako příklad z praxe lze uvést město Prachatice, které v březnu roku 2018 uvedlo do provozu „Chytré koše“ v rámci konceptu Smart City. Umístěných bylo 10 sad inteligentních košů Bigbelly přímo v historickém centru města, přičemž každou sadu tvoří jedna nádoba na papír bez lisu a jedna nádoba na plast s lisováním (v tomto spočívá označení „chytré“). Radnice uvedla, že ze strany občanů byl tento krok přijat velmi dobře i přes to, že zpočátku bylo opatření kriticky hodnoceno odbornou veřejností, především památkáři. V současnosti již zmiňovaná kritika odezněla a systém třídění funguje skvěle. Pochopitelně je tato myšlenka rozšířená i v dalších (většinou větších) městech (například Praha, Brno, Pardubice, Karlovy Vary nebo Písek), nicméně Prachatice byly vybrány jako příklad

menšího města, které tuto myšlenku aplikovalo. (Smart City Prachatice má smart koše na tříděný odpad, © 2024)

5.2.1 Financování projektu

Nejprve se podíváme na předpokládané náklady na realizaci navrhovaného projektu. Náklady budou tvořit tři hlavní složky, a to pořízení nádob, dopravné a instalace (práce). Pro přesnou kalkulaci v aktuálních cenách je nutné zažádat o cenovou nabídku několika dodavatelů a následně porovnat výhodnost ceníků jednotlivých firem. Cena se pochopitelně odvíjí také od velikosti zvolených nádob, materiálu, vzhledu nebo například zda je pořizovaný prvek včetně nadstřešení.

Jako vhodné se jeví například nádoby LAMELA IV, které je možné zakoupit online prostřednictvím internetového obchodu „kovo-art.cz“. Tyto obsahují čtyři vložky na odpad o objemu 65 litrů, a to na papír, plasty, směsný odpad a sklo. Velkou výhodou je také zastřešení odpadkových košů. Tento konkrétní typ nádob má navíc podobný design, jako polopodzemní kontejnery, které jsou na území města instalovány. Cena jednoho takového (čtyř)koše představuje částku 14.049 Kč bez DPH. Při koupi 8 ks lze hovořit o nákladech na zakoupení vč. DPH ve výši 135.996 Kč. Dopravu nabízí uvedený internetový obchod zdarma. (KOŠ NA TŘÍDĚNÝ ODPAD LAMELA IV, ©2020)

Obrázek 16 Ilustrační fotografie odpadkového koše na tříděný odpad
(zdroj: KOŠ NA TŘÍDĚNÝ ODPAD LAMELA IV, ©2020)

Dalším bodem k financování projektu je zjištění možností finančního krytí projektu, tedy to, z jakých zdrojů bude návrh realizován. Zde se na první místo pochopitelně nabízí rozpočet města Valašské Meziříčí. Další alternativu poté tvoří dotace a granty, přičemž právě k tomuto účelu byla při zpracování diplomové práce nalezena připravovaná dotační výzva.

Jedná se o dotační výzvu Operačního programu životní prostředí č. 68 s názvem „Předcházení vzniku odpadu, svoz a jeho zpracování“. Uvedená výzva je zatím ve stavu „Plánovaná“, termín pro podání žádostí je stanoven v termínu od 28. 8. 2024 do 28. 2. 2025. Výzva byla stanovena jako průběžná, tzn. projekty budou hodnoceny v pořadí, v jakém budou podány žádosti (na základě splnění stanovených podmínek), a to až do vyčerpání celkové alokace, která je určena ve výši 400.000.000 Kč. Mezi příjemci podpory jsou (mimo jiné) také obce. Projekty, jež budou z tohoto dotačního titulu podporovány, mají být zaměřeny na RE-USE centra, kompostéry, budování a modernizaci sběrných dvorů, doplnění a zefektivnění systému odděleného sběru či svozu (což je zaměření navrhovaného projektu č. 2) nebo například na podporu door-to-door systémů. (68. výzva – Předcházení vzniku odpadu, svoz a jeho zpracování, 2024)

5.2.2 Rizika projektu

Prvním rizikem projektu, který jej ovlivní ještě před jeho uskutečněním, je pochopitelně nezájem vedení města Valašské Meziříčí o realizaci, nicméně na základě zjištění provedených analýz je patrné, že vedení města má zájem o rozvoj úseku odpadového hospodářství.

Při zaměření na ekonomická rizika projektu je nutné neopomenout možný růst inflace, který (jak jsme viděli v posledních letech) dokáže zapříčinit značné prodražení všech plánovaných investičních akcí. Také je třeba vzít v úvahu možné budoucí navyšování nákladů na vyvážení (příp. zpracování) odloženého odpadu. Ekonomická rizika může alespoň při nákupu a instalaci snižovat možnost čerpání dotace pro realizaci projektu. Tím se však dostáváme k dalšímu riziku, kterým je nezískání podpory z dotačního titulu.

Bezpochybným rizikem je rovněž neznalost přijetí této změny ze strany občanů a rozsah, v jakém budou výstupy projektu (tj. odpadkové koše na tříděný odpad) využívány. K těmto obavám však lze uvést skutečnost, že občané města Valašské Meziříčí jsou z hlediska třídění odpadu velmi aktivní, což dokazuje také závěr dotazníkového šetření provedeného v rámci této práce.

Jako riziko navrhovaného projektu je nutno označit i vandalismus, neboť po instalaci odpadkových košů na tříděný odpad hrozí poškození těchto nových nádob na odpad, či dokonce nesprávné roztřídění odpadu, který zde bude odložen. Pozitivní předpoklad pro realizaci tohoto projektu představuje fakt, že i dopad tohoto rizika je částečně snižován už v současnosti (tedy před samotnou instalací), a to tak, že některá z navrhovaných míst k instalaci těchto speciálních odpadkových košů jsou přímo v centru města (okolí náměstí), které je střeženo kamerovým systémem Městské policie města Valašské Meziříčí.

5.3 Participace žáků základních škol

Posledním návrhem této práce je projekt s názvem „Participace žáků základních škol v oblasti životního prostředí“. Projekt si lze představit jako obdobu již fungujícího participativního rozpočtu Náš VALMEZ, avšak s rozdílnou skupinou předkladatelů, rozdílnou výší alokace a samozřejmě s podporou určenou pouze projektům zaměřeným na oblast životního prostředí.

Předkladatelem projektu může být základní škola zřizovaná městem Valašské Meziříčí, jež se do projektu přihlásí. Žáci ze zapojených základních škol v rámci časového období dvou měsíců vypracují za svou školu jeden návrh projektu, který následně budou prezentovat předkladatelům z jiných ZŠ a vedení města. Tímto má být rozvíjena jak kreativita dětí při tvorbě projektů, tak jejich prezentační dovednosti a vztah k ochraně životního prostředí. S ohledem na nutnost nepřesáhnutí stanovené částky lze hovořit také o podpoře finanční gramotnosti žáků.

Po představení vytvořených projektů bude probíhat hlasování, ve kterém má každá škola k dispozici jeden kladný hlas, avšak na rozdíl od participativního rozpočtu Náš VALMEZ nebudou udělovány záporné hlasy z hlediska rizika demotivace žáků. Rovněž vedení města má k dispozici jeden hlas. V rámci hlasovacích podmínek by školy neměly možnost hlasovat pro svůj projekt. Vítězným projektem se stane ten s největším počtem obdržených hlasů. Zodpovědnost za realizaci projektu přebírá (stejně jako u zavedeného participativního rozpočtu) město Valašské Meziříčí.

Projekty musí být situovány na pozemcích či budovách ve vlastnictví města Valašské Meziříčí nebo základních škol, musí být realizovatelné do dvou měsíců a náklady na jejich realizaci nesmí přesahovat stanovenou částku (viz kapitola 7.3.1 této práce).

Projekt č. 3 je směřován na časové období jednoho školního roku, přičemž bude probíhat ve dvou etapách. Za každý školní rok tedy celý proces proběhne dvakrát (tj. jedenkrát za každé pololetí školního roku), a to z důvodu větší motivace žáků, kteří při neúspěchu nemusí čekat celý další rok na možnost realizace svého projektu, neboť pokud se předložený projekt nestane vítězným, mají školy možnost jej znovu předložit. Zde však platí omezující podmínka, neboť k opakovanému předložení návrhu projektu smí dojít pouze jedenkrát. Toto opatření má usilovat o aktivní přístup při zpracování projektů, aby nedošlo ze strany základních škol k pasivní účasti (do participativního rozpočtu škol se sice zapojí, avšak neustále předkládají jeden neúspěšný projekt pořád dokola). Doporučený harmonogram realizace projektu je zaznamenán v následující tabulce.

Tabulka 22 Harmonogram realizace projektu „Participace žáků základních škol“
(vlastní zpracování)

Harmonogram realizace projektu „Participace žáků základních škol“	
Období	Činnost
I. pololetí	
1. 7. – 31. 8.	Předložení ke schválení zastupitelstvu města. Oslovení škol k zapojení do projektu a případný sběr přihlášek.
1. 9. – 31. 10.	Tvorba projektů na jednotlivých základních školách.
1. 11. – 30. 11.	Prezentace projektů, hlasování, vyhlášení vítěze.
1. 12. – 31. 1.	Realizace projektů a následná propagace výstupů.
II. pololetí	
1. 2. – 31. 3.	Tvorba projektů na jednotlivých základních školách.
1. 4. – 30. 4.	Prezentace projektů, hlasování, vyhlášení vítěze.
1. 5. – 30. 6.	Realizace projektů a následná propagace výstupů.

Cílem tohoto projektu je pokusit se o novou formu participace občanů, rozvíjet oblast životního prostředí a podpořit environmentální vzdělávání na základních školách ve Valašském Meziříčí. Důležité je upozornit na skutečnost, že v rámci průzkumu zájmu

o tento projekt, projevila většina zástupců oslovených základních škol zájem o zapojení se do tohoto návrhu.

5.3.1 Financování projektu

Již z principu samotné myšlenky občanské participace či participativního rozpočtování je zřejmé, jaký bude zdroj financování tohoto projektu, neboť (jak bylo uvedeno v kapitole 1.4 této práce, v níž jsou uvedena teoretická východiska participace občanů a participativního rozpočtu) tento si lze představit jako vyčleněnou část obecního rozpočtu určenou k realizaci projektů předkládaných přímo ze strany občanů či místních firem a organizací. Proto zdrojem financování bude rozpočet města Valašské Meziříčí.

Navrhovaná výše alokace je představena částkou ve výši 25.000 Kč/pololetí. Celkové roční náklady města tak budou ve výši 50.000 Kč. Tyto náklady představují v rozpočtu města zanedbatelnou částku, avšak pro realizaci drobných projektů (př. výsadba keřů či vybudování školního záhonu k pěstování zeleniny) jsou zcela dostačující.

Rozdíl od již zavedeného participativního rozpočtu spočívá rovněž v pravidlech udělování alokované částky. Zatímco u projektů, které mohou předkládat občané města v rámci participativního rozpočtu Náš VALMEZ, je stanoven finanční limit pro jednotlivé projekty za účelem realizace více projektů s menšími náklady, návrhy předkládané pod záštitou projektu participace žáků základních škol by měly počítat s využitím finančních prostředků v plném rozsahu alokace, neboť realizován bude vždy pouze jeden vítězný projekt.

5.3.2 Rizika projektu

Některá rizika třetího projektu jsou shodná s riziky předchozích projektů. Projekt se může setkat (stejně tak jako projekty výše navrhované) s absencí zájmu vedení města o jejich realizaci, nicméně s ohledem na přijatelné finanční náklady by nemusel být velký problém s prosazením uskutečnění projektu alespoň „na zkoušku“ pro jeden školní rok.

Nezájem může projevit také opačná strana, tedy vedení základních škol. Pro eliminaci tohoto závažného rizika byl v rámci analýzy proveden výzkum zájmu o participaci, jehož zjištěním byl prokázán zájem ze strany většiny základních škol ve Valašském Meziříčí nejen o zapojení do tohoto projektu, ale také celkově o prohlubování ekologického smýšlení u svých žáků.

Dalším účastníkem tohoto projektu jsou žáci základních škol. Také u nich může nastat nezájem o zapojení, což je ovšem záležitostí škol a pedagogů, kteří by měli usilovat

o nastavení správné motivace a postoji k možnosti ovlivňovat rozvoj města, v němž žáci žijí. Navíc, je-li vytrvale budován vztah žáků k ekologii, lze předpokládat snahu (alespoň u ambicióznějších žáků) o ochranu přírody.

Rostoucí inflace je bezpochybným rizikem každého budoucího záměru, neboť při zvyšování cenové hladiny produktů se zaprvé prodraží realizace navrhovaných projektů (nebo při dodržení rozpočtu bude pořízeno menší množství prvků či prvky méně kvalitní) a zadruhé dochází k navýšení ostatních výdajů rozpočtu města, a tedy logickým snahám o úsporu financí vynakládaných na „méně důležité“ účely.

Jako riziko navrhovaného projektu může být označen rovněž malý užitek z výstupů, kdy bude vzhledem k výši stanoveného rozpočtu předpokládána realizace drobných projektů, které však mohou být považovány za tak „bezvýznamné“, že jejich uskutečňování bude vyvolávat pocit zbytečných výdajů. Zde je však nutné připomenout, že navrhovaný projekt má mnohem hlubší smysl, než je pouhá realizace projektů podporujících životní prostředí (viz cíle projektu).

ZÁVĚR

Pro zpracování této diplomové práce na téma Rozvoj města Valašské Meziříčí v oblasti životního prostředí bylo stanoveno hned několik cílů. Nejprve byl naplněn dílčí cíl práce, kterým bylo charakterizovat na základě literární rešerše teoretická východiska práce. Splnění tohoto cíle je součástí teoretické části, v níž byla nejprve charakterizována veřejná správa, obce v prostředí České republiky, problematika občanské participace, objasněn pojem region a klasifikace NUTS a dále pak trvale udržitelný rozvoj. Druhá kapitola teoretické části byla zaměřena na oblast životního prostředí, kde z ochrany složek byly představeny úseky ovzduší a vody, z ochrany před zdroji ohrožení byla věnována pozornost odpadům, z horizontálních nástrojů byly k objasnění vybrány témata územního plánování a posuzování vlivů na životní prostředí. Samostatné podkapitoly byly věnovány adaptaci na změnu klimatu a environmentálnímu vzdělávání.

Na teoretickou část práce navazovala část praktická, v rámci které bylo nejprve představeno město Valašské Meziříčí. Uvedeny byly jak základní informace, tak demografické a finanční údaje. Pozornost byla věnována také participativnímu rozpočtu Náš VALMEZ. Představení města bylo dalším vedlejším cílem práce, který byl naplněn.

Navazující kapitola byla již samostatná a poměrně podrobná analýza současného stavu životního prostředí ve Valašském Meziříčí. Nejprve bylo analyzováno odpadové hospodářství, a to na základě veřejně přístupných dokumentů, vybraných ukazatelů, polostrukturovaného rozhovoru a porovnání vybraných ukazatelů se Vsetínem. Dalším analyzovaným úsekem bylo ovzduší. Rovněž byly analyzovány veřejně přístupné dokumenty, vybrané ukazatele, polostrukturovaný rozhovor a v závěru bylo srovnání s dalšími vybranými městy. Úsek vody byl analyzován pouze na základě veřejně přístupných dokumentů a polostrukturovaného rozhovoru. Následoval úsek zeleně a ochrany přírody, který byl také analyzován na základě veřejně přístupných dokumentů a polostrukturovaného rozhovoru. Rozebráno bylo i environmentální vzdělávání a osvěta na území města Valašské Meziříčí. Podrobná analýza byla navíc rozšířena o dotazníkové šetření pro zajištění zpětné vazby k oblasti životního prostředí ze strany veřejnosti. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 192 respondentů a ohlasy veřejnosti byly pro vedení města ve většině kladné. Ještě před navrhováním projektů byl proveden průzkum v podobě e-mailového dotazování, kterým měl být zjištěn případný zájem vedení základních škol o projekt s názvem „Participace žáků základních škol“. Z pěti dotazovaných ředitelů se vrátily čtyři odpovědi, z nichž ve třech byl

uveden zájem o tento projekt. Tato podrobná analýza naplnila poslední z vedlejších cílů práce.

Výstupem práce jsou tři návrhy projektů, jež byly navrhovány na základě provedených analýz. Zohledňovány byly přínosy případné realizace projektů pro životní prostředí. Návrhy byly koncipovány tak, aby byly realizovatelné jak po finanční, tak i technické stránce. Každý z projektů byl popsán v samostatné podkapitole, uvedeno bylo vždy i financování a rizika daného návrhu. Projekty cílí také na podporu environmentálního vzdělávání.

Prvním navrhovaným projektem je „Vznik parku s hmyzími hotely“. Po předchozí analýze veřejných dokumentů byla vybrána dvě vhodná místa v blízkosti centra města a zároveň v blízkosti základních a mateřských škol, což podpoří myšlenku environmentálního vzdělávání. Základ projektu tvoří umístění hmyzích hotelů a zázemí pro ptactvo (krmítka, pítka a budky). Pro odpočinek a pohodlí občanů jsou zde navrhovány lavičky a odpadkové koše na tříděný odpad. Projekt je navrhován v návaznosti na analýzu, kde byla zjištěna podpora města v oblasti rozvoje zeleně a zázemí pro volně žijící živočichy.

Druhý projekt je „Instalace odpadkových košů na tříděný odpad“ v centru města, který vychází ze zjištění analýzy, v níž byl odhalen zodpovědný přístup občanů k třídění odpadů a snaha vedení města v rozvíjení odpadového hospodářství.

Posledním projektem navrhovaným v rámci této diplomové práce je „Participace žáků základních škol“. Projekt spočívá ve vyčlenění částky 25.000 Kč / pololetí školního roku z rozpočtu města. Tyto finanční prostředky budou použity na realizaci vítězného projektu navrženého žáky základních škol. Rozvíjet se tak má občanská participace, motivace dětí k ochraně životního prostředí a prezentační dovednosti žáků.

Vzhledem k výše uvedenému je jednoznačné, že byl splněn také hlavní cíl této práce, a to navrhnout opatření k rozvoji životního prostředí ve městě Valašské Meziříčí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANTHOPOULOS, Leonidas G., 2017. *Understanding Smart Cities: a Tool for Smart Government or an Industrial Trick?*. Cham: Springer. ISBN 9783319570143.

AOPK – Podpora přírodě blízkých opatření, výzva 4 – Revitalizace sídelní zeleně, odvodňovací systémy, © 2021. Online. Dotace EU. Dostupné z: <https://www.dotace.eu/grant/opzp-verejna-zelen/?call-id=1&applicant=public&applicantSpec=townBig&area=publicArea&areaSpec=revitalization&state=zlinsky>. [cit. 2024-04-15].

BRZEZINA, Jáchym. *Kvalita ovzduší*. Online. In: Valašské Meziříčí. Český hydrometeorologický ústav. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=51363. [cit. 2024-04-16].

Co jsou to částice PM10 a proč se vůbec měří?, © 2024. Online. Město Nový Jičín. Nový Jičín. Dostupné z: https://www.novyjicin.cz/co-jsou-to-castice-pm10-a-proc-se-vubec-meri/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR0xb55qFKVnMDENGHan4v2yZf03JfGRtrd5-URdAbMQjAkHpNYTKdK9ylc_aem_ASmsb5wW0hDT-RJYZb3JbU7pIzDZqibDx6X24bNlvlai2NBX3V-mGIAn7w4TkERRwZVD5RNys0cBvBSfAAbqYYzW. [cit. 2024-04-17].

ČECHOVÁ, Nela, 2021. *Jazyky ve Španělsku a jejich užívání v televizích působících na dvojjazyčných územích*. Online, diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav románských studií. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/171623/120407545.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ČERMÁK, Daniel; VOBECKÁ, Jana; BERNARD, Josef; ILLNER, Michal a KOSTELECKÝ, Tomáš et al., 2011. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-067-4.

ČERNÝ, Vojtěch, 2016. *Metodika tvorby participativního rozpočtu pro města v ČR*. Online. Praha: Agora. ISBN 978-80-906397-4-4. Dostupné z: <https://www.participativni-rozpocet.cz/wp->

[content/uploads/2017/05/Metodika_Participativni_rozpočet_AGORA_CE.pdf](#). [cit. 2024-03-06].

ČESKO, 1990. Zákon ze dne 28.12.1990, o České národní radě o místních poplatcích. In. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 92. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=250/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. [cit. 2023-12-10].

ČINČERA, Jan, 2007. *Environmentální výchova: od cílů k prostředkům*. Brno: Paido. ISBN 9788073151478.

Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023. Online. In: Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr>. [cit.2024-03-26].

Environmentální vzdělávání a poradenství, © 2023. Online. Ministerstvo životního prostředí. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/environmentalni_vzdelavani_poradenstvi.

GLUMBÍKOVÁ, Kateřina; ŠPILÁČKOVÁ, Marie; ŠPAČKOVÁ, Eva; CALETKOVÁ, Lenka a ČECH, Tomáš et al., 2021. *Metodika participativního plánování v městském prostoru*. Online. Ostrava: Ostravská univerzita. ISBN 978-80-7599-265-9. Dostupné z: <https://dokumenty.osu.cz/fss/publikace/metodika-participativniho-planovani-v-mestskem-prostoru.pdf>. [cit. 2024-04-10].

GODISH, Thad; DAVIS, Wayne T. a FU, Joshua S, 2014. *Air Quality*. Fifth edition. Boca Raton: CRC Press, Taylor & Francis Group. ISBN 9781466584440.

HENDRYCH, Dušan, 2016. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck. ISBN 9788074006241.

Hmyzí domečky, 2024. Online. Kvetoucí zahrada. Dostupné z: <https://kvetoucizahrada.cz/hmyzi-domecky/>. [cit. 2024-03-26].

Hmyzí hotel pro městský mobiliář 1200x1600x240 mm, 2024. Online. V souladu s přírodou. Dostupné z: <https://www.hmyzi-hotely.cz/p/velky-hmyzi-hotel-pro-mobiliar-1600/>. [cit. 2024-04-15]

Hmyzí hotely se objevily na devíti místech v Českých Budějovicích. Slouží jako úkryt i školní pomůcka, © 2024. Online. Parazitologický ústav. Dostupné z: <https://www.paru.cas.cz/novinky/novinka/6328-hmyzi-hotely-se-objevily-na-deviti-mistech-v-ceskych-budejovicich-slouzi-jako-ukryt-i-skolni-pomucka/>. [cit. 2024-04-15].

Hmyzí hotely v Ostravě, © 2024. Online. Kudy z nudy. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/hmyzi-hotely-v-ostrave>. [cit. 2024-03-26].

Hydrologické údaje, © 2024. Online. Povodňový plán města Valašské Meziříčí. Dostupné z: https://www.portalobce.cz/povodnovy-plan/valm_hydrologicke-udaje?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR3QnvdMjPKxGVOAu_w9MHJ31-9j4luNcQyOt_kJAMJkKaL1RNhzhyUHR1E_aem_AaBRbov7Getj95DAu5I6pC6AL8-JCqmV863EqzgnYKqmzQlWpx1WF7f9c2iAW1e-CV4TzNQKhM7v3G-ZO89uH4RF. [cit. 2024-04-17].

CHMELAŘOVÁ, Magdalena; KOLIBOVÁ, Helena a JUŘÍČKOVÁ, Věra, 2020. *Moderní technologie mění města a obce*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě. ISBN 978-80-7510-403-8.

JÁČ, Ivan; JÁČOVÁ, Helena; LUKÁŠOVÁ, Iveta; SOJKOVÁ, Lenka a ŠVIHOVSKÝ, Jaromír et al., 2010. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-038-6.

KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a PEKOVÁ, Jitka, 2012. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 9788073579104.

KLIMOVSKÝ, Daniel; BAKOŠ, Eduard; BARDOVIČ, Jakub; KUKUČKOVÁ, Soňa a Mária MURRAY SVIDROŇOVÁ et al., 2022. *Participatívne rozpočtovanie: kontexty, modely a praktické skúsenosti*. 2. doplnené a rozšírené vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-571-0491-9.

KOPECKÝ, Martin, 2021. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. Právnické učebnice. V Praze: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-820-7.

KOŠ NA TRÍDĚNÝ ODPAD LAMELA IV, © 2020. Online. KOVO-ART. Dostupné z: <https://www.kovo-art.cz/odpadkove-kose/1462-kos-na-trideny-odpad-lamela-iv.html>.

LANGLET, David a MAHMOUDI, Said, 2016. *EU environmental law and policy*. Oxford: Oxford Univerzity Press. ISBN 9780198753933.

LÉTALOVÁ, Jana, 2022. *Propřírodně zaměřený učitel a jeho přístup k (environmentální) výchově*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-280-0178-0.

LOCHMANNOVÁ, Alena, 2020. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media. ISBN 978-80-7402-417-7.

MAIER, Karel; VOREL, Jakub; VOZÁB, Jan; BEČKA Marek a KLÁPŠTĚ, Petr et al., 2012. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4198-7.

MALČEKOVÁ, Hana, 2014. *Průvodce odpadovým hospodářstvím: praktická příručka. Praktická právnická příručka*. Praha: Linde Praha. ISBN 9788072019052.

MAN, Vlastislav a SCHELLE, Karel, 2013. *Základy ústavního práva*. 6. dopl. a aktualiz. vyd. Právo. Ostrava: Key Publishing. ISBN 9788074181900.

MAREK, Michal V., 2022. *Klimatická změna - příčiny, dopady a adaptace*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-3362-8.

Město Valašské Meziříčí, 2024. Online. Monitor státní pokladna. Ministerstvo financí ČR. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00304387/prehled?rad=t&obdobi=2312>. [cit. 2024-03-26].

MÍČKA, Pavel; HAKEN, Roman; HAVLÍN, František; MAREK, Ondřej a NAWRATH, Martin et al., 2016. *Metodika participace aneb jak zapojit občany do rozhodování*. Online. 2. vydání. Praha: Agora. ISBN 978-80-906397-1-3. Dostupné z: <https://search.mlp.cz/cz/titul/metodika-participace-aneb-jak-zapojit-obcany-do-rozhodovani/4253000/#/getPodobneTituly=deskriptory-eq:6317-amp:key-eq:4253000>. [cit. 2024-04-03].

Ministr Brabec: Vedle usvědčení pachatele je klíčová obnova Bečvy po katastrofě, © 2023. Online. Ministerstvo životního prostředí. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20201001_Brabec%20-Obnova-Becvy-je-pro-nas-klicova?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR2lvPnnxWsVU0qNaU-PO0Z33hcZy9EvnRVwvPZ0460eX9rjGbTjtli5IXI_aem_AaD8AZLPk3ijAyWbBEhlWhd4GiBs70LXGT5mNt9Cn-ua89hrTheAKimUp8cUzgd1TKrz0bYKpy05QvP53vTU1XWY. [cit. 2024-04-17].

MÜLLEROVÁ, Hana, 2022. *Klimatické právo*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-580-1.

Národní program Životní prostředí, © 2023. Online. Program Životního prostředí. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/narodni_program_zivotni_prostredi. [cit. 2024-04-15].

Náš VALMEZ zná vítěze, 2021. Online. Mobilní rozhlas. Dostupné z: <https://participace.mobilnirozhlas.cz/nasvalmez/rocnik2021/>. [cit. 2024-03-26].

Náš VALMEZ zná vítěze, 2022. Online. Mobilní rozhlas. Dostupné z: <https://participace.mobilnirozhlas.cz/nasvalmez/rocnik2022/>. [cit. 2024-03-26].

Naučné stezky, 2016. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/naucne-stezky/d-28808>. [cit. 2024-04-17].

NIESENBAUM, Richard, 2020. *Sustainable Solutions: Problem Solving for Current and Future Generations*. New York: Oxford university press. ISBN 978-0-19-939043-4.

NUTS, © 2024. Online. Informační web územního plánování. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>. [cit. 2024-03-23].

Odpadové hospodářství města Vsetín, 2024. Online. Arnika. Dostupné z: <https://arnika.org/odpady/nase-temata/pro-obce/priklady-dobre-praxe/mesto-vsetin>. [cit. 2024-03-26].

OPŽP – *Veřejná zeleň a eliminace odvodňovacích zařízení v krajině - Revitalizace sídelní zeleně, odvodňovací systémy*, © 2021. Online. Dotace EU. Dostupné z: <https://www.dotace.eu/grant/opzp-verejna-zelen/?call-id=0&applicant=public&applicantSpec=townBig&area=publicArea&areaSpec=revitalizati on&state=zlinsky>. [cit. 2024-04-15].

Organizační struktura, 2024. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/organizacni%2Dstruktura/ms-41644/p1=41644>. [cit. 2024-03-23].

Ovzduší, 2024. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/ovzdusi/ds-3255>. [cit. 2024-04-17].

PEKOVÁ, Jitka, 2004. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press. ISBN 80-726-1086-4.

PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav a JETMAR, Marek, 2012. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-936-4.

PERIS-ORTIZ, Marta; BENNETT, Dag. R a Diana PÉREZ-BUSTAMANTE YÁBAR, 2017. *Sustainable Smart Cities: Creating Spaces for Technological, Social and Business Development*. Springer. ISBN 978-3-319-40895-8.

POLÁŠKOVÁ, Anna, 2011. *Úvod do ekologie a ochrany životního prostředí*. Praha: Karolinum. ISBN 9788024619279.

Polopodzemní kontejnery, 2024. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/polopodzemni-kontejnery/ds-2761>. [cit. 2024-03-27].

Povodně, 2024. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/povodne/ds-3295>. [cit. 2024-04-17].

Povrchové a podzemní vody, 2024. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/povrchove-a-podzemni-vody/ds-3301/archiv=0>. [cit. 2024-04-17].

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Finance. Praha: Grada Publishing. ISBN 9788024756080.

Rada a zastupitelstvo města, 2024. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/rada%2Da%2Dzastupitelstvo%2Dmesta/ms-41606/p1=41606>. [cit. 2024-03-24].

Rozvoj města, 2024. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/rozvoj-mesta/ds-1131/archiv=1&p1=41594>. [cit. 2024-04-15].

ŘÍCHOVÁ, Blanka, 2020. *Dějiny Walesu*. Dějiny států. Praha: NLN. ISBN 978-80-7422-699-1.

Smart City Prachatice má smart koše na tříděný odpad, © 2024. Online. Komunální ekologie. Dostupné z: <https://www.komunalniekologie.cz/info/smart-city-prachatice-ma-smart-kose-na-trideny-odpad>. [cit. 2024-03-26].

Strategické dokumenty města, 2024. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/strategicke-dokumenty-mesta/ds-2860/archiv=1&p1=41594>. [cit. 2024-04-17].

STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MĚSTA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ 2021 – 2027: Analytická část, 2022. Online. In: Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=49231. [cit. 2024-03-23].

SVÍTEK, Miroslav; POSTRÁNECKÝ, Michal; PÁVEK, Václav; TENCAR, Jiří a KOŽENÝ, Václav et al., 2018. *Města budoucnosti*. Praha: Nadatur. ISBN: 978-80-7270-058-5.

TUHÁČEK, Miloš; JELÍNKOVÁ, Jitka; DOSTÁLOVÁ, Kateřina; MLČOCH, Svatomír a SVOBODOVÁ, Zuzana, 2015. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. Právo pro každého (Grada). Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5464-2.

Usnesení z 10. řádného zasedání Zastupitelstva města Valašské Meziříčí, 2024. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/10%2Dradne%2Dzasedani%2Dzastupitelstva%2Dmesta%2Dze%2Ddne%2D18%2D12%2D2023/d-54717>. [cit. 2024-03-27].

Valašské Meziříčí revitalizovalo Huťský lesík, je z něj biokoridor, 2019. Online. Ekolist.cz. Dostupné z: https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/valasske-mezirici-revitalizovalo-hutsky-lesik-je-z-nej-biokoridor?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR3zUibgoNyj9GDQmksHBW4clVopJ4bwZaZicCyQiKM-YdeCrgU3q1kW2YY_aem_AYYrnOuZJOiVaJT45I0BY1EQ6xrpeddaS6m3E6Bp2u2bYwmiuY3aoHRIPg1L8D0RPu8SlQpykbtCsW24HPoiEwk. [cit. 2024-04-18].

Valmez poprvé po 18 letech zvyšuje poplatek za odpad, 2024. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/valmez-poprve-po-18-letech-zvysuje-poplatek-za-odpad/d-54728>. [cit. 2024-03-27].

Vyhodnocení kvality ovzduší v lokalitě Rožnov pod Radhoštěm rok 2022, 2024. Online. In: Rožnov pod Radhoštěm. Rožnov pod Radhoštěm. Dostupné z: <https://www.roznov.cz/filemanager/files/2961976.pdf>. [cit. 2024-04-16].

Vyhodnocení plánu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí za rok 2022. Online. Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=50406. [cit.2024-03-26]. – ok

WOKOUN, René; MALINOVSKÝ, Jan; DAMBORSKÝ, Milan; BLAŽEK, Jiří et al, 2008. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a plánování)*. Praha: Linde. ISBN 978-80-7201-699-0.

Zákon o odpadech, © 2023. Online. ZEVOVráto.cz. Dostupné z: <https://www.zevovrato.cz/zakon-o-odpadech/?fbclid=IwAR0K6Fs1CakpWShtAa8lypU9H7HPwHuyMRARgINkVxwSom4RrfTAQ-34B0>. [cit. 2023-12-11].

Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2021. Online. In: Město Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=45476&fbclid=IwAR1th9HjgYkB_I4l-Bi9C-FyuNvq_nOUSUdsjX0PxIq0O5j2kilwWv8eazo_aem_AWnBtOOAlzPkFHzUM76ggsV7OjaDNqwyWIGT8tnMsh25_TzwoUxPwEbLxoCS1NW7QOeIDDt_6O83w53U10rtfwWk. [cit. 2024-03-26].

Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2021. Online. In: Město Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=47704&fbclid=IwAR3qPkz5chWvx55wbASs76yKNEluKE4TU9k6sRT1GdgjuJNNLDvhQ3au7sU_aem_AWkJoNpE8wHVxqX-MWZZ9Brfoex4H-xqBQayxidIayJ4VvjK2ZNLTXc9vH0mlnQbJb2XSPMtX-7Dlx4QXVcd_MV4. [cit. 2024-03-26].

Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2022. Online. In: Město Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=48828. [cit. 2024-03-26].

Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2022. Online. In: Město Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=51382&fbclid=IwAR1cwenJPZ6kvHv_aD9yA_0_0Fuk45Edc8jddO3tQp-PuouGEE4wApBoSic_aem_AWk0bkKP_JIDzH7S173wXfWCUynIdebRD09juTTfChWdkF92GQ3Bid9_A0kWy3nSX6mI6-hxkIh7kCaSj1lxwMxB. [cit. 2024-03-26].

Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2023. Online. In: Město Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=52517. [cit. 2024-03-26].

Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2023. Online. In: Město Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí.

Dostupné z:

https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=54636.

[cit. 2024-03-26].

18. května 2011 - Slavnostní otevření rybníčku v areálu bývalých kasáren, 2011. Online.

Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí. Dostupné z:

https://www.valasskemezirici.cz/vismo/gallery-viewer.asp?id_galerie=1306&width=412&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMATAAR03Cz0mKZK0p7trxFcs9SbAO6yX87Ia6aQ0ZbSxy51hX1Elr52UaMGRS0_aem_ASn5ishR8nPoAat1qHYEAnuk_rSiLnTsr5rBih-eKtq8wYs7qdEe6mNahL_jWqnxjErv_UTd-3J-X1Z8AL6pEHD-.

[cit. 2024-04-17]

68. výzva – *Předcházení vzniku odpadu, svoz a jeho zpracování, 2024.* Online. Operační

program Životní prostředí. Dostupné z: <https://opzp.cz/dotace/68-vyzva/>. [cit. 2024-03-26].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AOPK Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

atd. a tak dále

atp. a tak podobně

atpod. a tak podobně

© copyright

č. číslo

ČHMÚ Český hydrometeorologický ústav

ČR Česká republika

ČSOP Český svaz ochránců přírody

DPH daň z přidané hodnoty

EIA Environmental Impact Assessment

EP environmentální poradenství

EU Evropská unie

EV environmentální výchova

EVVO environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

ICT Information and Communication Technologies (informační a komunikační technologie)

Kč koruna česká

ks kus / kusy

m metr

mil. milion

OPŽP Operační program životní prostředí

popř. popřípadě

s. strana

SEA Strategic Environmental Assessment

tis. tisíc

tj. to je

VH výsledek hospodaření

ZŠ základní škola

ŽP životní prostředí

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1	Struktura veřejné správy (vlastní zpracování dle Pekové, 2012, s. 112)	18
Obrázek 2	Rozdělení působnosti územních samosprávných celků (vlastní zpracování dle Pekové, 2012, s. 112).....	18
Obrázek 3	Komponenty konceptu Smart City (vlastní zpracování dle Anthopoulos, 2017, s. 13).....	21
Obrázek 4	Fáze participativního rozpočtování (vlastní zpracování dle Klímkovského et al., 2022, s. 71).....	25
Obrázek 5	Pilíře udržitelného rozvoje (vlastní zpracování dle Jáče, 2010, s. 136).....	31
Obrázek 6	Hierarchie nakládání s odpady (vlastní zpracování dle Malčkové, 2014, s. 28)	35
Obrázek 7	Vyznačení města Valašské Meziříčí na slepé mapě České republiky (vlastní zpracování).....	43
Obrázek 8	Fotografie polopodzemních kontejnerů ve Valašském Meziříčí (zdroj: Valašské Meziříčí, ©2018)	60
Obrázek 9	Zobrazení pozemku p. č. 1372 na mapě (vlastní zpracování).....	95
Obrázek 10	Terénní fotografie p. č. 1372 (vlastní fotografie).....	95
Obrázek 11	Zobrazení pozemku p. č. 2544/40 na mapě (vlastní zpracování).....	96
Obrázek 12	Vyměření vybrané části pozemku (vlastní zpracování)	96
Obrázek 13	Terénní fotografie p. č. 2544/40 (vlastní fotografie).....	96
Obrázek 14	Fotografie velkého hmyzího hotelu (zdroj: Hmyzí hotel pro městský mobiliář 1200x1600x240 mm, 2024)	99
Obrázek 15	Mapa se zakreslením navrhovaného umístění odpadkových košů na tříděný odpad v centru města Valašské Meziříčí (vlastní zpracování)	101
Obrázek 16	Ilustrační fotografie odpadkového koše na tříděný odpad (zdroj: KOŠ NA TŘÍDĚNÝ ODPAD LAMELA IV, ©2020)	103

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Klasifikace CZ-NUTS (vlastní zpracování dle NUTS, ©2024).....	28
Tabulka 2 Věková struktura obyvatelstva Valašského Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023).	46
Tabulka 3 Přehled peněžních toků města Valašské Meziříčí v letech 2014-2023 (vlastní zpracování, zdroj dat: Město Valašské Meziříčí, 2024)	50
Tabulka 4 Přehled hospodaření města Valašské Meziříčí v letech 2014-2023 (vlastní zpracování, zdroj dat: Město Valašské Meziříčí, 2024)	52
Tabulka 5 Stav vybraných položek rozvahy Valašského Meziříčí v letech 2014-2023 (vlastní zpracování, zdroj dat: Město Valašské Meziříčí, 2024)	54
Tabulka 6 Harmonogram prvního ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování dle Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2021, s. 8).....	55
Tabulka 7 Identifikace vítězných projektů prvního ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování, zdroj dat: Náš VALMEZ zná vítěze, 2021)	56
Tabulka 8 Harmonogram druhého ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování, dle Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2022, s. 3).....	56
Tabulka 9 Identifikace vítězných projektů druhého ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování, zdroj dat: Náš VALMEZ zná vítěze, 2022)	57
Tabulka 10 Harmonogram třetího ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování, zdroj dat: Mobilní rozhlas Náš VALMEZ, ©2024).....	57
Tabulka 11 Identifikace vítězných projektů třetího ročníku participativního rozpočtu Náš VALMEZ (vlastní zpracování dle Zpravodaj Valašské Meziříčí, 2023, s. 7).....	58
Tabulka 12 SWOT analýza odpadového hospodářství ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Strategického plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 86).....	59
Tabulka 13 Vybrané ukazatele v letech 2018-2022 ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Vyhodnocení plánu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí za rok 2022, s. 10).....	61
Tabulka 14 Porovnání množství vybraných druhů odpadu ve městech Valašské Meziříčí a Vsetín za rok 2022 (vlastní zpracování dle Vyhodnocení plánu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí za rok 2022, str. 11, a dále dle Odpadové hospodářství města Vsetín, 2024).....	65
Tabulka 15 SWOT analýza ovzduší ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Strategického plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 86)	67
Tabulka 16 SWOT analýza vody ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Strategického plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 86).....	75
Tabulka 17 Památné stromy na území města Valašské Meziříčí (vlastní zpracování dle Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 84).....	77
Tabulka 18 SWOT analýza zeleně a ochrany přírody ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Strategického plánu rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, 2022, s. 86).....	78

Tabulka 19 Harmonogram realizace projektu „Vznik parku s hmyzími hotely“ (vlastní zpracování).....	97
Tabulka 20 Předpokládané náklady na nákup prvků k realizaci projektu „Vznik parku s hmyzími hotely“ (vlastní zpracování)	98
Tabulka 21 Harmonogram realizace projektu „Instalace odpadkových košů na tříděný odpad v centru města“ (vlastní zpracování)	102
Tabulka 22 Harmonogram realizace projektu „Participace žáků základních škol“ (vlastní zpracování).....	106

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Počet obyvatel Valašského Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023)	45
Graf 2 Věková struktura obyvatelstva Valašského Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023) .	45
Graf 3 Průměrný věk obyvatel Valašského Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023)	46
Graf 4 Počet narozených a zemřelých ve Valašském Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023) .	47
Graf 5 Přirozený přírůstek/úbytek obyvatel ve Valašském Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023) .	48
Graf 6 Počet přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel Valašského Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023).....	48
Graf 7 Migrační přírůstek/úbytek obyvatel Valašského Meziříčí v letech 2013-2022 (vlastní zpracování, zdroj dat: Databáze demografických údajů za vybraná města, 2023).....	49
Graf 8 Saldo Valašského Meziříčí v letech 2014-2023 (vlastní zpracování, zdroj dat: Město Valašské Meziříčí, 2024).....	51
Graf 9 Výsledek hospodaření Valašského Meziříčí v letech 2014-2023 (vlastní zpracování, zdroj dat: Město Valašské Meziříčí, 2024).....	53
Graf 10 Porovnání množství odpadů předaných k využití a k odstranění v letech 2018-2022 ve Valašském Meziříčí (vlastní zpracování dle Vyhodnocení plánu odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí za rok 2022, str. 15-16)	62
Graf 11 Koncentrace PM ₁₀ naměřená ve Valašském Meziříčí v letech 2016-2022 (vlastní zpracování dle Brzezina, 2024)	69
Graf 12 Koncentrace PM _{2,5} naměřená ve Valašském Meziříčí v letech 2016-2022 (vlastní zpracování dle Brzezina, 2024)	69
Graf 13 Srovnání průměrné roční koncentrace PM ₁₀ ve vybraných městech za rok 2022 (vlastní zpracování dle Vyhodnocení kvality ovzduší v lokalitě Rožnov pod Radhoštěm rok 2022, 2024).....	70
Graf 14 Srovnání průměrné roční koncentrace PM _{2,5} ve vybraných městech za rok 2022 (vlastní zpracování dle Vyhodnocení kvality ovzduší v lokalitě Rožnov pod Radhoštěm rok 2022, 2024).....	71
Graf 15 Srovnání počtu dní s koncentracemi PM ₁₀ vyššími, než je hodnota denního imisního limitu ve vybraných městech za rok 2022 (vlastní zpracování dle Vyhodnocení kvality ovzduší v lokalitě Rožnov pod Radhoštěm rok 2022, 2024).....	72
Graf 16 Zařazení respondentů do skupiny (vlastní zpracování v Google Forms).....	84
Graf 17 Zařazení respondentů do věkové skupiny (vlastní zpracování v Google Forms) ..	85
Graf 18 Rozdělení respondentů dle dosaženého vzdělání (vlastní zpracování v Google Forms).....	85

Graf 19 Míra spokojenosti s kvalitou životního prostředí ve městě (vlastní zpracování v Google Forms)	86
Graf 20 Názor respondentů na zájem města o rozvoj životního prostředí (vlastní zpracování v Google Forms)	86
Graf 21 Zájem respondentů o životní prostředí ve městě (vlastní zpracování v Google Forms)	87
Graf 22 Zájem respondentů o aktivní účast na zlepšování životního prostředí ve městě (vlastní zpracování v Google Forms).....	87
Graf 23 Názor respondentů na kvalitu ovzduší (vlastní zpracování v Google Forms).....	88
Graf 24 Označení největšího zdroje znečištění ze strany respondentů (vlastní zpracování v Google Forms)	88
Graf 25 Názor respondentů na dopravu ve městě (vlastní zpracování v Google Forms)....	89
Graf 26 Preference respondentů při využívání dopravy (vlastní zpracování v Google Forms)	89
Graf 27 Využívání respondentů bezplatného MHD (vlastní zpracování v Google Forms)	90
Graf 28 Třídění odpadu ze strany respondentů (vlastní zpracování v Google Forms).....	90
Graf 29 Spokojenost respondentů s kvalitou služeb poskytovaných městem v rámci odpadového hospodářství (vlastní zpracování v Google Forms).....	91

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Rozhovor na téma odpadové hospodářství města Valašské Meziříčí s vedoucím příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí

Příloha P II: Rozhovor na téma životní prostředí ve Valašském Meziříčí zaměřený na úsek ovzduší, vody, zeleně a ochrany přírody s vedoucím příslušného odboru Městského úřadu Valašské Meziříčí

Příloha P III: Dotazník „Spokojenost s kvalitou životního prostředí ve Valašském Meziříčí“

Příloha P IV: Průzkum zájmu o participaci žáků ZŠ ze strany vedení škol

PŘÍLOHA P I: ROZHOVOR NA TÉMA ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ MĚSTA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ S VEDOUCÍM PŘÍSLUŠNÉHO ODBORU MĚSTSKÉHO ÚŘADU VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

První okruh otázek – charakteristika oblasti odpadového hospodářství Valašského Meziříčí

1. Je odpadovému hospodářství ve Valašském Meziříčí věnována velká pozornost? Patří mezi prioritní oblasti?

„Samozřejmě, odpady jsou ve všech městech brány jako jedna z nejdůležitějších složek, i když tato činnost není tolik vidět. Pokud by se ale zastavilo odpadové hospodářství, měli bychom zde hory odpadu a vrátily by se nám zpět nemoci, které byly vymýceny.“

2. V čem vidíte největší problémy či nedostatky současného stavu odpadového hospodářství ve Valašském Meziříčí?

„Komunikace města s občany a obráceně. Občané mají stále dojem, že město musí za ně řešit tuhle problematiku a neuvědomují si, že jsou v první řadě povinni oni sami a až odloží odpad do nádoby určené pro odpady, tak pak vzniká městu povinnost jej zlikvidovat. Mnoho občanů nemá zájem nakládat s odpady dle platných pravidel. Je to vidět hlavně na tom, že si jedou koupit elektroniku, nábytek nebo vybavení domácnosti do vzdálených měst (Polska, atd.), ale nejsou schopni si staré vybavení, hlavně to objemné, dovézt do sběrného dvora a musí to za ně uklízet město.“

3. Je něco, v čem naopak myslíte, že je město Valašské Meziříčí oproti jiným obcím „popředu“?

„Myslím si, že naše město nemyslí jenom na samotný svoz a likvidaci odpadu, ale i na tu vizuální stránku. Od roku 2009 u nás instalujeme polopodzemní kontejnery, které proti nadzemním vypadají mnohem lépe. Takže tím se snažíme i zpříjemnit životní prostředí ve Valašském Meziříčí. Pak, proti povinnostem ze zákona o odpadech, máme zaveden sběr textilu, který vyžaduje zákon až od roku 2025. Také už sbíráme jedlé oleje a drobné kovy, což mnohá města ani obce ještě neprovádí.“

4. Jaké jsou hlavní bariéry rozvoje odpadového hospodářství?

„Všechno je o penězích, takže se musíme složitě domlouvat s dodavateli o zavádění novinek a plnění jejich povinností. Dále bych zde uvedl přesvědčení občana o správnosti počinání v odpadovém hospodářství, minimalizace tvorby odpadu a jeho správném třídění. V neposledním případě politická vůle předřadit řešení odpadového hospodářství nad investiční projekty, protože takové rozhodování se projeví až za několik let a jeho viditelnost je minimální.“

5. Z jakých zdrojů je odpadové hospodářství financováno?

„Odpadové hospodářství je financováno z rozpočtu města. Do rozpočtu přispívají občané města cirká 1/3, pak také odměny z kolektivního systému EKO-KOM, a.s., což je asi necelá 1/3 a zbytek jsou náklady města.“

Druhý okruh otázek – veřejně přístupné dokumenty k odpadovému hospodářství Valašského Meziříčí

1. Aktuální strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí obsahuje informaci o kvalitním systému odpadového hospodářství, na základě čeho jej lze označit za kvalitní?

„Město si udržuje vysoký standard v možnosti odkládání různých druhů odpadů, instalovaným objemem odpadových nádob. Čím víc roste životní úroveň občanů v našem městě a jiných, tím je také vyšší tvorba odpadů a město je stále zvládá likvidovat, a tím udržovat pořádek na svém území.“

2. Další informací k odpadovému hospodářství, kterou nalezneme ve SWOT analýze (Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027, analytická část, str. 86) je vysoká úroveň třídění odpadu, Toto je myšleno v rámci porovnání s jinými městy nebo s lety minulými?

„Samozřejmě, že se díváme i na to, jak třídí města kolem nás, ale vysoká míra třídění je myšlena hlavně v porovnání celkového součtu všech druhů komunálních odpadů s množstvím zbytkového směsného komunálního odpadu.“

3. Město má zpracován Plán odpadového hospodářství města Valašské Meziříčí pro roky 2016-2026. Vidíte již nějaké přínosy vypracování tohoto plánu?

„V rámci tohoto Plánu odpadového hospodářství se nám podařilo prosadit sběr tříděného komunálního odpadu papír, plast a bioodpad z rodinných domů tzv. DOOR TO DOOR, kde se nám povedlo získat množství čistého tříděného odpadu.

Pro doplnění: Plán odpadového hospodářství ukládal městu zákon 185/2001 Sb., o odpadech. Dnešní zákon 541/2020 Sb., o odpadech ukládá tvorbu Plánu odpadového hospodářství pouze krajům, kde si myslím, že to bude pouze v obecné rovině a prosazování nových projektů bude hodně složité.“

4. Na webových stránkách města je k nalezení pasport odpadového hospodářství. Jaký je jeho účel a má sloužit spíše pro výkon činností městského úřadu nebo veřejnosti?

„Není to pasport v pravém slova smyslu, ale spíše interaktivní mapa umístění odpadových nádob na území města Valašské Meziříčí. Má sloužit převážně občanům, aby měli povědomí anebo se mohli dozvědět, kde a jaký odpad mohou odložit.“

5. Jak je patrné z pasportu, město má na některých kontejnerových stáních nádoby na odpad částečně zapuštěné do země. Proč začalo tyto kontejnery budovat? Jaké jsou jejich výhody a nevýhody?

„Polopodzemní kontejnery město instaluje, jak jsem již zmínil dříve, od roku 2009. Důvodem bylo zahájení revitalizací sídlišť. V rámci revitalizací se řešilo nově celkové uspořádání parkování, odpadových nádob, dětských hřišť a sportovišť. Podařilo se nám prosadit instalaci polopodzemních kontejnerů, protože na menším území získáme větší instalovaný objem odpadových nádob, hlavně pro tříděný odpad.

Výhodami těchto nádob je právě větší objem nádoby, a tím rychlejší manipulace při výsypu, instalace ze 2/3 pod zemí a tím stálejší teplota uvnitř nádob – to zhoršuje možnost tvorby kvasných procesů a nádoby nepáchnou, což nám dovoluje nádoby instalovat i blíže k domům, tam kde nám podzemní sítě nedovolují instalovat nádoby do volného prostoru.

Naopak nevýhodami je právě zmíněné instalování pod zem, kde se potýkáme s existencí podzemních sítí a v některých místech se musíme oddálit od domů a komunikací. To zhoršuje komfort při vynášení odpadků z domácností.“

Třetí okruh otázek – budoucnost rozvoje odpadového hospodářství Valašského Meziříčí

1. Jak se město připravuje na zákaz skládkování?

„Inicializovalo několik schůzek, jakým způsobem zajistit likvidaci odpadu v dostupné vzdálenosti a tím neprodrazovat likvidaci odpadu na koncovém zařízení. Také se snažíme komunikovat s občany, aby se nám podařilo snížit množství zbytkového komunálního odpadu na minimum.“

2. Co město plánuje v rámci rozvoje odpadového hospodářství realizovat v příštích letech?

„Zatím máme jenom nějaké hrubé obrysy, jejichž realizace je závislá na úspěšných jednáních s odběrateli komunálních odpadů.“

PŘÍLOHA P II: ROZHOVOR NA TÉMA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VE VALAŠSKÉM MEZIŘÍČÍ ZAMĚŘENÝ NA ÚSEK OVZDUŠÍ, VODY, ZELENĚ A OCHRANY PŘÍRODY S VEDOUCÍM PŘÍSLUŠNÉHO ODBORU MĚSTSKÉHO ÚŘADU VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

První okruh otázek – ovzduší ve Valašském Meziříčí

1. Jak hodnotíte současný stav ovzduší ve Valašském Meziříčí?

„Srovnatelná s městy o stejné velikosti.“

2. Zhoršuje se podle Vás kvalita ovzduší ve městě v porovnání s léty minulými?

„Myslím si, že kvalita ovzduší je stabilní.“

3. Je možné do budoucna počítat se zlepšováním kvality ovzduší, nebo naopak s jeho zhoršením?

„Na tuto otázku má vliv hned několik faktorů. Největším znečišťovatelem ovzduší jsou v zimních měsících převážně stacionární zdroje vytápění. Dále kvalitu ovzduší ovlivňuje doprava, které přibývá nejen v našem městě, ale je to trend celého světa. S případným přechodem na elektromobilitu a případným zákazem používat spalovací kotle by se kvalita ovzduší mohla zvýšit.“

4. Co nebo kdo jsou největším zdrojem znečištění ovzduší a jak se město snaží eliminovat jejich vliv?

„V zimních měsících to jsou domy s vlastním vytápěním se spalovacími kotly. Toto je možné eliminovat pouze legislativně. Město jako samospráva na to až takový vliv nemá. Dalším znečišťovatelem je doprava. Dokud však nebude realizován obchvat města, nelze toto eliminovat.“

5. Využívá město Valašské Meziříčí nějaké dotační programy na ochranu ovzduší, případně jaké jiné zdroje jsou pro podporu tohoto úseku využívány?

„Při realizaci nových staveb či rekonstrukci se snaží město maximálně využívat dotačních titulů, které jsou k tomu uzpůsobeny.“

6. Přípravuje město nějaké významné kroky či projekty na zlepšení ovzduší a pokud ano, jaké?

„O žádných takových projektech nyní nemám informace.“

Druhý okruh otázek – úsek vody ve Valašském Meziříčí

1. Ve strategickém plánu města Valašské Meziříčí 2021-2027 (konkrétně v jeho analytické části na straně 86) je ve SWOT analýze jako silná stránka uveden nastavený systém péče o stávající přírodní prvky – vodní plochy. Jakým způsobem tedy město pečuje o vodní plochy na svém území?

„Snaží se kontrolovat vodní plochy a udržovat jejich stav. Čištění břehů toků atp.“

2. Je nějaký způsob, jakým se město připravuje, nebo jakým by se potencionálně mohlo připravovat na sucho, se kterým se často potýkáme v letních měsících, aby nemusel být poté vydáván zákaz čerpání vody?

„Při realizaci nových projektů město dbá na budování ploch, které umožňují vsakování vody do půdy. Dbá se na to, aby nebyla voda jen odváděna do kanalizací atp.“

3. Jsou v současné době připraveny nějaké projekty nebo návrhy zaměřené na úsek vody?

„V tomto okamžiku o takových projektech nevím.“

4. Podporuje město nějakým způsobem obnovu řeky Bečvy po ekologické havárii, pokud ano, jak?

„Na tok řeky Bečvy byla umístěná měřicí stanice, která zkoumá kvalitu vody a její případné znečištění. Město se finančně podílí na provozu uvedené stanice.“

Třetí okruh otázek – úsek zeleně a ochrany přírody ve Valašském Meziříčí

1. Ve strategickém plánu města Valašské Meziříčí 2021–2027 (konkrétně v jeho analytické části na straně 86) je uveden ve SWOT analýze rozvoj veřejné zeleně, můžete tuto silnou stránku města rozvést?

„Město často a hojně investuje do udržování, rozšiřování zeleně. Budují se nové záhony, louky, vysazují se keře a stromy, ne jen jako náhradní výsadba.“

2. Domníváte se, že je ve Valašském Meziříčí dostatek zeleně a míst určených k odpočinku občanů blízko přírodě?

„Myslím si, že ano. Z výčtu mohu uvést například městský zámecký park, park Botanika, rybníček v kasárnách, připravovaný projekt zpřístupnění Obory, huťský lesík.“

3. Další otázka související se strategickým plánem (a zmiňovanou SWOT analýzou) je na uvedené silné institucionální zázemí v oblasti ŽP. Jaké instituce tedy ve městě působí a jak s nimi spolupracuje Městský úřad?

„Jedním z konkrétních příkladů je zástupce ČSOP Valašské Meziříčí, se kterým zástupci města, potažmo samospráva často konzultují projekty, které se dotýkají životního prostředí.“

4. Jaké kroky město činí v rámci ochrany přírody?

„Z pohledu státní správy Odbor životního prostředí dbá na dodržování zákonů spojených s ochranou přírody. Z pohledu samosprávy si dovoluji tvrdit, že město dodržuje zákonem stanovené předpisy, větší aktivita v tomto není vyvíjena.“

5. Jakými kroky město podporuje volně žijící živočichy?

„V místech, které to umožňují, se snaží vybudovat např. broukoviště, viz projekt Huťský lesík.“

6. Co si myslíte o návrhu projektu, v rámci kterého by na ploše blízko centra města (ku příkladu před ZŠ Šafaříkova nebo na okraji sídliště Vyhlídka) měl vzniknout park s hmyzími hotely a zázemím pro ptactvo (pítka, krmítka, budky)?

„Takové projekty jsou vždy vítány, přivést alespoň kousek přírody do měst je vždy ku prospěchu. Avšak takové drobné záměry nikterak neovlivňují životní prostředí komplexně. Jen je navracena část přírody do míst, kde již spoustu let není.“

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK „SPOKOJENOST S KVALITOU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ VE VALAŠSKÉM MEZIŘÍČÍ“

Vážená respondentko, vážený respondente,

jsem studentkou 5. ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulty managementu a ekonomiky, oboru se specializací Management veřejné správy a regionálního rozvoje. Chtěla bych Vás touto cestou požádat o vyplnění krátkého dotazníku v rámci mé diplomové práce na téma Rozvoj města Valašské Meziříčí v oblasti životního prostředí. Odpovědi jsou zcela anonymní a budou použity pouze pro účely zpracování diplomové práce.

Moc Vám děkuji za věnovaný čas.

Bc. Zuzana Červená

1. Do jaké skupiny patříte?
  - Zaměstnanec/zaměstnankyně
  - Student/ka
  - Podnikatel/ka
  - Na mateřské/rodičovské dovolené
  - Důchodce/důchodkyně
  - Bez zaměstnání

2. Do jaké věkové skupiny patříte?
  - Méně než 18 let
  - 18 – 29 let
  - 30 – 39 let
  - 40 – 49 let
  - 50 – 59 let
  - 60 a více let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- Základní
  - Středoškolské s výučním listem
  - Středoškolské s maturitní zkouškou
  - Vyšší odborné
  - Vysokoškolské
4. Jste spokojen/a s kvalitou životního prostředí ve městě?
- Rozhodně ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Rozhodně ne
  - Nedokážu odpovědět
5. Jste toho názoru, že se město dostatečně zajímá o rozvoj oblasti životního prostředí?
- Rozhodně ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Rozhodně ne
  - Nedokážu odpovědět
6. Zajímáte se o životní prostředí ve městě?
- Rozhodně ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Rozhodně ne
  - Nedokážu odpovědět

7. Měl/a byste zájem se aktivně podílet na zlepšování životního prostředí ve městě?
- Rozhodně ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Rozhodně ne
  - Nedokážu odpovědět
8. Jste spokojen/a s množstvím zeleně ve městě?
- Rozhodně ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Rozhodně ne
  - Nedokážu odpovědět
9. Jste toho názoru, že je ve městě dobrá kvalita ovzduší?
- Rozhodně ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Rozhodně ne
  - Nedokážu odpovědět
10. Co si myslíte, že je největším problémem znečištění ovzduší ve městě?
- Doprava
  - Činnost firem
  - Vytápění domácností
  - Jiné

11. Vnímáte dopravu ve městě jako slabou stránku?
- Rozhodně ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Rozhodně ne
  - Nedokážu odpovědět
12. Jaký způsob dopravy upřednostňujete?
- Osobní automobilovou
  - Městskou hromadnou dopravu
  - Veřejnou hromadnou dopravu
  - Železniční
  - Cyklistickou
  - Žádnou (chůze, běh)
13. Využíváte více MHD od doby, co je poskytována bezplatně?
- Rozhodně ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Rozhodně ne
  - Nedokážu odpovědět
14. Třídíte odpad?
- Rozhodně ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Rozhodně ne
  - Nedokážu odpovědět

15. Jste spokojeni s kvalitou služeb poskytovaných městem v rámci odpadového hospodářství (dostupnost kontejnerů, vzhled sběrných míst, četnost vyvážení atd.)?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne
- Nedokážu odpovědět

PŘÍLOHA P IV: PRŮZKUM ZÁJMU O PARTICIPACI ŽÁKŮ ZŠ ZE STRANY VEDENÍ ŠKOL

Dobrý den,

jsem studentkou pátého ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky, oboru se specializací Veřejná správa a regionální rozvoj, zároveň pracuji na odboru majetkové správy Městského úřadu Valašské Meziříčí a obracím se na Vás se třemi otázkami v rámci mé diplomové práce na téma Rozvoj města Valašské Meziříčí v oblasti životního prostředí.

Jako jedním z výstupů mé práce bych ráda představila nápad, aby město v rámci participativního rozpočtu vyčlenilo určitou částku a žáci základních škol by se pokusili navrhnout nějaký projekt zaměřený na oblast životního prostředí (jeden projekt z každé školy za pololetí) – tento by poté vybraní žáci prezentovali vedení města, které by následně jeden z nich vybralo a zrealizovalo. Účelem by bylo podpořit oblast životního prostředí, aplikovat novou formu participace občanů a rozvíjet environmentální výchovu.

Dovoluji si Vás proto poprosit o odpovědi na následující otázky:

1. Vedete na Vaší škole žáky k ochraně životního prostředí a ekologickému smýšlení? Pokud ano, uveďte jak.
2. Zapojujete se do nějakých ekologicky zaměřených projektů? Pokud ano, uveďte je.
3. Pokud by byl spuštěn program, v rámci kterého by žáci z každé školy ve Valašském Meziříčí vypracovali v průběhu pololetí projekt zaměřený na ochranu životního prostředí a následně tento projekt prezentovali vedení města, které by vybralo jeden z nich, jehož realizaci by město financovalo, zvažoval/a byste zapojení Vaší školy?

Odpovědi nemusí být příliš obsáhlé, budou uváděny anonymně a pouze pro účely zpracování diplomové práce.

Předem Vám děkuji za věnovaný čas.

S pozdravem a přáním pěkného dne

Bc. Zuzana Červená